

P R A E C U R S O R

**Introductoriæ in Algebraam Speciosam Universalem, vel Ar-
tem Magnam Universalem sciendi & demonstrandi B. Ray-
mundi Lulli Doctoris Illuminati & Martyris.**

DEUS, qui es Lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mun-
dum, in tuo Lumine paramus Viam & Introitum in *Artem Magnam Universa-
lem sciendi & demonstrandi*, Magistri nostri B. RAYMUNDI LULLI Doctoris Illumi-
nati & Martyris, ut per illam te magis recolamus, intelligamus & amemus, ac
tibi ferventius serviamus.

Prefatio Discipuli ad Lectorem.

Uām gratum est oculis sensualibus post perpeſſam noctis caliginem intueri Solem orientem, tam gratum est oculis intellectualibus post toleratas ignorantiae tenebras amoenissimum Ortum Solis Scientiæ & Sapientiæ contem-
plari, quia dulce lumen & delectabile est oculis videre Solem, Lib. Eccl. c. 11. v. 7.; non tamen omnibus, sed sanis tantum; nam sicut palato non sano pœna est panis, qui sano est suavis, ita oculis agris odiosa est lux, quæ puris est amabilis: unde cùm tibi, Lector benevole, & omnibus illis, qui magis amant veritatem, quām se ipsos, digito conemur ostendere, quod alicubi est, & jam erat ante tot ſæcula, sed tanto tempore latuit ſub umbra trianguli nigli, ideo, quod per gratiam DEI vidimus & audivimus, annun-
ciamus vobis (non enim hallucinamur, & videre nos fingimus aut ſomniamus, quod non videmus) ſed quod vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, hoc teſtamus & annunciamus vobis, ut & vos ſocietatem habeatis nobifcum, & hac ſcribimus vobis, ut gau-
deatis, & gaudium vestrū ſit plenum: oſtendendo vobis viam planam, facilem, certam & ſecuram ad Artem Magnam ſciendi verum, amandi bonum, & memorandi utrumque; imò hæc erit vobis adeò directa via, ita ne ſtulti non errant per eam; Isa. 35. v. 8. dummodo non erubescant ſtulti fieri, ut ſint ſapi-
entes, 1. Cor. c. 3. v. 18. nam Sapientia etiam parvulos vocavit, & inſipientibus locuta eſt; Prov. 9. v. 4.: non vos abſterreat stylus (ut ajunt) barba-
rus obscuritasque in explicando inextricabilis falſo cre-
dita, ſed potius attrahat inſtitutum Lulli admiran-
dum & ingeniosum; R. P. Kircher. in Arte Mag. Sci. Lib. 1. cap. 2. conſect. 2. fol. 13.: nos enim dicta Artis arcana, tametsi confusa & veluti caligine quādam involuta oculis ægris apparentia paulo profundius ri-
mantia ſtalua non reperimus, qualia iniqui rerum, quae non intelligunt, Cenſores & Aristarchi perperam ſentien-
tes Viro Illuminatissimo immerito jure opponunt, idem R. P. Kirch. Lib. 3. dictæ Art. in Praef. fol. 101.: un-
de nec rudem illam & impolitam molem ſub chaotica quādam maſſa mirandis his arcanis, eeu tenebras lu-
ci immixtam deprehendimus, quæ ex incompoſitâ tenebrarumruditate in lucem educentes, novam ratio-
nem inire, & non Lullianam Methodum hoc loco dece-

re, ſed principiis ab eo mutuatis novam condere mulſo Lullianā faciliorem expeditiorēmque temerē præſu-
mentes nil aliud ageremus, quam lumine lucernæ illuminate Solem illuminatissimum. Eja igitur charifſimi, accedite & illuminamini; Psal. 33. v. 6.
nam nox præcessit, dies autem appropinquavit; Rom. 13. v. 12. *quia tenebrae transferunt,* quas huic di-
vi-
næ Arti de ſe ipsâ lucidiffimè resplendenti partim Librorum & Manuscriptorum undique diſperſo-
rum inopia, partim Expositorum quorundam de ſe
nimis præſumentium ſuperfluus & inutilis labor,
partim inimicorum machinamenta velut atras nu-
bes Solem obvelantes offuderant, & verum Lumen
jam lucet, Joan. 1. c. 2. v. 8.: ipſe nimitem Doctor Illuminatus, cujus nunc Principiis & Methodo ad
unguem iſſiſtentes hortamur vos & obſettamus,
ut aquam vivam nobifcum priuſ ex ipſo fonte degu-
ſtetiſ, illaque os eluatiſ, ut, ſi qua amaritudo ex
priftina infirmitate organo gulfus veftri inhæreret,
(volo dicere, ſi qua inordinata præventio, aut ob-
ſtinatio, aut ſuperbia vestræ voluntati adhuc iſſideret)
dulcedine hujus aquæ detergatur: poſtea
oculos veftrōs ab amurcā veterum opinionum, quæ
nullā ſolidā ratione ſtabilitæ tanquam ſpurii & pe-
rigrini colores intellectum vestrū ſpecificantes,
illum ab universalī habitudine ad inquisitionem ve-
ritatis requiſitā retrahunt, & certam illius inven-
tionem impediunt, illā emundetis, hoc eſt, in-
tellectum liberum reddatis, antequam ameniffi-
niſſimos licet at intensiſſimos radios hujus Solis ir-
retorto viſu conſpicere, vel (quod pejus eſſet) ma-
culas oculis vestrīs insertas illi affingere audeatis.

De Divisione hujus Libri.

Dividitur hic Liber in duas *Diſtinctio-nes*, quarum *Prima* agit de *Theorica Artis*, *Secunda* verò de *Practica*. *Prima* *Diſtinctio* dividitur in *tres Partes* vel *Capita*. quorum *Primum* oſtendit, quid ſit Al-
gebra Speciosa Universalis ſciendi & demonstrandi Lulliana. *Secundum* agit de *Natura & Proprie-
tatis* *Principiorum* in genere. *Tertium* de *Prin-
cipiis Artis* & eorum ſep-tem *Proprietatibus* in ſpe-
cie. *Secunda* etiam dividitur in *tres partes*, qua-
rum *Prima* agit de *Principiis Universalibus Ar-
tis*, *Secunda* de *Conditionibus Universalibus*, *Ter-
tia* de *Demonstrationibus Universalibus*.

A

DI-

DISTINCTIO I.

De Theorica Artis.

C A P U T I.

Quid sit Algebra Speciosa Universalis, vel Ars Magna Universalis sciendi & demonstrandi Lulliana, & in quo differat ab Algebra Speciosa usitata in Geometria & Arithmetica?

Algebra Speciosa Lulliana est Ars & Scientia Universalis, quā per literas alphabeti tanquam signa universalissima nominibus & rebus universaliis & particularibus per nomina significatis substituta fit investigatio, inventio & demonstratio veritatis in omni Scientia particulari; fuit autem hæc admiranda & nunquam fatis deprædicanda Ars & Scientia Illuminato Doctori à DEO supernaturaliter infusa jam ante quadragesimos annos (ut Vita ipsius habet, & Acta probant) quam postea in suis Libris tradidit dupli modo: primò explicitè, reducendo Principia universalia suæ Artis ad literas alphabeti, & applicando dictas literas loco Principiorum ad solutiones Quæstionum; & hoc iterum dupliciter; vel ponendo cameras literarum, quæ implicitè continent solutiones Quæstionum, vel dando ipsas solutiones ex literis explicitè formatas: secundò implicitè, præponendo quidem singulis principiis Artis literas in Figuris, sed in practica Figurarum adhibendo ipsa principia loco literarum; qui uterque modus in primis quatuor Tomis magni Operis ad sensum patet: prior verò posteriore nobilior & altior nullibi clarius à Divo Magistro est expositus, quām in Libro quinto Dist 40. Vol. 3. omnium librorum præstantissimo Contemplationis, sive cuius libri lectione nunquam Arcanum Artis sufficienter penetrassum, quamvis in dictis quatuor Tomis partim implicitè partim explicitè millies repetatur.

Sunt autem hæc duo arcana Artis inter se tam firmiter connexa, quod, cui utrumque est notum, facile possit transmutare unum in alterum, imò necessariò sic debet esse; nam cùm in posteriori particulari necessariò contineatur prius universale, si nè quo nullum particulare potest subsistere, necessariò debet hoc posterius ultimè resolvi & abstrahi in prius tanquam supremum universale, ut habeantur principia primitiva, suprema, vera & necessaria, contrahibilia ad quævis particularia specificabilia per illa, quibus particularia regulentur & dirigantur in inventione & demonstratione quæsita veritatis.

Unde cùm sive perfecta cognitione utriusque præfati Arcani nullus Amatorum hujus sacræ Artis & Scientiæ possit pervenire ad centrum & radicem illius, in gratiam dictorum Amatorum veritatis & meorum Condiscipulorum utramque viam demonstrare nunc aggredior, ut utramque exercentes & paulatim notis algebraicis assuefcentes discant unam mensurare per alteram, & utramque per methodos hæc tenus cognitas & usitatas, & è converso: quod eò libenter facio, quia inter omnes, quotquot legi, tam antiquorum Discipulorum Doctoris Illuminati hujus Artis Doctorum, quām recentiorum, qui Commentariis suis Artem elucidare sunt arbitrati, neminem hæc tenus reperi, qui primæ viæ demonstrandi, h. e. per notas algebraicas in scriptis suis ullum vestigium nobis reliquerit,

quod tantò magis mirum mihi semper visum est de Doctoribus & Professoribus Inclytæ Universitatis Lullianæ Viris alioquin perspicacissimis, quorum manibus laudatus Liber Contemplationis tot sacerdilis volvebatur; cujas suffragio & oculari intuitu nisi possem reddere legitimū hunc libellum, nescio, an me posteris non suspectum redderem de Algebra hac noviter à me confitâ, quod absit, tantum decus subtrahere suo Authori, non enim est Discipulus super Magistrum, sed sufficit Discipulo, ut sit sicut Magister ejus, Matth. 10. v. 25. 24.; ad quod aspirare facilius est, quām pervenire.

Difert Algebra speciosa Doctoris Illuminati ab Algebra speciosa præcedenti sacerculo inventâ, & per ingeniosissimos illius Cultores Scientiis Mathematicis, præsertim Arithmeticæ & Geometriæ adaptatâ in sequentibus: Primò, quod hæc Lulliana sit absolutè & simpliciter universalis ad omnes Scientias applicabilis & necessaria, altera verò particularis tantum, scilicet quantitatè & numero potissimum mensurandis inserviens: Secundò, quod hæc ratione supremæ altitudinis suorum principiorum, quibus altiora dari non possunt, & ratione modi supremi operandi cum ipsis, alteram non solum in se concludat, (ut ex præcedenti conjicitur) sed infallibilitate, certitudine & necessitate suarum demonstrationum longè antecellat, quamvis multis Artibus hanc ignorantibus hæ Demonstrationes non videantur esse tales, sed tantum congruitates vel etiam sophismata, quod non aliunde provenit, nisi quia nimis confidentes suæ Scientiæ nolunt informari in principiis hujus, sed potius defectum, qui est in ipsis, tribuunt huic Scientiæ (quod patet ex refutatione quorundam insignium Theologorum, quam tertio Tomo præfiximus, qui infelicititer ausi sunt impetrare dictas demonstrationes Doctoris Illuminati de existentia Ss. Trinitatis, & nequidem terminorum Artis ullam notitiam habuerunt.)

Unde hortamus & rōgamus omnes, qui in particularibus Scientiis alias enutriti accedunt ad hanc Artes & Scientiam animo non ficto (qui enim insidiosè ager, scandalizabitur in ea) sed sincero & inveniendæ veritatis unicè cupido, ut, si illis in cursu & practica Artis quædam occurrant, quæ suis prioribus sententiis vel opinionibus videbuntur adversa, & quæ credunt, se facilè posse extere suis oppositis argumentis, non sibi statim applaudant, sed potius ulterius in Arte vel Libris Illuminati Doctoris inquirant solutiones suarum objectionum, quas infallibiliter invenient, & postea suam præcedentem ignorantiam ipsimet mirabuntur, & non gravatè agnoscent.

Hanc admonitionem ut summè necessariam nolui hīc deesse, utpote qui idem experimento didici & in me ipso & in multis partim Condiscipulorum partim aliorum literatorum Virorum, quorum aliqua exempla forsitan inferius in medium adducam; & certè nemo satis enarrare potest, quām prona sit nostra misera natura peccato corrupta in propriam nostræ estimationem, quæ quantum indebet attollit nostros proprios conceptus, tantum necessariò inordinate deprimit oppositos aliorum; & hoc non aliundè provenit, nisi quia, dum libros sapientum Antecessorum nostrorum percurrimus, & in

& in quasdam difficultates impingimus, illi utpote jam vitâ functi lateri nostro adstare, & nostras inanes objectiones exemplò resolvere non amplius possunt, hinc mirum non est, quod (ut sonat proverbium) mortuo leoni lepores insultemus, quod nobis non accideret, si in nobis vigeret genuinus amor potius cum humilitate discendi, quam cum superbia docendi: neque hoc silere me convenit, quam sagax sit Divina Providentia tum in defendenda veritate & honore suorum fidelium servorum verorum Doctorum, tum in corrigena nostra vanitate; nam quamvis hi, quos suprà memoravi, nequeant redarguere nostram inscitiam, & se ipsos exculpare, tamen Spiritus Veritatis excitat de sæculo in sæculum congrua instrumenta, quibus tueretur & à tyrannide liberat hanc & illos; quod aperte patet in nostro Illuminato Doctore, quem per tot facula propagatis veluti hæreditario jure dissidiis inimici acerrimè sed in vanum semper sunt infectati, & amici alacerrimè ac cum gloria sunt tutati.

Denique quis ambigat, Sanctos Patres & Viros à DEO Illuminatos, quos in Ecclesia DEI ut Doctores Veritatis veneramus, minus erroribus obnoxios fuisse, quam aliquos doctos Viros hoc privilegio non gaudentes; unde cùm illi, quibus Libri, Vita & Acta B. Magistri nostri cognita sunt, negare non valeant, *Spiritum DEI in multis Raymundum habuisse*, quod singulariter indicant *Scripta ejus de Philosophia Amoris, de Amico & Amato, & magnarum Contemplationum, aliisque multa*, Vsq. Disp. 133. cap. 4. fol. 138., deberent utique fateri, maiorem fidem habendam Scriptis hujus Divi Authoris utpote minus fallibilibus, quam scriptis Doctorum non illuminatorum. At (inquires) demus hoc verum esse, potuit tamen in aliquibus non ex DEI Sp̄itu, sed ex proprio cerebro aliqua depromere, quæ lucet Catholica & vera, durius tamen, quam par erat, ab eo dicerentur & explicarentur; ibid. Repondeo, potuit hoc ille; sed nille Illuminatus potuit, & tu non illuminatus magis potes: hinc si tibi duriora videntur, quæ catholica & vera scripsit, visum tuum probè examina primò, an perterendæ huic luci par sit, nec judices Opus Artis, si ignoras ipsam Artem, à qua Opus profluxit.

Instabis fortè dicendo: *mihi sane aliquæ hujus Doctoris propositiones duriiores vise sunt, & has demonstrationes nullius roboris esse censeo* (sed quare?) *semper enim assumit Author propositiones, quæ ipsi evidentes esse, mihi autem nec probabilitatis aliquam speciem habere videntur* (hoc facile admitto; nam summo Theologo poterit videri nequidem probabile, quod in triangulo tres anguli simul sumpti sint æquales duobus rectis, quod vel infimo Geometræ est clarissimè demonstratum) *quod si aliquando efficit propositiones, quas Fide Catholica credimus, aut quas secundum Fidem concedere necesse est, non reddit illas evidentes nec magis notas* (hoc gratis asseritur, ut patebit ex solutione objectionum hujus adversarii, quam in calce Libri dabimus) *ejus vero Discipuli id semper nobis objiciunt (& merito) quod eorum principia nondum penetramus* (imò nequidem penetrare cupiatis) & hanc dicunt esse causam, ob quam nobis demonstrationes non videantur: *sed valde mirandum est, nunquam ipsos vi sola rationum perspicuas nobis eas reddere, & ad prima Principia, quæ sola terminorum explicatione statim animo hærent, reducere potuisse* (quin magis mirandum est, quod, postquam ipse met Illuminatus Doctor omnes suas rationes in omnibus suis libris contentas ad sua universalia prin-

cipia reduxit, quæ principia cuivis homini sanè ratione pollenti sunt longè magis evidentia, (ut statim infrà clarius exponemus) quam cynum esse album, & corvum esse nigrum, nostri Adversarii fuerint adeò incurii in lectione librorum illius, quod hunc necessarium nexum principiaturum cum principiis aut non attenderint, aut analysin rationum in sua principia facere neglexerint) *quod mihi argumento est, ipsas in se demonstrationes non esse, sed huic doctrinae nimium addictis adeò placent, ut videre eas sibi videantur*; sic eximius P. Vasquez Disp. 133. cap. 4. fol. 137.: mihi verò argumento est, ipsas in se quidem demonstrationes esse, sed huic doctrinae nimium adversis ideo displicent, quia oculos omni vi comprimunt, & nequidem terminos Artis & definitiones illorum legere dignantur, nam asserunt illos esse barbaros, & nugas vocant; vid. P. Arriaga, qui cum laudato P. Vasquezio terminum *concordantiae* mutavit in terminum *concordie*, & terminum barbarum *bonificare in benefacere*: bene facietis ergò Condiscipuli, si imposterum relietis barbaris terminis vestri Magistri, nempe *bonificare, magnificare, virtuificare, verificare, glorificare, justificare, dicatis benefacere, magnefacere, virtefacere, verefacere, glorefacere, justefacere &c.*; hoc enim erit valde ornatum & comptum. Ni-mius forsan fui in hoc argumento, sed necessitas & utilitas materiæ compulit me plura dicere, non tamen omnia, fortiora enim in finem rejici, ubi videnda.

C A P U T I I.

De Natura & Proprietatibus Principiorum in Genere.

A Ntequam Principia exhibeamus, illarūmq; Figuras describamus, convenient nos aliqua præmittere de Natura & Proprietatibus illorum, quæ scitu summè erunt necessaria.

Sciendum igitur *primò*, quod Principia hujus Artis sint *Principia realia, primitiva, substantialia, necessaria, naturalia, absoluta, simplicia, realiter inter se identificata, universalia, summa, intellectualia, infinita, perfecta*, denique *per se nota*: sunt enim *realia*, quia sunt in re ipsa extra nostrum intellectum, nam bonitas, magnitudo, duratio &c. sunt formæ reales, ex quibus ens realiter est constitutum: sunt *primitiva*, quia nulla alia habent antese, & nulla habent post se, quæ ab his primitivis componantur tanquam partibus illorum: sunt *substantialia* (excepta contrarietate, quæ est accidentis) quia constituunt substantiam sive accidente: sunt *necessaria*, quia habent summam necessitatem sive ulla contingentia: sunt *naturalia*, quia sunt prima natura, à qua provenit omnis natura posterior: sunt *absoluta*, quia quodlibet habet entitatem revera absolutam, quamvis quædam illorum dicantur relativa, ut *differentia, concordantia, equalitas &c.*: sunt *simplicia*, quia quodlibet per se est forma summe simplex, sed omnia simul sunt una sola forma simplex sive ulla compositione: unde statim elucet, quod sint *realiter inter se identificata*, si nequa identitate non essent sive compositione: sunt *universalia*, non quod non sint ens particolare, sed quia omnia in se comprehendunt, & quia sunt in omnibus particularibus à se productis per essentiam, præsentiam, potentiam, influxum & operationem: sunt *summa*, quia infinitè transcendent omnia principia creaturarum, exceptâ crea-

creatûrâ & contrarietate, majoritate & minoritate, quæ reperiuntur in creatura, & non in DEO: sunt *intellectualia*, quia sunt proprium objectum intellectus, quod non cadit sub sensum: sunt *infinita*, quia carent omni principio & fine: sunt *perfecta*, quia carent omni defectu: sunt *per se nota*, non tantum quoad se, sed etiam quoad intellectum creatum, cui plus se revelant, quam quælibet principia creaturarum intellectualia vel sensualia; sunt enim non solum magis intelligibilia, quam hæc, sed etiam habent majorem potestatem & influentiam, quibus se faciant intelligibilia, quam hæc: quod cum sit unum ex principalioribus fundamentis, cui insit totum ædificium hujus Artis & Scientiæ, ad quod suprà provocavimus, oportet illud hic magis declarare.

Notandum igitur, omnibus Artibus & Scientiis particularibus hoc esse commune, quod habent & habere debeant principia per se nota, quæ non indigeant probari (ut ab omnibus tanquam certum supponitur) si enim ipsa principia essent probanda, hoc fieri deberet per alia principia, & sic continuò, donec aut admitteretur processus in infinitum, & sic nunquam haberetur Scientia; aut perveniretur ad aliqua principia, quæ per se omnibus sanum intellectum (vel sensum, si principia sunt sensibilia) possidentibus essent nota; dicitur autem in nostra Schola *per se notum*, quod suo experimento sive sensuali sive intellectuali adeò clarè & infallibiliter certificat potentiam, ut omnem ambiguitatem ab illa auferat: unde si hoc, quod diximus, reperitur in omni Arte & Scientia particulari, maximè convenit reperiri in Arte & Scientia universalis vel potius universalissima: quod sic patet, quia cum omnis pluralitas, quæ caret identitate, conveniat cum defectu, & omnis unitas, quæ continet omnem perfectionem, & excludit omnem defectum hujus pluralitatis, conveniat cum perfectione, ideo necesse est, quod etiam hanc perfectionem habeat in suis principiis, scilicet quod sint experimento intellectuali summè nota, ad hoc, ut, quando in scientiis particularibus circa illorum principia oritur dubium, possit resolvi per Principia Scientiæ & Artis universalis omnibus aliis Scientiis & Artibus communia & summè nota.

Si quis verò dubitet, talem Scientiam summè universalem vel possibilem vel actu existentem & à Doctore nostro traditam, is audeat Comment. in Artem Demonstr. ejusque Dist. 3. quæst. 1. Fig. Demonstr. fol. 145. Tom. 3., cuius rubrica est: *utrum hac Scientia sit cæteris Scientiis generalis?* item legat ibidem quæst. 1. Fig. alphab. quæ sic habet: *utrum hac Scientia addat aliquid super alias Scientias?* porrò in Arte Inv. Partic. in Univ. quæ continetur in eodem Tom. 3., inspiciat quæstionem, quæ sic incipit: *utrum sit aliqua universalis Scientia subjecta omnibus aliis Scientiis, in qua sint certa universalia principia, per quæ possit responderi questionibus infinitorum particularium?* legat pariter quæst. sequentem 11. quæ est: *utrum per principia illius Scientiae debeant dirigi omnia particularia principia particularium Scientiarum?* in his tot & tam præclaræ demonstrationes illi occurrent, quæ mentem illius plenariè quietam reddent: non enim omnia hoc loco probare possumus, ne compendium libri excrescat in tomum; quod etiam in sequentibus volumus intelligi, ubi, si quid offendat Lectores, quod magis sibi declaratum cuperent, ipsum magnum Opus consulant, hæc enim non omnia Arcana revelare & demon-

strate possumus, quæ Principia Artis, illorum numerum, ordinem & cæteras proprietates & habitudines concernunt, sed ipsam Artes & usum illius, delibantes quandoque extremis (ut ajunt) labris aliquas rationes valde necessarias; qualis est sequens, quæ supradicta confirmare intendimus tanquam per exemplum, quod de *Principiis sensualibus per se notis* adducemus.

Sensualiter experimur, quod per se notum & evidens est oculis sanis, quid sit *luciditas, diaphanitas, albedo & nigredo*, & adeò notum ac evidens, quod si à rusticō vidente quæras, quid sit album vel nigrum, statim digito ostendat unum & alterum, quod vel summus Philosophus cæcus nunquam tam clarè suâ definitione notum redderet sibi ipsi vel rusticō videnti, si centies repeteret, quod color albus sit ille, qui disgregat visum, & color niger, qui congregat; hoc ipsum nec Cartesius suis atomis globulotis, striatis, uncinatis vel hamatis efficeret: multoties miratus sum, unde proveniret, quod impossibilia & inutilia quæqueremus, & possibilia maximè utilia negligemus; hoc certè non aliunde contingere arbitror, nisi quia ea, quæ sunt omnibus etiam rusticis nota, nobis altùm sapientibus videntur nimis vilia, abjecta & trivialia, qualia sunt hi quatuor nominati colores simplices, qui sunt primitiva, vera, necessaria, naturalia & universalia principia sensualia (h. e. sensu perceptibilia) totius physicæ, h. e. naturæ creatæ corporeæ, & non tantum principia naturæ, sed totius operis naturæ, tam naturalis tantum, quam naturalis & artificialis simul, quibus tanta & tam proficia toti humano generi obvenire possunt tam in demonstrando scientificè causas & effectus omnium rerum naturalium, quam in operando, h. e. per experimentum sensuale analyticâ naturali resolvendo entia naturalia sensualia in sua principia naturalia sensualia, & è converso per synthesin naturalem ex principiis naturalibus sensualibus res naturales sensuales iterum componendo, ac in meliorem & maiorem gradum perfectionis elevando: si abitraris, me nimium promittere, accede, obsecro, lege & intellige Libros Divi Authoris de hac materia tractantes, & invenies, ne dimidiā partem à me tibi fuisse propositam eorum, quæ admiranda & omnem tuam opinionem excedentia in Opere continentur.

Cum igitur principia sensualia naturalia rerum sensualium naturalium à DEO nobis tantâ claritate & evidentiâ fint exposita, & per illa sine fallacia possimus pervenire in notitiam omnium rerum sensualium naturalium ab ipsis principiatarum, & omnia hæc non sunt nisi significaciones principiorum & rerum intellectualium naturalium & supernaturalium, ad quæ tanquam suum finem à D E O sunt ordinata, ut per hæc ad illa, & per illa ad ipsum DEUM, qui est supremus & ultimus noster finis, sine fallacia possimus pervenire, quis audeat dicere, maiorem evidentiam, claritatem & certitudinem à DEO fuisse concessam principiis sensualibus, quam principiis intellectualibus, nisi dicat, summam perfectionem magis convenire cum minori perfectione & majori defectu, quam cum majori perfectione & minori defectu.

Hæ autem proprietates conveniunt tantum Dignitatibus vel Attributis DEI, quibus Ars nostra utitur tanquam Principiis omnia principia creata transcendentibus, cum quibus omnia tam in DEO quam

Quam in creatura investigamus, invenimus & demonstramus, & sine quorum auxilio esset impossibile, ullam perfectam demonstrationem de quaenque veritate efformare, quae omne dubium toleret, & omnes falsitates detegeret ac destrueret; ut patebit inferius ex praxi.

Sed forsan objicies, quomodo haec principia omnem intellectum creatum, praesertim viatoris, transcendentia possunt esse lumine naturae vel per se nota? Respondeo per sequentes metaphoras exponendo hunc modum.

Tu scis, quod omnia, quae in hoc mundo videntur, videntur per colores, & omnes differentiae visibles rerum videntur per differentias visibles colorum; sed tota haec differentia colorum esset invisibilis sine concordantia luminis universalis, quod se habituat de omnibus his specificis coloribus.

Ulterius tu scis, si naturalia non ignoras, quod color & lumen, quae sunt propria objecto, non relinquant suum subjectum, ut per aerem ad tuos oculos veniant, sed objectum cum suo intrinseco colore producit ad extra colorem in aere, & cum suo intrinseco lumine producit ad extra lumen in aere, quae ambo per medium sic propagantur & gerantur usque ad tuos oculos, in quibus celebratur visio; & hoc potes cognoscere ex eo, quia color & lumen in suo subjecto non habent gradus augmenti & decrementi (permanente subjecto) sicut habent extra illud; quod magis enim distant ab objecto, & accedunt ad potentiam, eò magis decrescent, ut ad sensum patet: haec est metaphora naturalis tantum, iam dabo aliam naturalem & artificialem simul.

Tu vides tuam faciem in speculo, & sine speculo non potes illam videre, & ideo speculum est medium, per quod tibi revelatur figura tuae faciei; & illa figura, quae est in speculo, non est eadem numero figura, quae est in tua facie, nam illa faciem tuam non relinquit, sed producit sibi similem & minus perfectam in speculo, in qua & per quam vides tuam in facie: & omnis differentia habitus, situs, dispositionis & ordinis, quae est in figura tuae faciei, tibi demonstratur clarè & evidenter per figuram similem, quae est in speculo; sed si posses videre eam ipsam, quae est in tua facie, videres adhuc magis clarè & magis evidenter, quod probare potes per alia objecta speculo opposita, & a te distinta, comparando visionem, quae est sine medio, ad visionem, quae est cum medio.

Jam effer mentem tuam à visu minus nobili ad visum magis nobilem, scilicet à visu sensuali ad visum intellectualem, & considera sequens argumentum à proportione visus sensualis ad intellectualem desumptum, quod, sicut DEUS ordinavit, ut omnia, quae in hoc mundo videntur per visum sensualis, videantur per colores, & omnes differentiae visibles rerum videantur per differentias visibles colorum, sic ordinavit, ut omnia, quae in hoc mundo videntur per visum intellectualem, videantur per bonitatem, magnitudinem, duracionem, potestatem, sapientiam, amorem, & ceteras Dignitates DEI, & omnes differentiae intelligibiles rerum videantur per differentias intelligibiles harum Dignitatum: & sicut tota haec differentia colorum esset invisibilis sine concordantia luminis universalis, sic tota haec differentia Dignitatum esset inintelligibilis sine concordantia alicuius luminis universalis intellectualis, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; hoc vero

lumen universale habituat & specificat se (metaphorice loquendo) coloribus omnium aliarum Dignitatum DEI: & quamvis dictum lumen universale transcendat omnem intellectum creatum, sicut & ceteræ Dignitates DEI, cum sit ipse dominus Intellectus sive sapientia DEI, vocatur tamen naturale, eò quod præstat communem & generali influxum in omnem intellectum humanum & in omnem operationem ejus, sine quo influxu intellectus non potest naturaliter operari, sive habeat habitum fidei naturalem tantum, sive habeat illum junctum simul cum habitu fidei supernaturalis: cuius utriusque habitus dispositione ad actum hujus lumenis magis vel minus recipiendum etiam sunt majores vel minores gradus influentiae illius in præfatum humanum intellectum, sic tamen, quod gradus existentes sub habitu fidei naturalis tantum, se habeant ad gradus existentes sub habitu fidei naturalis & supernaturalis simul, sicut gradus actuum accidentis ad gradus actuum substantiarum: unde patet, quod, sicut in operatione naturae gradus primarum qualitatum & alterationes earum sunt dispositio ad generationem substantiarum, sic in operatione intellectus Gentilium & aliorum existentium extra veram fidem & utentium ratione naturali sub habitu fidei naturalis tantum, gradus actuum profluentium à naturali habitu potentiae, objecto & influxu dicti luminis supernaturalis sunt dispositio ad productionem habitus fidei supernaturalis.

Ulterius, quemadmodum in secunda Parte primæ Metaphoræ exposuimus, quomodo color & lumen objecti se habeant ad potentiam visus, & quomodo per medium aeris ad extra producant suas similitudines usque ad oculos, sic dicimus, quod Dignitates & lumen Intellectus & Sapientiae DEI suas similitudines producant ad extra in suis creaturis, per quas veluti per medium aeris ad intellectum derivatas magis vel minus clarè & evidenter cognoscit intellectus suum supremum Objectum, prout dictæ creaturæ & similitudines Dignitatum DEI, quas referunt, minus vel magis distant in nobilitate à supremo Objecto, & prout idem intellectus est magis vel minus dispositus ad illas recipiendas.

Haec igitur principia, hoc modo proposita humano intellectui, in Schola Lulliana vocantur *Principia per se nota, vel lumine naturae cognita*; quia licet non cognoscantur in se immediate & primitivè, cognoscuntur tamen mediatae & in suis primitivis similitudinibus, quae magis necessario significant ipsa prima principia, quam similitudines luminis & colorum in aere productæ ipsum lumen & colores objecti; quia si non, DEUS fecisset meliorem ordinationem inter visum & objectum sensualia, quam inter visum intellectualem & suum objectum, quod est ipse DEUS; & hoc est impossibile.

Transeamus ad secundam Metaphoram naturalem & artificialem simul, & sicut in illa deduximus visum, speculum & faciem hominis, sic secundum eandem proportionem compara inter se intellectum humanum, dignitates creaturarum, quae sunt similitudines Dignitatum DEI, & ipsas Dignitates DEI, & cognosces modum, quantum in hac vita est cognoscibilis, quo supra Principia possint esse per se nota, & quo non: nam sicut visus, speculum & facies hominis sufficient ad componendam tantam virtutem, quæ clarè & evidenter potest cognosci dicta facies, sic intellectus & imaginatio cum Objecto aeterno, infinito in bonitate, magnitudine &c., quod

quod intellectus capit, sufficiunt ad componendam magis nobilem virtutem, quam sit illa, quam intellectus habet per se, & imaginativa illi affert; & illa magis nobilis virtus est speculum, in quo supremum Bonum est demonstrabile: & illud speculum est de tribus rebus, quæ sunt virtus Objecti æterni, infiniti &c., & virtus intellectus & aliarum potentiarum cum illis participantium, & imaginativa cum virtute aliarum rerum sensualium, quæ pertinent ad suam participationem. Doctor Illum. cap. 27. §. 3. Lib. 2. fol. 50. Mirand. Demonstr., qui habetur Tom. 2.

Hæc sufficere puto, ad dandam Lucem de hoc utilissimo & summè necessario Lapide angulari Principiorum Artis per se notorum, quæ quamvis alicui nimis fusè hoc loco tradita videantur, sciat tamen quæ plurima adhuc tradenda superesse (si compendium hoc permitteret) præsertim quomodo hæc Principia se habeant ad intellectum in secundo gradu, scilicet sub habitu fidei supernaturalis constitutum ratione *per se noti*, *majoris vel minoris claritatis & evidentiae*, quæ si quis scire aveat, aedat Tom. I. cap. 4. de Revel. Secr. Artis, vel ipsos Libros Illum. Doctoris consulat; nil enim de hac materia demonstratum inveniet in aliis Authoribus, cùm tamen sint tanti momenti ad ostendendum & efficaciter probandum, quomodo Mysteria Fidei sint ab homine catholico cognoscibilia & aliis demonstrabilia.

Sciendum secundò, quòd à supradictis Principiis supremis, quæ sunt in DEO, convenit nos descendere ad principia, quæ sunt in creatura; nam (sicut ex præhabitibus patet) quemadmodum sive supremis Principiis nunquam acquireremus perfectam notitiam inferiorum, quæ dictis supremis Principiis illuminantur, sic nunquam ad illa suprema intellectus conjunctus posset ascendere sive intermediis gradibus principiorum inferiorum, non enim ob suam naturalem infirmitatem posset perferre tantum lumen, nisi per gradus medios ad illud paulatim redderetur habilis: igitur sciant hujus Artis Alumni, quòd Principia in Figura A. & T. contenta sumantur in Arte non solum pro Dignitatibus DEI, sed pro dignitatibus omnium & singularum creaturarum sive sensualium sive intellectualium, secundùm proportionem tamen singulis creaturis competentem: quod si non fieret, ipsa Ars & Scientia non esset in tanta universalitate, in quanta potest esse, nec esset possibilis ascensus de infimo gradu ad summum, nec descensus de summo ad infimum, nec perfecta circulatio: igitur literæ A. & T. significant singula individua creata, sed principia, quæ sunt in Figura A., sunt Principia *absoluta* cuiuslibet individui, *realia*, *naturalia*, *primitiva*, *substantialia*, *vera*, *necessaria*, *simplicia*, *universalia*, *perfecta*, *finita tamen*, nec identificata, sed *unita tantum*, *per se nota*: & Principia Figurae T. sunt *absoluta* & *relativa* simul.

C A P U T III.

De Principiis Artis, & eorum septem Proprietatibus in Specie.

Am diximus suprà, Principia Artis esse in *duplici differentia*, quædam enim sunt *magis universalia* aliis, & hæc sunt literæ alphabeti, scil. A. B. C. D. &c. usque ad Z. inclusivè: unde quicunque nobiscum cupit Artem & Scientiam Illuminati Doctoris addiscere, non erubescat nobiscum accedere scholam parvolorum; quod si detrectat, Ar-

temque vilipendit, sciat se non nobis nec Arti quidquam mali illaturum, sed sibi ipsi: non enim homo alterat Artem, sed Ars hominem. Quædam principia sunt *minus universalia*, ut nomina posita è regione literarum alphabeti.

Quare autem literæ alphabeti his terminis sint præfixæ, licet in antecedentibus jam aliqualiter sit insinuata ratio, hic tamen illam clarius allegabimus: quia literæ alphabeti præ nominibus habent has sequentes *septem singulares Proprietates*, quarum *Prima* est, quia facilius ingrediuntur combinacionem, quæ nomina. *Secunda*, quia intellectus celerius fertur & movetur de una litera in aliam in mutua illarum comparatione, quæ de una dictione in aliam. *Tertia*, quia brevius omnia in Arte scribuntur per literas, quæ per nomina. *Quarta*, quia Ars per literas potest manifestari uni, & occultari alteri. *Quinta*, quia sub eadem litera possunt plura nomina simul significari artificialiter sive confusione, sicut in uno & eodem lapide significantur naturaliter sive confusione *frigiditas*, *siccitas*, *opacitas*, *ponderositas*, *durities* &c., & hoc Arcanum latuit Correctores & Emendatores Artis Lullianæ, qui imaginari confusione absterriti, abjecto mirabili literarum usu substituerunt singulis terminis peculiaria signa, quibus Artem non solum non emendarunt, sed potius totaliter corruerunt. *Sexta*, quia literæ sunt indifferentes ad quævis nomina significanda, non autem termini. *Septima & ultima*, quia in formandis demonstrationibus assumpto quolibet numero literarum, quotus nempe ad demonstrationes faciendas requiritur, quilibet demonstratio particularis mediante systemate universalis harum literarum retento est transmutabilis in mille alias particulares, quod unum Arcanum, et si solum esset, nullo auro aestimari posset: unde videant, quantum damnum Arti intulerint dictas literas abrogando, & alias notas introducendo.

Sicut præcedentes septem Proprietates sunt propriæ literis alphabeti, sic sequentes septem sunt propriæ principiis universalibus per literas significatis, & omnibus principiis particularibus, quæ ingrediuntur hanc Artem, per has enim proprietates fit omnis Operatio & Demonstratio, quæ peragitur in tribus sequentibus Circulis; unde se habent ut instrumenta & regulæ infallibiliter regulantes intellectum & opus artificis usque ad finem intentum: desumptæ sunt autem hæc septem Proprietates ex cap. 3. Revel. Secr. Artis, quod habetur in Tomo I., & hic in compendium redactæ, ut uno quasi intuitu videatur tota constructio organi rationalis cum suis septem Registris.

Primus ternarius septeniorum refertur ad Figuram S., secundus ad Figuram T., tertius ad Figuram A., quamvis quilibet ad quaslibet figuræ pertineant; nam sicut ipsæ figuræ habent necessariam connexionem inter se, sic ea, quæ figuris adhærent; sed quia eo ordine, quo ponuntur & secundum suam naturam specialiter serviunt sub dictis tribus figuris, ideo specialiter ad illas referuntur: de quibus singulis breviter volumus magis necessaria enarrare, reliqua ex Opere magno petenda erunt, quibus ista non sufficiunt.

Primus Ordo. Secundus Ordo. Tertius Ordo.

Potentiæ. Virtutes. Dona.

S.	Intellectus Memoria Voluntas	Fides Spes Charitas	Intellectus Scientia Sapientia	
T.	Imaginativa Sensitiva Vegetativa Elementativa	Justitia Prudentia Fortitudo Temperant.	Consilium Fortitudo Pietas Timor	
A.	Grammatica Logica Rhetorica	Artes	Connexio Necessitas Multiplicat.	Significatio. Demonstrat. Persuasio
A.	Arithmetica Musica Geometria Astronomia	Minores	Mensura Scala Proportio Motus	Æquatio Compositio Comparatio Circulatio
A.	Ars Intellec. Ars Memor. Ars Amativ.	Artes	Esse Necessitas Privatio	Scientia Potestas Voluntas
A.	Theologia Philosophia Jus Medicina	Majores	Possibile Impossibile Potentiale Actuale	Esse Perfectio Privatio Defectus

S. Septenarii figuræ S. dividuntur in tres Ordines vel Gradus.

1. *Primus Ordo* continet septem Potentias componentes simul unam *potentiam*, quæ est S., quod S. mediante T. & ejus septenariis ut *instrumento* operatur in suo *objeto*, quod est A., & septenario ordinato ad A. recolendum, intelligendum & amandum: hic primus ordo vel gradus est *naturalis tantum*, unde est *positivus* respectu duorum subsequentium, in quo erant constituti omnes antiqui gentiles Philosophi, & adhuc subsistunt moderni Pagani, Saraceni, Tartari, Judæi, & omnes extra veram Fidem existentes.

2. *Secundus Ordo* continet septem Virtutes, quæ intellectum humanum uno gradu altius elevant ad cognoscendam veritatem: hic secundus ordo vel gradus est *naturalis & supernaturalis* simul, quia includit primum, ut materiam vel potentiam, cum quo hic secundus tanquam forma vel habitus producit actum de utroque compositum; unde est *comparativus*: in hoc sunt omnes in vera Ecclesia & Fide permanentes, quamvis non omnes possint vel velint uti hoc gradu per modum intelligendi vel demonstrandi, sed tantum credendi: hic secundus ordo est positus inter primum & tertium tanquam medium extremitatum, & est dispositio ad tertium, ut primus ad secundum, & quamvis sit supernaturalis secundum formam, ut dictum, non tamen supernaturale adhuc multum dominatur super naturale, præsertim in infimis gradibus hujus ordinis, (subdividitur enim quilibet horum trium ordinum in suos gradus) ex Metaphora sequenti res clarior fiet: *Anima rationalis est ens superna-*

turale, in quantum est per creationem, & corpus est ens naturale, in quantum est per generationem ex quatuor elementis, & anima cum corpore constituit ens compositum ex supernaturali & naturali, quod est homo; unde cum corpus sit grave, & anima non sit gravis nec levis, sed sit potentia movens corpus ad libitum secundum omnes sex rectitudines, per unum modum dominatur anima corpori in movendo corpus sursum localiter (quia homo potest se moveare sursum per saltum) & per alterum modum dominatur corpus animæ in movendo secum animam deorsum localiter; & quia corpus plus potest moveare animam deorsum, quam anima corpus sursum (ut patet in lapsu ex alto) ideo majus est dominium corporis, quam animæ, per motum & gravitatem; unde actus ab utroque productus denominationem sumit potius à naturali, quam supernaturali; sic est in proposito hujus secundi ordinis.

3. *Tertius Ordo* comprehendit septem dona: hic tertius ordo vel gradus est *supernaturalis tantum*, non quod non includat secundum & primum, sed quia per suum excessum superat tantum secundum & primum, sicut lux solis in meridie lucem candalæ, quæ licet habeat actum illuminandi, non tamen sensibilem præ actu intenso illuminandi proveniente à luce Solis; unde est *superlativus* respectu præcedentium: ad hunc pauci ex secundo gradu perveniunt, nisi omnes gradus secundi ordinis rite absolverint, & in schola Magistri, qui linguas infantium facit disertas, singulari gratiâ Lauream Magisterii sint consecuti: in hoc demum gradu creantur Doctores illuminati, quales semper fuerunt, sunt & erunt usque ad finem saeculi in nostra Sancta Matre Ecclesia Catholica & Apostolica Romana, licet pauci; inter quos non infimum locum tenere Beatum Raymundum Magistrum nostrum piè credimus, & ad hoc credendum per divina ipsius Opera inducimur: hic gradus est finis Artis & Scientiæ Universalis Doctoris Illuminati, ad quem divina gratia dignetur illos perducere, qui se dignè præparabunt ad illum: de quo plura dicere poterit Illumin. Doctor noster per proprium experimentum, ad quem Condiscipulos remitto; hâc paucula comparatione, quam de corpore & spiritu dedi in gradu comparativo, finiens hunc paragrapnum: Legimus in Actis Sanctorum, quod, quando per contemplationem rapiebantur in extasi, Spiritus Divini Amati quandoque tanta vi ad se trahebat spiritum amici, quod corpus amici cum spiritu elevatum fuerit in aëra, & illic aliquoties per integras horas quasi omni pondere liberum steterit: sic Intellectus divinus elevat intellectum creatum supra se & potentias sibi unitas inferiores, quæ sine pondere, h. e. actu in hoc ascensu sequuntur intellectum.

Reprehendit Leibnizius in sua Arte Combin. Lipsiæ impressa 1666. pag. 33. Doctorem Illuminatum, quod principiis Artis annumeraverit *Vitia & Virtutes* ad Scientiam generalem prorsus impertinentes, (ut putabat) sed quia hic Author in mathematicis Scientiis perspicax, in Arte vero Lulliana nullum fundamentum penetrans, causas ac naturas, numeros, ordines &c. principiorum illius penitus ignoravit, non est mirum, quod impertinens judicium de illa tulerit: si legisset librum de Gentili & tribus Sapientibus, qui habetur Tom. 2. magni Operis, ubi non solum per Virtutes, sed etiam per Vitia formantur Demonstra-

strationes de altissimis Mysteriis Fidei, forsan ipsi fuisset suborta lux: fateor tamen, habitus vitiorum in anima esse prorsus impertinentes ad scientiam comparandam, (*quoniam in malevolam animam non introibit Sapientia*, Sap. c. i. v. 4.) non autem habitus virtutum, sinè quibus frustra quis quaerit possidere veram & perfectam scientiam vel sapientiam, ut sinè transparentia oculorum videre colores.

T. Septenarii Figuræ T. etiam dividuntur in *tres Ordines*.

1. *Primus Ordo* repræsentat septem Artes minores, quæ sunt *trivium & quadrivium* ab antiquis Sapien-tibus & B. Magistro nostro sic nominatum; sunt autem hæc septem Artes positæ in Arte universali tanquam media instrumentalia, per quæ potentia rationalis exercet suos actus intelligendo in suo ob-jecto & subiecto, & potentia vegetativa similiter suos operando: unde cum Figura T. sit medium & instrumentum universale intelligendi & operandi, hæc septem merito stant sub illo tanquam particula-res sub suo universalis: porrò dignentur optimè sibi imprimere Discipuli hujus Artis, ne has septem Artes (quas vocant liberales) in eo sensu sumant in Schola Lulliana, quo sumuntur vulgariter, sic enim caperent hominem pictum pro homine vero, vel corticem pro nucleo: differentiam harum & illarum multis quidem dedimus in *Revel. Scr. Artis*, quæ præcedit Artem Comp. Tom. i., sed ne cente-simam partem exponere licuit ob amplitudinem materiæ; unde & hic & in sequentibus nova & ignota veteribus notis addere libet, quæ si non sufficiant, necesse est, ut Amatores percurrent Opus majus: repetendo itaque paucis, quæ citato loco dicta sunt de his septem instrumentis, dicimus, quod addendo terminum *natura* singulis his Artibus habetur primaria acceptio horum septem terminorum vel Artium; v. g. Grammatica naturalis, Logica naturalis, Rhetorica naturalis &c., & post-ponendo eundem terminum *natura* singulis terminis in tertio ordine locatis, eliciuntur facile septem definitiones principales; v. g. Grammatica naturalis est Ars significandi naturaliter, Logica naturalis est Ars demonstrandi naturaliter, Rhetorica naturalis est Ars persuadendi naturaliter &c.: & quia natura est prior Arte, & Ars debet imitari naturam, ideo mutando *naturale in artificiale*, & *naturaliter in artificialiter* prodibunt totidem artes & defini-tiones artium, quas suprà vocavimus *corticem*, sicut priores *nucleum*.

Sed quæres, quid est Grammatica naturalis? & quid est Ars significandi naturaliter? Respon-deo, quod est Ars, quæ significat principia natu-ralia totius naturæ creatæ ex suis principiatis, & principiata ex suis principiis, & connexionem principiorum inter se, & principiatorum inter se, & horum cum illis, & è converso: hoc idem appli-ca ad sex reliquias Artes, & scies, quid sint.

2. *Secundus Ordo* est medium inter primum & ter-tium, & oritur ex primo tanquam suo naturali prin-cipio, & terminatur & quiescit in tertio tanquam in suo naturali fine; *connexio* enim naturalis inter unum principium & alterum est medium, per quod Grammatica naturalis significat unum per alterum; v. g. in lapide (de quo suprà dedimus exemplum) sen-tit *sensitiva gravitatem & duritatem & opacitatem, & frigiditatem & siccitatem, & colorem nigrum vel al-bum &c.*, & *imaginativa* illa omnia imaginatur, & per sensitivam & imaginativam intellectus illa in-

telligit: & quia omnes illæ qualitates sensibiles na-turales sunt inter se naturaliter connexæ & cum suis subiectis in uno lapide, & illam connexionem intellexus intelligit supra sensum & imaginationem, ideo hæc qualitates significant intellectui principia naturalia lapidis accidentalia, & per illa & eorum connexionem cum principiis substantialibus signi-fificant intellectui principia substantialia, & unum accidentale per alterum, & unum substantialie per alterum, & unum sensuale per alterum, & unum intellectuale per alterum, & è converso: nolumus dare exemplum, cum sit facile & per se clarum; qui autem adhuc cœcutit, legat *Librum de Ascensi & Descensi Intellectus & Artem Intellectivam Doctoris Illuminati*.

Eundem modum procedendi subaudiat de se-quentibus sex terminis hujus secundi ordinis, sci-liset de *Necessitate, Multiplicatione &c.* de quibus plura & clariora dabit sequens

3. *Tertius Ordo*: hic continet septem primaria & absolutè necessaria instrumenta, sinè quibus Ars generalis sciendi non potest subsistere nec operari; unde cum omnium & singularum sit perpetuus usus in formandis Demonstrationibus, nec ulla Demon-stratio possit esse perfecta, quin omnes hæc septem formæ demonstrandi simul influant in illam vel ex-plicitè vel implicitè, de singulis secundum ordinem clariùs, quantum est possibile, est tractandum.

B. *Significatio*, de qua suprà, secundum ordinem est prima, hæc enim subministrat materiam *De-monstratiōi*: ejus objectum sunt qualitates, quæ sunt *quatuor, scilicet sensuales, intellectuales, essen-tiales, accidentales*: sensuales sunt, ut *color, odor, sapor, sonus &c.*; intellectuales, ut *fides, spes, charitas, cogitatio, perceptio, conscientia &c.*; essentia-les sunt, ut *bonitas, magnitudo, duratio &c., igneitas, aereitas, aqueitas, terreitas &c.*; accidentales, ut *bonitas magnitudinis, magnitudo bonitatis in crea-tura &c., caliditas, frigiditas, humiditas, siccitas, levitas, gravitas &c.*; harum qualitatum subjecta sunt quatuor, videlicet *efficiens, materia, forma, finis*; quodlibet horum subdividitur in quatuor, sci-liset in *sensuale propinquum, sensuale remotum, intellectuale propinquum, intellectuale remotum*. Quot sunt species qualitatum, tot sunt species significa-tionum; nempe significatio sensualis, intellectua-lis, essentialis, accidentalis, quæ ulterius subdi-viditur in *quatuor*, videlicet in significacionem *qualitatis de qualitate, qualitatis de substantia & substan-tia de qualitate, qualitatis de veritate & falsitate, qualitatis de ordinatione & inordinatione*; & hoc iterum quatuor modis; *mutuo, non mutuo, unius de pluribus, plurium de una*, per *perfectionem, defectum, esse, privationem*.

In hoc instrumento est scala, per quam intel-lectus ascendit per quinque gradus de significacione sensuali inferiori ad superiorem, & de significa-tione sensuali superiori ad intellectualem inferiorem, quæ est superior sensuali superiori, & de intellectu-alii inferiori ad intellectualem superiorem, & de hac ad supremam; v. g. de accidente sensuali ad sub-stantiam sensuali, de substantia sensuali ad acci-dens intellectuale, de accidente intellectuali ad sub-stantiam intellectualem, & de hac ad substantiam intellectualem supremam, quæ caret omni acci-dente: hæc scala est inexplicabilis utilitatis, quia in illa qualitates creaturarum ascendendo de gradu in gradum abstrahuntur à defectu, & appropi-quant perfectioni, donec significant perfectionem sine

sinè defectu: unde cùm nulla qualitas sit in creatura, quæ non ingrediatur hanc scalam, nulla potest esse, quæ non ducat intellectum per suam significationem in notitiam supremæ Perfectionis: per eosdem gradus descendit intellectus à perfectione ad defectum, & à supraea perfectione usque ad nihil, quod convenit cum supremo defectu.

In hoc instrumento est Rota, per quam intellectus girat de una significatione differente in alteram per concordantiam utriusque, quæ est naturalis connexio ambarum.

Quicunque cupit multum proficere in hac prima Classe Trivii Sapientum, nec vult quiescere in sola *Demonstratione Speculativa* veritatis naturalis, sed cupit descendere usque ad *Demonstrationem practicam* ejusdem, conetur omni studio sibi familiares reddere Libros arcanæ Philosophiae Illuminati Doctoris, *ut primo sit bene fundatus in naturalibus*; hoc ipmet Magister noster exigit parte 13. *sue Artis Generalis ultime*; non enim firmum construet ædificium sinè firmo fundamento: nam quia invisibilia DEI per ea, quæ facta sunt, intellecta conspicuntur, ideo intellectualia significantur per sensualia, & vera Theologia per veram Philosophiam: unde Illuminatus Doctor nihil unquam in suis Libris Theologicis demonstrat, cui non applicet parallelas significationes ex sua vera Philosophia desumptas ad normam ipsius supremi Magistri, qui tam in veteri quām in novo Testamento perpetuò eandem methodum adhibuit, utpote tam doctis quām indoctis accomodam: in hac palæstra aliquantum exercitati perlustrent Volumina Sanctorum Patrum & Doctorum Ecclesiæ, præsertim SS. Augustini, Gregorii, Ambrosii, Hieronymi, quibus hæc Ars significandi fuit adeò familiaris, ut vix uno passu progrederaris, quin in similes significationes incurras, quas, Arte semel cognitâ, non amplius ut meras congruentias aspicies, sed ut veras & propriæ dictas Demonstrationes veneraberis, accedente tamen sequenti instrumento, quod est

C. *Demonstratio*, hæc enim semper concurrit cum significatione, aut implicitè aut explicitè, nam quia *connexio naturalis*, quæ est fundamentum significationis, semper secum trahit aliquam speciem *necessitatis*, quæ est fundamentum demonstrationis, sicut se habet connexio ad significationem, sic se habet necessitas ad demonstrationem; & alternè, sicut se habet connexio ad necessitatem, sic se habet significatio ad demonstrationem: unde ex multiplicatione significationum roboratur demonstratio, sicut ex multiplicatione Demonstrationum intenditur persuasio; ex quo elicies, quod in Trivio Grammatica sit principium, Logica medium, & Rhetorica finis.

Recensebimus hinc maximè necessarias & ad praxin facillimè reducibiles species Demonstrationis, quæ sunt tres, prima à *minoritate*, secunda à *majoritate*, tertia ab *æqualitate*, primam vocant communiter *ab effectu ad causam*, secundam *acausa ad effectum*, tertiam primus invenit & his duabus addidit Doctor Illuminatus, quam nominavit *equiparantia*; de quibus singulis infrà in tertio Circulo fusiùs, ubi illarum Præctica monstrabitur. Habet se autem hæc tres species Demonstrationis velut tres gradus, nam prima est gradus positivi, secunda comparativi, tertia superlativi.

Item notandum, quod, quidquid diximus de significatione in præcedenti paragrapho, hoc à proportione debeat intelligi de Demonstratione &

quinque sequentibus Instrumentis; & è converso, quidquid de his dicemus, suo modo applicandum est Demonstrationi & Significationi: unde ne atum agamus, nolumus singula repeter, sed potius in singulis Instrumentis nova & differentia propnere, ut paucis multa complectamur.

Hi tres Gradus Demonstrationis habent sub se *quatuor Modos*, quorum *primus* est, quando res sensualis demonstrat intellectui rem sensualem, ut opacitas terram: *secundus*, quando res sensualis demonstrat intellectui rem intellectualem, ut elementum compositum elementum simplex, figura formam: *tertius*, quando res intellectualis demonstrat intellectui rem sensualem, ut vita motum, theorica practicam, contrarietas elementorum generationem & corruptionem &c.; *quartus*, quando res intellectualis demonstrat intellectui rem intellectualem, ut bonitas magnitudinem, virtus veritatem, unitas perfectionem, operatio ad extra operationem ad intra &c., Doctor Illum. Lib. Mir. Dem. in prol. T. 2.

Ex his quatuor Modis emergunt alii *tres Gradus* Demonstrationis; *primus*: *Demonstratio sensuialis*; *secundus*: *Demonstratio intellectualis de re finita*; *tertius*: *Demonstratio intellectualis de re infinita*: secundus gradus est de majori necessitate, quām primus, & tertius, quām secundus. Hi tres gradus correspondent tribus gradibus superioribus, & sicut primi insinuant gradus formarum demonstrandi tantum, sic hi tres ultimi ostendunt gradus formarum & materiarum demonstrandi simul, unde sunt nobiliores illis. Tres gradus necessitatis, qui sunt conexi cum his tribus gradibus demonstrationis, exhibet sequens exemplum: ponatur axioma notum: *totum est plus*, quām sua pars: huic applicentur in primo gradu duo termini *corruptibile*, *incorruptibile*, & resultabunt *duæ species*, scilicet quod totum corruptibile sit plus, quām pars corruptibilis, & totum incorruptibile sit plus, quām pars incorruptibilis, quia totum corruptibile est plus, quām totum corruptibile: hoc idem fit in secundo & tertio gradu, nam totum intellectuale est plus, quām totum sensuale, & totum intellectuale infinitum, quod non habet partes, est plus, quām totum intellectuale & sensuale finitum, quod habet partes. „Et quia veritas & demonstratio melius convenient in intellectuali, quām in sensuali, idcirco demonstratio intellectualis est de majori necessitate, quām sensualis; sed quia demonstratio sensualis facilius fit, quām intellectualis, per hoc, quia fit ipsis sensibus sensualibus sine medio, & demonstratio intellectualis fit cum majori obscuritate, per hoc, quia transit per media, hoc est, per res sensuales, ideo videtur in phantasia, quod demonstratio sensualis sit de majori necessitate, quām intellectualis: & ideo homines, qui non habent subtilem intellectum, magis amant demonstrationes, quæ fiunt de una sensuilitate cum altera, quām quæ fiunt de una intellectualitate cum altera; & ideo facilius possunt decipi, quām illi, qui magis amant demonstrationes intellectuales; qui non essent magis certificati, quām amatores demonstrationum sensualium, si demonstrationes sensuales essent de tam magna necessitate, sicut intellectuales, Doctor Illum. Lib. 2. Mir. Dem. cap. 13. Tom. 2.

Ridebunt forsitan Geometriæ periti, legentes, quod totum incorruptibile sit plus, quām totum corruptibile, & dicent, quid facit *to esse* corruptibile vel incorruptibile ad esse plus vel minus? nūnquid

quid si habuero decem nummos aureos, habebo plus in numero, quām si habuero decem nummos cupreos vel argenteos, per hoc, quia cuprum & argentum sunt magis corruptibilia, quām aurum? Respondeo, objicientes cum sua phantasiam hæcere in Arithmetica & Geometria sensuali imaginativa & particulari, hanc prius exuant, ut possint ascendere ad Arithmeticam & Geometriam intellectualem & universalem, tunc percipient solutionem suā objectionis; quod illis eō fortius inculco, quia in omnibus eorum libris expertus sum, illos sensui & imaginationi tam naturā quām consuetudine adeō tenaciter agglutinatos, quōd etiam de *infinito* agentes illa nequeant deponere, unde tanta & tam multiplicitia absurdia proveniunt, scilicet, quōd infinitum nesciant sibi aliter præfigurare, nisi in re creatā, sensui & imaginationis subdita, illudque contra suam naturam faciant servire suis indivisibilibus punctis, lineis, superficiebus, numeris &c.; à quibus omnibus creaturam comitantibus Geometria & Arithmetica infinitorum penitus abhorret: elegant Condiscipuli cap. 28. Lib. 2. *Miran. Demonstrat.*, qui habetur Tom. 2., quod huic paragrapho lucem dabit.

Ratio, quare multis Demonstrationes Lullianæ non videantur tales, inter alias hæc non est minima, quia magis attendunt ad evidentiam sensualem & imaginabilem & ad facilitatē, quām ad necessitatem & certitudinem intellectualem; unde illis accidit, quod homini afflueto semper ambulare in planicie: nam sicut, quando ascendit in altum montem, fortius defatigatur, quām quando ascendit in colles, qui sunt depresso, sic intellectus gravius recipit demonstrationes, quæ sunt de rebus infinitis, quām illas, quæ sunt de rebus finitis: & ideo in Phantasia videtur, quod intellectus non tantum intelligat, nec de tam magna necessitate, in demonstratione, quæ sit per tertium gradum, in quo plus intelligit, quam per demonstrationem, quæ sit per primum & per secundum, in quibus tantum non intelligit; quia si in illis tantum intelligeret, sequeretur, quod tertius gradus non daret majorem & magis necessariam demonstrationem, quām primus & secundus.

D. *Persuasio* est centrum Rhetoricæ, ad quod omnes Significationes Grammaticæ, & omnes Demonstrationes Logicæ confluunt tanquam omnes lineæ in circulo ad centrum; unde sicut in foco speculi caustici vel vitri istorii radii solis multiplicant & intendunt virtutem & actionem comburendi, sic in hoc centro Rhetoricæ significationes & demonstrationes multiplicant & intendunt virtutem & actionem persuadendi.

Est porrò aliud centrum Rhetoricæ, quod vocatur Metaphora, & est principium, ex quo sequitur superius dictum tanquam finis; hujus centri usus est valde mirabilis & utilis; nam necessaria connexio, quam omnes radii habent in illo, format tantam universalitatem in visu intellectuali, quantam in nulla alia duarum præcedentium Artium particulariter sumptu licet invenire; hæc enim Ars Rheticæ non solum multiplicat significaciones & demonstrationes reliquarum duarum per sibi appropriatas formas specificas illarum existentes extra se, hoc est, extra Rheticam, quas formas specificas suprà enumeravimus, sed etiam per suas proprias formas specificas (quas postea referemus) simul unitas cum appropriatis: ex quo provenit, quōd dictus visus intellectualis in Magistro & Doctore hujus Artis residens in centro Rheticæ uno intuitu fertur in omnes radios qua-

quaversum ad circumferentiam excurrentes: hoc clarè monstrat Doctor Illum. in *Introd. cap. 29. n. 2.* & *n. 12.*, & *cap. 33. n. 4.*, & *cap. 34. n. 1. & 2.*, & *cap. 35. n. 7. & 8.*, & *cap. 37. circa finem*. Item in *Arte Dem. Dist. 1. de secun. Fig. elem. n. 1. f. 6.* Item in *Lib. Propos. Art. Dem. Dist. 1. p. 9. de Fig. elem. §. Sicut predictum est f. 7. Tom. 3.* Item in *Lib. Princ. Med. Dist. 1. cap. 5. §. de Metaph. & §. Præterea, & §. Unde de gradu f. 5. & 6. & ibid. Dist. 10. per totum, Tom. 1. & alibi plures.*

Ex dicto secundo usu facile eruitur tertius, qui est motus potentiae visivæ intellectualis de differentia cuiuslibet radii ad alium per concordantiam hujus centri, h.e. de qualibet Scientia in quamlibet, & de quolibet particulari unius Scientiæ in quodlibet alterius, & de quolibet particulari unius Scientiæ ad quodlibet ejusdem, quod adversariis hujus Scientiæ semper visum est impossibile.

Forma universalis Rheticæ, quam suprà in secundo usu Metaphoram diximus, dividitur in alias quatuor particulares, quæ sunt *sensus literalis*, *tropologicus*, *allegoricus* & *anagogicus*; hi quatuor sensus non sumuntur in acceptione vulgari, sed respondent gradibus in Grammatica & Rheticæ descriptis, nam Significationes & Metaphoræ ferè semper pari passu ambulant, & in una eadem scala simul ascendunt & descendunt: ne autem memoriā excidat, quod statim in introitu Trivii & Quadrivii signanter fuit expressum, retero, primam & principalem intentionem Rheticæ Lullianæ versari circa metaphoram naturalem, hæc enim ingreditur formam demonstrandi, nempe necessitatem, metaphora verò artificialis non, nisi in quantum assimilatur naturali, vel fit secundum eandem proportionem: unde esset ridicula argumentatio fundata super metaphoram, si diceres: *prata rident, sed risus est proprietas hominis*, ergo *prata* habent proprietatem hominis: sed sequens metaphora fundat veram demonstrationem: *pæna*, quam *parvuli* naturaliter sentiunt in suo corpore, est *metaphora*, quæ intellectui humano significat & demonstrat peccatum originale: item sequens: *major duratio in lapidibus & metallis*, quām in homine, hoc idem significat & demonstrat: ex his & similibus metaphoris naturalibus facile fiunt syllogismi demonstrati vi in forma legitima, quām infrā in tertio circulo dabimus.

Scripsit Illuminatus Doctor integra Volumina & Tractatus, qui pleni sunt demonstrationibus in metaphora fundatis, tales sunt *Liber Felix* sive de *Mirabilibus Orbis*, *Blanquerna Magnus*, *Arbor Exemplificalis*, *Liber Proverbiorum* &c.: hæc methodus scribendi est propria antiquorum Sapientum, sub hac enim commodissimè potuerunt occultare sua Arcana indignis, ignorantibus Artem Rheticæ naturalis; imò ipsa Sacra Scriptura nonnè plena est his quatuor sensibus sub metaphora conclusis? non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas, Deut. 25. v. 4. nunquid de bobus cura est DEO? ait Apost. 1. Cor. 9. v. 9. an propter nos utique hoc dicit? nam propter nos scripta sunt, v. 10. & seq.; quis autem sub hac litera hanc metaphoram quæsiisset, nisi Apostolo revelante? cui quantum fuerit nota hæc Rheticæ, in ipsius excellentissima forma demonstrandi per metaphoram suo loco & tempore patebit, quando *Logicam Christi & Sanctorum*, DEO gratiam largiente, in lucem dabimus, adducendo Demonstrationes & Argumenta ex Epistolis D. Pauli petita, quæ docebimus per Analysis reducere ad Principia Artis Lullianæ, & per Synthesin ex illis elicere.

Notandum denique, quod Sapientes *tribus diversis Modis* usi sint Metaphorā in suis Libris; aut enim posuerunt literam explicitē, & metaphoram implicitē (ut patuit suprā de bove triturante) aut metaphoram explicitē, & literam implicitē (ut passim in *Arbore Exemplificali*, quæ habetur in *Arbore Scientiarum* Doctoris Illum.) : Solutio horum duorum modorum est difficilis, & finē Arte vix non impossibilis: aut utramque explicitē: & sicut solutio hujus modi per se patet, sic Sanctis Patribus fuit regula investigandi & inveniendi solutionem reliquorum duorum: videatur de hoc tertio modo pulcherrimum exemplum, quod dat S. Gregorius Hom. 15. in Ev. in cap. 8. Lucae Domin. Sexag. ubi ait, quod illam metaphoram de seminante semen suum idem Dominus per semet ipsum dignatus sit exponere, ut sciamus rerum significaciones querere in tis etiam, quæ per semet ipsum noluit explanare.

E. *Aequatio* est instrumentum & principium valde nobile demonstrandi, nam sicut persuasio in Rhetorica est centrum, ad quod omnes Demonstrationes reducuntur, sic *Aequatio* in Arithmeticā Lulliana est centrum, ad quod omnes demonstraciones ultimatō necessariō reducuntur, nulla enim demonstratio potest attingere finem suā perfectio-
nis, nisi per æquationem; & hoc verificatur tam in Scientia Universali, quam in singulis Scientiis particularibus: unde quemadmodum in Geometria omne theorema solvitur per æquationem, scilicet tamdiu æquando inæqualia, donec resultet æqualitas, quæ cognita revelat postea inæqualia ignota primō assumpta, sic in hac Arte Universali solvitur quælibet quæstio per æquationem, scilicet terminos in quæstione contentos tamdiu compa-
rando cum uno vel pluribus principiis hujus Artis æqualibus, donec prodeat terminorum primō as-
sumptorum æqualitas.

Multū sanè excellit hæc *Aequatio* universa-
lis illam particularem supradictam, *primo*, quia hæc illam geometricam & omnes aliarum Scientiarum hactenus ignotas includit, & non ē converso:
secundo, quia hæc ratione summitatis suorum prin-
cipiorum & modi operandi tribuit illis omnem cer-
titudinem, & non recipit ab illis.

Dividitur verò in *duas species*, quarum prima est *Aequatio per necessarium*, & fit, quando duo æqualia comparantur ad idem vel ad æqualia; per
talem æquationem semper demonstratur *veritas*: secunda est *Aequatio per impossibile*, & fit, quando duo inæqualia comparantur ad idem vel ad æqua-
lia; per taalem æquationem semper demonstratur *falsitas*.

His duabus speciebus serviunt *quatuor* aliæ ve-
luti instrumenta illarum, quæ sunt *additio*, *subtra-
ctio*, *multiplicatio*, *divisio*: & quia Principia uni-
versalissima hujus Artis sunt *Eſſe* & *Privatio*, ad quæ
reducuntur omnia alia Principia Artis, ut *perfectio*,
defectus, *bonitas*, *malitia*, *virtus*, *vitium* &c., *con-
cordantia*, *contrarietas*, *majoritas*, *minoritas*, *affir-
matio*, *negatio* &c., ideo omnes dictæ quatuor spe-
cies exercent suos actus in duabus sequentibus, scilicet in *positione* & *privatione*, quæ à Geometris ex-
primuntur per hæc signa †. —

Per sex antedicta Principia peragit tota Pra-
cticā hujus Artis, tam realis, quam intentionalis,
tam naturalis, quam artificialis; hæc enim Princi-
pia subministrant *Regulas* infallibiles operandi,
quas infrà in primo circulo ponemus: unde qui in
Analytica & *Synthetica naturali* & in *Philosophia*

reali Doctoris Illuminati desiderant demonstratio-
nes non tantum intellectuales, sed etiam sensuales,
addiscant hæc dicta sex *Principia naturalia* non no-
minetenus, sed realiter, tam theoreticæ quam pra-
cticæ, & hanc lectionem toties repeatant, donec
illam perfectè assequantur; nec finant se vinci suā
ignaviā, si uno vel altero anno patientur repulsam
multū delectat Geometras æquatio elementorum
Geometriæ, nec terret illos ingens labor multo-
rum annorum, quem uni Theoremati enodando
quandoque frustra impendunt, & vos arcane Philo-
sophiae Candidatos non delebet æquatio elemen-
torum Physicæ? quæ vos creat Doctores & Magi-
stros non nominales tantum, sed reales, verbo &
opere potentes, veros Artifices, legitimos naturæ
Discipulos, & propriæ fortunæ arbitros, quæ ideo
à multis quæritur, à paucis invenitur, quia illa pau-
cos invenit, qui illam multū & dignè quærant.

F. *Compositio* est terminus communiter usurpatus
à Musurgis, hic autem sumitur ut transcendens,
sicut cæteri antecedentes; compositio hoc modo
accepta est naturalis quædam combinatio Princi-
piorum universalium in scala Artis universalis posi-
torum secundū regulas & leges Artis componen-
di ad producendam concordantiam vel harmoniam
veritatis: concordantia vel harmonia habet dupli-
cem significationem; *generalem*; & sic significat ip-
sum finem Compositionis, scilicet harmoniam,
quæ intenditur per Compositionem, ex variis prin-
cipiis inter se concordantibus & contrariis compo-
sitam, sicut harmonia in Musica componitur ex va-
riis consonantiis & dissonantiis: *specialem*; & sic
significat ipsa principia, quæ tendunt per medium
ad dictum finem; hæc autem concordantia cum
contrarietate secundū supradictas regulas combi-
nata producit concordantiam illam generalem,
quam sibi Musurgus ab initio præfixit tanquam su-
um finem.

Hæc Compositio dividitur in *simplicem* & *com-
positam*: *simplex* est illa, quâ simplicia & universa-
lia Principia in primo & simplici determinato nu-
mero componuntur, ac per motum naturalem sim-
plicem in Scala moventur *sursum* & *deorsum*, vel in
Rota moventur *circulariter*: hæc compositio sim-
plex subdividitur in *perfectam* & *imperfectam*. *per-
fecta* est illa, in qua omnia principia, *imperfecta*,
in qua aliqua & ad minus duo ingrediuntur com-
positionem.

Sed quæres *primo*, quot numero principia de-
beant concurrere ad perfectam compositionem
simplicem? Respondeo, *quatuor*, nec pauciora,
nec plura; quod sic probatur, quia natura suum
opus perfectum simplex necessariō peragit cum
quatuor principiis simplicibus naturalibus, h. e.
elementis: unde cùm Ars debeat imitari naturam,
& modus intelligendi modum operandi, tot debent
esse principia in modo intelligendi, quot in modo
operandi; quod ex Illum. Doctore satis probavi in
Revel. Secret. Art. Tom. I., & hoc significant quatuor
species in Figura S., quæ sunt E. I. N. R., quæ re-
spondent quatuor elementis in Figura Elementali

Quæres *secundo*, cur numerus ternarius non
assumatur pro primo numero Compositionis per-
fectæ simplicis, cùm sit magis perfectus, quam
quaternarius? Respondeo, quia numerus quater-
narius est numerus proprius creaturæ, & numerus
ternarius est numerus proprius DEI; unde cùm nu-
merus quaternarius necessariō sit constitutus ex dif-
ferentia, concordantia, contrarietate & inæqua-
litate,

litate, numerus verò ternarius ex differentia, concordantia & æqualitate sive contrarietate & inæqualitate, ideo numerus quaternarius est numerus motus, & ternarius numerus quietis; & ideo quaternarius naturaliter movetur ad ternarium, ut creatura ad DEUM, in quo quiescit, & non amplius movetur; & hoc mirifice demonstrat Doctor Illum. in Lib. 3. Mir. Dem. cap. 46. n. 3. fol. 56. Tom. 2.

Composita est illa, quæ constituitur ex pluribus simplicibus tam perfectis quam imperfectis, ut ad sensum patet in toto Libro 5. Contemplationis, ex quo duo exempla mutuavi, quæ habentur cap. 5. Revel. Secret. Art. Tom. 1.: utramque in tribus sequentibus circulis exhibebimus, quarum innumera exempla per totum Tomum 1. & 2. magni Operis tam theoricè quam practicè proponuntur.

G. *Comparatio* est principium necessarium in Arte demonstrandi, quia sine illo nulla demonstratio est perfecta, sicut nec sine *Proportione*, quæ est fundamentum Comparationis; per Comparationem enim & Proportionem Artifex inquirit majoritatem & minoritatem finis, per quam determinatur conclusio in omni demonstratione: est autem Majoritas finis id, quod est melius, & quod oportet necessario esse melius, & consistit duabus Modis, scilicet secundum Proportionem & secundum Comparisonem.

Majoritas finis secundum *Proportionem* est id, quod est *prima Intentio*, ad quam quælibet res ordinatur, & ad quam quælibet res naturaliter tendit; & est etiam *secunda Intentio* directa ad primam: Minoritas finis secundum *Proportionem* est deviatio prædictæ ordinationis in Proportione.

Majoritas finis secundum *Comparisonem* est prima Intentio cuiuslibet rei: Minoritas finis secundum *Comparisonem* est secunda Intentio se habens ad primam: ex quo patet differentia, quæ est inter majoritatem finis in Proportione, & inter majoritatem finis in Comparisone.

Sed quia imperito in hac Scientia majoritas finis multoties est in apparentia, & non in existentia, & è converso, ideo adevitandam apparentiam sive existentiam in majoritate finis recipiat contrarium hujus, quod conclusit in majoritate finis, & discurrat cum eo per Regulas, Definitiones & Conditiones; & si non potest stare in majoritate finis, sed in minoritate, verè conclusum fuit in majoritate finis; si autem stat in majoritate finis per ipsas, falso conclusum fuit in majoritate finis ratione alicujus apparentiae contrariantis ipsi existentiae; quare necessario oppositum contradictorie concludendum est in majoritate finis: vid. Doct. Illum. in Art. Comp. Modo 8. 9. 10. 15. & 16. Tom. 1. Item in Arte Invent. Dist. 3. Reg. 9. Tom. 4., ubi fuscè explicat hanc materiam adducendo exempla.

Sed quia loco citato Doctor Illuminatus primariò agit de majoritate finis, & non de Proportione & Comparisone, & cùm hæc duo Principia sint *Bases formarum demonstrandi*, paulò amplius illa elucidabo, quantum necessitas exigit, & compendium permittit, dando definitiones utriusque, & dividendo utramque in suas species.

Proportio est naturalis & ordinata habitudo unius ad alterum, vel est principium naturale proportionandi: prima Definitio exponit suam essentiam, secunda suum actum; dicitur *naturalis* habitudo, ut distinguatur à proportione mathematica vel geometrica vulgari, quæ est *artificialis*; & quamvis multoties hæc posterior involvat priorem, non tamen quâ talis à Geometris cognoscitur & applicatur.

Dicitur *ordinata*, quia omnis inordinata habitudo, quæ est in natura, non est secundum proportionem naturalem, sed contra naturam, quamvis natura universalis creata componatur ex naturis particularibus ordinatis & inordinatis, sicut supra dictum est de consonantia & dissonantia in Musica; hic verò indigemus proportione ut uno ex septem particularibus instrumentis ad dirigendas formas particulares Demonstrationum, licet sit universale respectu suorum particularium.

Dividitur in Proportionem *arithmeticam* & *geometricam*, vel in Proportionem *æqualitatis* & *majoritatis* & *minoritatis*. *Proportio arithmeticæ* est illa, in qua prima & simplicia Principia se habent ad invicem, sicut puncta in circumferentia circuli; talia sunt, quæ ponuntur in Figura A., & omnia alia, quæ collocantur in circulis inferioribus ab hoc supremo circulo productis, sive sint principia sive principiata.

Proportio geometricæ est illa, in qua prima & simplicia principia se habent ad invicem, sicut puncta in radio vel semidiametro circuli; talia sunt, quæ ponuntur in Figura T., & omnia alia, quæ situantur in radiis inferioribus ab hoc radio supremo productis, sive sint principia, sive principiata.

Habent insuper hæc duæ Proportiones necessariam & essentialē connexionem ad invicem, & principia unius cum principiis alterius, & motus principiorum unius cum motu principiorum alterius, quam connexionem Doctor Illum. sat clarè detexit per Figuram tertiam ex prima & secunda compositam in *Arte Generali ultima*: unde Figuram, in qua formatur Proportio arithmeticæ, vocavi *Rotam* in Revel. Secret. Art. Tom. 1., & Figuram, in qua formatur Proportio geometricæ, nominavi *Scalam*; quia sicut in priori Natura & Intellectus moventur in orbem, sic in posteriori ascendunt & descendunt: & quia hæc duæ Figuræ A. & T. comprehendunt omnia, quæ possunt cadere in humanum intellectum (quia continent DEUM & Creaturam & Opus utriusque) & omnia principia, quæ in his duabus Figuris sunt posita, & omnia alia ad hæc reducibilia, necessariò incident in unam harum duarum proportionum, vel utramque, manifestum est, quod omne argumentum & omnis demonstratio ex his principiis elicita fiat semper à proportione; & cùm methodus argumentandi à proportione sit verè & propriè demonstrativa, ut pote geometrica, multò magis hæc Methodus Universalis Lulliana erit verè & propriè demonstrativa, quia est à proportione naturali inexistenti ipsis Principiis naturaliter & necessariò, imò ipsis supremis Principiis summè naturaliter & summè necessariò; hinc magis necessaria est hæc Demonstratio: sicut se habet ens finitum per distinctionem finitam ad suam operationem finitam, sic se habet Ens infinitum per distinctionem infinitam ad suam Operationem infinitam, quam hæc: sicut se habent 2. ad 4., sic se habent 3. ad 6.: & hæc est magis necessaria: sicut se habet forma particularis ad materiam particularem, sic se habet forma universalis ad materiam universalem, quam hæc: sicut se habet totum ad suas partes, sic se habet duplum totius ad duplum suarum partium. (Cogor dare exempla vulgaria, ut ab omnibus etiam Geometriæ ignaris intelligantur, quibus hæc Ars debet esse communis) si enim prima demonstratio esset falsa, scilicet, quod Ens infinitum per distinctionem infinitam non haberet operationem infinitam, cœlaret omnis realis relatio & proportio infi-

inferior creaturæ, quia cessaret omnis realis relatio & proportio suprema DEI, quæ est causa & principium inferioris; hinc 2. ad 4. nullo modo se haberent ut 3. ad 6.: iterum, si materia prima vel universalis esset sine forma universalis, esset *positio* relationis inter materias particulares & materiam universalem, & esset *privatio* relationis inter formas particulares & formam universalem, & sic destrueretur totum universum creatum corporeum & omnes partes illius, & per consequens cessaret omnis realis relatio & proportio totius ad partes, & dupli totius ad duplex partium.

Notandum hic singulare occurrit, quod multiplici experientiâ comprobavi, nimirum argumenta à proportione facta, quamvis sint omnium fortissima & maximè stringentia, plerumque ab aliis ore rotundo negari, sed imprudenter, ne dicam impudenter; hoc autem inde provenit, quia similes literati aut non sunt fundati in naturalibus, aut sunt omnino rudes in Disciplinis mathematicis; unde ignorantis, quid sit proportio, vel quid sit proportionatum, quando urgentur argumento à proportione, cui nequeunt satisfacere, facile se expedire putant, negando *paritatem* (sic enim alterum membrum analogiæ intitulant) quòd si argumentans non acquiescat, provocans ad proportionem, illum risu explodunt; hoc idem agunt illorum Discipuli arridentes suis Magistris; & sic clauditur argumentum per animal magis risibile, quâm rationale: unde iterum atque iterum rogo Viros doctos, præsertim Ecclesiasticos & Religiosos, ut magis intendant Gloriæ DEI & Veritatis, nam DEUS est veritas, quâm suæ propriæ falsæ gloriæ & honori, nec erubescant discere, quod ignorant. Nonnè dolendum est, jam per tot sacerdalia in rebus etiam infimis & in omnibus studiis, quæ Fidei regulâ non ligantur, nos adeò dubiis & discrepantibus sententiis invicem litigare, ut ne hoc quidem sit nobis certum & indubium, an Logica sit purè speculativa vel practica vel utrumque: sed en commune effugium, has disceptationes esse perutiles & necessarias (ajunt) ad exercenda & acienda ingenia; egregiè quidem, quasi verò cultri acies redideretur valde acuta, si tamdiu in cote sursum & deorsum duceretur, donec in fine nil omnino scinderet: etiam in Schola Lulliana non deest materia acuendi ingenia per argumenta opposita, ut vide-re est in *Commento super Art. Dem. ejusque Dist. 3. usque ad finem Tom. 3.*, item in *Lib. Quæst. super quatuor Lib. Sent. Petri Lomb.*: item in Libris, quos scripsit contra Saracenos & Averroistas & pluribus aliis; sed in fine argumenta contraria tali modo resolvuntur, ut Discipuli sint certi de conclusione, quid nempe tenendum sit tanquam verum & demonstratum.

Quapropter cum neminem fore arbitrer, qui negare ausit, totam naturam creatam & omnes partes illius, cum sit opus DEI, esse proportionatam, utpote conditam in numero, pondere & mensura, totam questionem in eo versari aestimo, ut nobis constet Ars & infallibilis regula inveniendi proportiones rerum; quæ Ars est hæc ipsa Doctoris Illum., nam hæc per sua septem Instrumenta, Figuras, Regulas, Definitiones & Conditiones omnia investigat, invenit & demonstrat; quod, quâ ratione fiat, inferius per exempla in practica deducetur: hoc solum hic in antecessum advero, quòd tota natura corporea sensualis à DEO fabricata ex nihilo sit constituta in una quadam linea seu semidiame-

tro vel Radio diviso in meras partes geometrice proportionales, cujus radii duæ extremitates sunt *nihil* & *DEUS*, h. e. summum *privativum* & summum *positivum*; hunc radium vocavi *Scalam*, in qua tot sunt gradus, quot sunt differentiæ creaturarum secundum sub & supra; qui tamen gradus adhuc dividuntur in simplices & compositos, sicut in Scala musica simplicia intervalla, quæ vocantur commata, distinguuntur ab intervallis compositis, quæ intervalla composita formant Scalam musicam ex *septem gradibus* constitutam, quâ Musurgi immediatè utuntur tam in pulsando organo, quam in componenda harmonia, assumendo *quatuor sonos simplices & tres concordias*, quibus in dicta Scala ascendunt & descendunt & moventur in circulum, & sic producunt omnia sua particularia: sic, & non aliter, secundum omnem supradictam proportionem, exactè facit natura in suo opere, quam humanus intellectus intuens imitatur & imitari debet in suo, de quo plura in *Revelatione Secret. Artis Tom. 1.*

Et quia homo, cum sit pars universi, etiam est positus in hac linea vel scala, secundum se totum, & secundum omnes suas partes, quæ sunt tot gradus, qui gradus ad intrâ respondent totidem gradibus ad extrâ, ideo habet principia intrinseca innata & proportionata, quibus potest cognoscere & demonstrare principia extrinseca rerum naturalium; quæ principia extrinseca sunt suprà recensita in Systemate Figuræ S., scil. *Elementativa, Vegetativa, Sensitiva, Imaginativa, Intellectiva &c.*; horum verò principiorum situs secundum sub & supra causat in homine puncta transcendentia, quæ sunt adeò necessaria ad omnem scientiam, quòd sine illis nulla vera scientia potest subsistere; quorum doctrina cum sit nimis ampla, eam hoc compendio non possum claudere, sed compellor Lectorem remittere vel ad Tomum 1. de Revel. Secret. Art., vel ad Tom. 4. sequentem ejusque Artem Inventivam, in cuius Dist. 3. Reg. 8. Arcana illorum mirificè revelantur: Definitionem illorum saltem hic non omittam, ut sciant Artis Filii, quid sint.

Igitur *Punctus transcendentis est excessus, quem unapotentiarum hominis habet supra aliam, aut aliquando supra se ipsam* (ut intellectus intelligens, se naturaliter non posse attingere supernaturalia & infinitum, cum ipse sit finitus, ideo habituat se de Fide) quia hæ potentiae, cum sint unitæ & inæquales, confluentes ad idem objectum, inæqualiter attingunt realitatem ejus: unde cum potentia inferior non possit attingere ultra suos terminos, naturaliter negat, quod superior ratione sui excessus naturaliter affirmit; ideo convenit, quòd, quamvis intellectus ratione unionis, quam habet cum inferioribus potentias, naturaliter inclinetur ad negandum vel affirmandum ea, quæ suæ inferiores potentiae negant vel affirment; excessus tamen, quem habet super illas, illum compellit multoties negare, quod affirment, vel affirmare, quod negant, ut dicto loco per centena exempla confirmat Doctor Illum.

Quâ multis erroribus sit obnoxius humanus intellectus ob defectum notitiae horum punctorum transcendentium, non est, quòd singillatim enarram adducendo exempla, faciant sibi Condisci-puli notam hanc Doctrinam de Punctis transcendentibus, postea perlustrant Libros eorum, quibus defuit hæc notitia, & quod dixi, nimis verum invenient: tota Philosophia Cartesiana meritò pat-

tus ignorantiae Punctorum transcendentium nominari potest, quia vix unquam transcendit Imaginativam.

Comparatio est finis Proportionis, nam est naturalis & ordinata relatio illius habitudinis, quam unum habet ad alterum, vel est principium naturale comparandi; per hoc enim, quod natura proportionavit unum ad alterum, h. e. reddidit aptum & habile ad alterum, comparat hoc ad illud per actionem & passionem essentialem & accidentalem mediante Figurâ T. & S., scilicet per triangulos & quadrangulos naturales: unde hoc ipsum facit intellectus conjunctus artificialiter secundum eandem proportionem.

Comparatio dividitur in duas species, videlicet in eam, quae fit secundum proportionem arithmeticam, & in eam, quae fit secundum proportionem geometricam; prima est inter Principia in Circulo Figuræ A. posita, videlicet inter bonitatem, magnitudinem, durationem &c., & inter bonum, magnum, durans &c., & inter tivum, bile & are suprema; secunda est inter Principia in Radio Figuræ T. locata, videlicet inter bonitatem sensualem, animalem, intellectualis, & sic de ceteris dignitatibus, & inter illorum concreta, & inter differentiam, concordantiam, contrarietatem, principium, medium, finem, majoritatem, æqualitatem, minoritatem &c. horum Principiorum; præsertim verò inter positivum, comparativum & superlativum illorum, qui propriè pertinet ad Comparisonem, & ostendit gradus in scala geometrica: plerumque hæ duæ species simul concurrunt, v. g. sicut se habet sensitivum ad sensibile, sic intellectivum ad intelligibile; vel sic: sicut se habet bonificativum ad bonificabile, sic se habet majus bonificativum ad majus bonificabile &c.

H. *Circulatio* est motus in circulo de principio per medium ad finem, qui est ipsum principium, vel, circulatio est forma circulandi; & quia in hac Arte Circulatio est principium universale naturale, quod est forma universalis naturalis omnibus aliis circulationibus particularibus naturalibus, & omnibus circulationibus universalibus & particularibus artificialibus & intentionalibus, ideo hoc loco de hac universalis & naturali primò agendum erit; nam ex cognitione hujus facile acquiretur cognitio aliarum, mutando tantum terminos generales in speciales, secundum Artem conversionis Definitionum, quæ infrà sequetur.

Cùm hoc principium circulationis sit septimum & ultimum Instrumentum Naturæ & Artis, meritò sex reliqua finem suæ perfectionis in illo consequuntur; nam sicut natura & ars per motum ascensū & descensū, rarefactionis & condensationis, ingrossationis & subtiliationis materiam & formam omnium suarum virtutum tamdiu præparat & proportionat, donec comparando unam cum altera reddat habiles, ut per circulationem ex multis discretis & inter se distinctis faciat unam continuam, & ex multis remissis unam intensam, & ex multis particularibus unam universalem, sic intellectus in suo opere imitando opus naturæ & Artis per sex præcedentia instrumenta suas Virtutes, Dignitates, Formas (sic Doctor Illum. vocat sua Principia universalia) per motum ascensū & descensū in scala intellectuali tamdiu præparat & proportionat, donec majoritatem & minoritatem materiæ & formæ harum Virtutum vel Dignitatum comparando ad invicem reducat ad æqualitatem aptam circulationi intellectuali, ut ex multis discretis & inter se distin-

ctis veritatibus & demonstrationibus faciat unam continuam, & ex multis remissis unam intensam, & ex multis particularibus unam universalem.

Secundum quod sunt in hac Arte Universali tres Circuli universales, sunt etiam tres Circulationes universales, quarum

Prima est magna, & est Circulatio Principiorum & Definitionum illarum: cùm enim Principia hujus Artis sint summa, simplicissima & perfectissima, necessariò inter se identificantur, unde ratione suæ identitatis quodlibet necessariò essentialiter connectitur cum altero, & ratione hujus necessariæ connexionis intellectus ex cognitione unius necessariò movetur ad cognitionem alterius per mutuam utriusque Significationem, & necessitas connexionis dat mutuam utriusque Demonstrationem, quæ per motum à principio ad medium & à medio ad finem continuata & multiplicata producit persuasionem: manifestum est autem, hunc motum fieri non posse sine circulatione, & hanc sinè aequatione, compositione vel concordantia & comparatione ac proportione, quemadmodum infrà in primo Circulo per experimentum patebit.

In hac prima Circulatione detegitur Modus universalis demonstrandi quamcunque veritatem particularem per Principia universalia & Definitiones eorum; in hac quoque Circulatione fundatur sequens secunda tanquam particulare in suo universalis; unde hæc prima se habet per modum Alphabeti rationalis & naturalis, in quo se primò diligenter exerceant, qui in secunda & tertia Circulatione profectum desiderant: nam sicut parvuli negligentes sibi firmiter imprimere formas literarum nunquam erunt expediti in formandis syllabis, sic parvuli in Schola Lulliana negligentes vel incurii in comparanda exquisita notitia harum literarum universalium rationalium & modi circulandi per ipsas nunquam erunt prompti ad formandas syllabas universales rationales in sequenti Circulo.

Hoc monitum iis singulariter præbeo, qui in Palæstra aliarū Scientiarum jam exercitati ad hanc divertunt, curiositate novitatis allecti vel spe magni progressū in scientia modico tempore facienti, cui nimirū inhiantes velociter percurrunt Principia Artis, illisque non bene ruminatis ad colligendos fructus immaturos properant, quos dum non statim sibi cernunt obvios, nauseā moventur, & desipit ipsis hoc simplex manna semper idem, maluntque remeare in Ægyptum, quām pede firmo emetiri hoc desertum mollibus plantis invium, quod illos rectè perduceret ad terram lacte & melle manantem.

Secunda est major, & est Circulatio Conditionum, quæ formantur ex Principiis & Definitionibus Principiorum.

In hac secunda Circulatione revelatur modus universalis demonstrandi quamlibet veritatem particularem per dictas Conditiones vel Maximas fundatas in primis universalissimis Principiis: ex hac Circulatione construitur sequens tertia: unde hæc secunda est composita ex meris syllabis rationalibus & naturalibus; & quia est major numerus syllabarum quām literarum, hic Circulus magnitudine primum longè superat; & sicut primus per unum modum est magis universalis, quām hic secundus, quia sub paucis Principiis omnia comprehendit implicitè, sic hic secundus per alterum modum est magis universalis, quām primus, quia sub multis Principiis ad pauca reducilibus omnia comprehen-

Distinctio I. Caput III.

15

hendit explicitè; hic igitur Circulus est medium extremitatum primi & tertii, & est medium conjunctionis utriusque; per hunc paulatim disponitur intellectui via ad potissimum modum demonstrandi: habet tamen hic secundus Circulus suum proprium modum demonstrandi per Conditiones simplices, sicut primus per Principia simplicia.

Quapropter sciant Amatores veritatis, quod, quantum quisque profecerit in hoc secundo Circulo, tantum infallibiliter inveniet se dispositum ad tertium, nec plus nec minus; nam sicut parvuli in syllabizando palpitantes nunquam expriment verba, prout decet, sic in hoc Circulo cespitantes nunquam assequentur perfectam lecturam verborum rationalium, volo dicere, Demonstrationum: ne itaque molestum accidat Filiis Artis hic moram trahere, nam tedium, quod paucis diebus vel septimanis (pro cuiusvis nempe capacitate & industria) ipsis in hoc exercitio est perferendum, centena & millena delectatio compensabit; quid enim magis delectabile, quam exiguo hoc labore sibi comparare tantum & tam facilem habitum expedite demonstrandi in omni materia per hæc Principia universalia, quantum habitum legendi in omni libro sibi comparant pueri per 24. literas alphabeti.

Tertia est maxima, & est Circulatio Demonstrationum ex Principiis & Conditionibus resultantium; est autem hæc Circulatio nihil aliud, quam Compositio quædam Verborum rationalium & naturalium, quæ vocamus Demonstrationes; nam sicut verbum junctum verbo dat integrum periodum, sic demonstratio juncta demonstrationi per ordinem in Circulum dat persuasionem de quolibet particuli quæsito: unde per se elucet magnitudo hujus Circuli super cæteros duos antecedentes; nam sicut verborum ferè nullus est numerus, licet sint tantum 24. literæ alphabeti, & syllabæ non adeò numerosæ, quamvis plures quam literæ, sic in hac divina Arte & Scientia Demonstrationum universalium ex dictis Principiis & Conditionibus contextarum est tanta multitudo, quam multum excedit numerum verborum & nominum ex literis alphabeti ac syllabis compositorum.

Quid igitur charissimi Condiscipuli, vestra vota amplius exigant à nostro Illuminato Doctore, nescio, nisi hoc unum, scilicet ut vos doceat *Artem descendendi* ab his universalibus Principiis ad particularia Principia, & ab his universalibus Conditionibus ad particulares Conditiones, & ab his universalibus Demonstrationibus ad particulares Demonstraciones in omnibus particularibus Scientiis, & è converso *Artem ascendendi* à dictis particularibus ad universales, in quibus duabus Artibus consistit perfecta & integra *Ars Synthetica & Analytica* Scientiarum, quam in sequenti Distinctione per omnes tres Circulos secundum ordinem sole meridianio clarius exponemus.

Absoluto primo Septenario, qui pertinet ad potentiam, & secundo, qui pertinet ad instrumentum, cum quo agit potentia, supereft aliqua dicere de *tertio*, qui convenit objecto, videlicet de *Trivio & Quadrivio majori*, cui servit *Trivium & Quadrivium minus*: & quia hic Septenarius dividitur etiam in suos tres Ordines, sicut duo præcedentes, ideo ordinatè sequatur unus alterum.

I. *Primus Ordo* componitur ex tribus Artibus & quatuor Scientiis constituentibus unum A., hoc est, unam Artem & Scientiam universalissimam, de qua unitate convenit hic revelare aliquod Arca-

num scitu dignissimum & valde necessarium, quod paucis etiam inter insignes Lullistas fuit perfectè cognitum, aliis verò Viris doctis occasionem præbuit ad ferendum erroneum judicium de hac Arte.

Sciant ergò Filii Artis, non dari re ipsâ nisi unam solam Artem & Scientiam in universo, quæ est hæc ipsa nostri Doctoris Illum., sed hæc *Unitas* debet accipi *dupliciter*, videlicet in *Concordantia & in Differentia*.

Primam Unitatem, quæ est in *Concordantia*, sic intelligent: omnes Scientiæ particulares habent aliqua particularia principia, ex quibus eliciuntur omnia particularia illarum Scientiarum, quarum dicta principia sunt tanquam universalia horum particularium; hæc omnia principia cum omnibus suis subordinatis principiatis & omni illorum *Differentia* sunt reducibilia ad *concordantiam* Princiorum & principiorum hujus Artis & Scientiæ universalis, ad producendam supradictam *unitatem*, & hoc necessariò; quia si non, esset aliqua multitudo sine unitate, & quælibet perfectio cuiuslibet Scientiæ particularis non esset sine defectu, quia careret perfectione alterius Scientiæ particularis, quam acquirit, quando dicta differentia per concordantiam reducitur ad unitatem: unde cùm per se sit clarum, quod omnis multitudo perfectionum, quæ est extra unitatem, conveniat cum defectu, & quæ est in unitate, conveniat cum perfectione, manifestum est, quod Scientiæ particulares nunquam attingerent suum finem, nisi possent reduci ad unitatem; nam unitas, finis & perfectio conveniunt, & hoc significant prima Princìpia hujus Artis, quæ sunt *Unitas, Sapientia, Perfectio, Gloria*.

Veruntamen quia differentia particularium Scientiarum & suorum principiorum &c. in hac concordantia est in potentia & habitu, & non in actu (cum debeat elici per Artem) ideo hæc *prima Unitas* denominatur potius à *concordantia*, quam à *differentia*: & sub hac unitate concordantiae Doctor Illuminatus publicæ luci exposuit suam Artem, quam in quatuor Tomos distributam in hoc Compendio exhibemus per tres Circulos *Principiorum, Conditionum & Demonstrationum universalium*.

Secundam Unitatem, quæ est in *differentia*, sic accipient: quemadmodum Scientiæ particulares cum suis partibus intrant Scientiam universalē, retinendo suam differentiam in occulto, sic possunt & debent illam intrare retinendo suam differentiam in manifesto: unde sicut præcedens unitas revelavit concordantiam, & occultavit differentiam, sic hæc unitas revelat differentiam, & occultat concordantiam hoc modo: sicut in priori sunt tres Circuli, scilicet Princiorum universalium, Conditionum universalium, Demonstrationum universalium, sic in hac posteriori sunt tres Circuli, scilicet *Principiorum particularium, Conditionum particularium, Demonstrationum particularium*; nam hæc omnia in Arte apparent in suis propriis differentiis: Arcanum hujus secundæ Unitatis in variis quidem locis suorum Librorum aperuit B. Magister tam theorice quam practicè, præsertim in *Arte Universali sive Lect. super Art. Comp. Dist. 3. per totum, Tom. 1.*, & in *Lib. Mir. Dem. Lib. 2. 3. & 4.*, in quibus tribus Libris Practicam utriusque dicti modi mirabiliter exhibet distinctè & apertè, ita, ut in quolibet dictorum trium Librorum semper incipiatur Demonstrationes per duodecim Princìpia, quæ sunt ex prima unitate; his absolutis continuat usque in finem Libri per Princìpia, quæ sunt ex secunda uni-

unitate; sed theoriam ibi omisit, quam cum ipsa
practica jam premiserat in Tomo I. loco citato in
Arte Universali: nihilominus hanc tantam luce non
puto, me visum fuisse magnum hoc Secretum, nisi
accessisset repetita lectio Commenti super Artem
Demon., quod est in Tomo 3., cuius questio supra
allegata tandem omne velum removit ab oculis.

Ex dictis duabus Unitatibus simplicibus duarum Artium & Scientiarum, quarum unam dixi universalem, alteram particularem, necessariò prodeunt duas Unitates compositae, quarum

Prima componitur ex Arte universalis & ex Arte particulari æqualibus: ad quod melius exponendum dabo sequens exemplum: Ars Intellectiva, Memorativa & Amativa sunt *Artes universales*, sed Theologia, Philosophia, Jus & Medicina sunt Scientiæ particulares; hoc idem subaudi de Grammatica, Logica, Rhetorica, Arithmeticâ, Musica, Geometria, Astronomia & cæteris Artibus hic non nominatis, quæ omnes sunt *Artes particulares* in sensu sequenti, scilicet, quòd cādem ratione, quā in definitione genus contractum ad differentiam contrahitur ad speciem, sic concordantia Principiorum, quæ sunt in supradictis Artibus universalibus, contrahitur ad differentiam Principiorum, quæ sunt in supradictis Scientiis & Artibus particularibus, & è converso: ex quo sequitur, quòd, quamvis unum se habeat per modum universalis, & alterum per modum particularis, non tamen unum sit inferius altero, sed ambo sint *æqualia*, h. e. *æquales* & *particularia*, quod non sit in specificatione generis per differentiam, nam genus est superius, & differentia inferius: unde in hac prima compositione nulla scientia est inferior alterâ sed particulares inferiores per abstractionem tamdiu ascendunt ad universalem supremam, donec illi fiant æquales, & ita cum illa constituant & componant unam Scientiam magis universalem, quam erant universalis simplex & particularis simplex.

Hinc tanquam corollarium infertur *primo*, quod quælibet Scientia vel Ars in Schola Illum. Doctoris sit universalis & particularis, v. g. Grammatica universalis & particularis, Logica universalis & particularis, Rhetorica universalis & particularis, Arithmetica, Musica, Geometria, Astronomia universalis & particularis &c., quod patet ad sensum in libris harum Scientiarum & Artium à Doctore Illuminato editis: unde Liber Principiorum Juris, qui habetur Tomo I., est de Jure universalis, non particulari, complectens in se Jura particularia, videlicet Jus Canonicum, Civile &c.

Infertur secundò, quòd septem nominatæ Artes instrumentales sint partes unius Artis universalis; sed dupliciter, aut quando ingrediuntur primam Compositionem antedictam, aut quando secundam sequentem.

Secunda componitur ex Arte universali majori, & ex Arte particulari minori; in hac compositione Artes particulares stant sub Arte universali, ut inferius sub suo superiori; unde sicut præcedens compositio causat Circulum sive Rotam toties nominatam, sic hæc sequens causat Radium sive Scalam, in qua Artes & Scientiæ & septenarii Artium & Scientiarum sunt velut gradus, per quos intellectus ascendit de particulari ad universale, & è converso descendit de universali ad particulare, sicut in præcedenti sunt totidem gradus Artium & Scientiarum, per quos intellectus movetur in Circulum, videlicet de quovis universali ad quodvis universa-

le, & de quovis particulari ad quodvis particulate,
& de quovis universal i ad quodvis particulare, &
è converso , quod Arcanum omnium sæculorum
Sapientes summis laudibus deptædicabunt, & nun-
quam satis admirari poterunt: est autem hoc ip-
sum, quod Doctor Illuminatus nullibi tam mani-
festè reduxit in practicam, quam in Libro aliquo-
ties laudato & semper laudabili Mirandatum De-
monstrationum , in quo pariter supradictæ duæ
Compositiones tanto artificio inter se miscentur,
quòd modò una modò altera sit à prædominio,
quandoque æqualiter concurrant.

Sunt ergo in universum sex Unitates vel sex Scientie & Artes, videlicet quatuor simplices, & duas compositae, quae simul unitae dant septimam ex omni parte perfectam, quae est ipsa Ars & Scientia Doctoris Illuminati, quam hic in Compendio tradimus: hic septenarius est naturalis & artificialis simul, quia ad legem Naturae & Artis est ordinatus, quod patet, si comparetur ad septenarium Physicæ & Analyticæ Lullianæ; cajus septenarii usus cum sit perpetuus ad discernendas sex partes Artis universalis, per quas moventur omnes Demonstrationes particulares & universales, ideo illum in brevi Schema te sub notis algebraicis subjungemus, ut videant Condiscipuli, quam paucis possint multa completi adhibendo literas loco nominum vel dictiorum:

b	univers.		igitur <i>simplices</i> dant duas compositas.
c	particu.	b dg † c dg	≡ b ge cg
d	simplex.	b df † c dh	≡ b fe ch
e	compos.		
f	majus.		
g	æquale.		
h	minus.	quæ simul additæ	dant

h, minus. quæ simul additæ dant
bdg† cdg† bdf† cdh† bgcgt bfech = a.
Finiani primum ordinem ipsius A. confirmando
dicta per Authoritatem Viri toto orbe famosissimi,
cujus Tomo I. in prima Clas e Virorum Illustrium
& Discipulorum Illum. Doctoris jam mentionem
cum laude feci, videlicet Adm. R. D. Doct. Joan-
nis Aubrii Abbatis nostrae Dominae de Assumptio-
ne, Consiliarii & Medici ordinarii Ludovici 14.
Regis Galliæ; huic inter insignes Lullistas, quos
ibi recensui, meritò locus secundus competit, nam
fermè summum gradum attigit Artis & Scientiæ
Lullianæ, de quo fidem faciunt Libri ab ipso editi
& Acta totius Europæ applausu comprobata; non
enim tantum assecutus est per studium Librorum
Doctoris Illuminati intimam notitiam Artis & Sci-
entiæ universalis, quam suprà inter sex ultimam
per literas [b f e c h] præfiguravi, sed etiam adep-
tus est *practicam* hujus gloriose Scientiæ per Libros
philosophicos, alchimicos & medicos ejusdem Il-
luminati Doctoris, quos citat, præsertim verò per
Librum inæstimabilis pretii de Quinta Essentia
(quem Librum typis quidem editum, sed plus quam
dimidiâ parte mutilum, Figuris & Tabulis partim
vitiatis partim deficientibus & necessariis coloribus
destitutis, nec non millenis aliis mendis scatentem
per manuscripta undique collecta & inter se collata
expurgatum, integrum ac pristino nitori restitutum
DEO dante in lucem dabo) nam anno 1658. 15.
Sept. pervenit ad Quintam Essentiam simplicem
post studium & laborem 18. annorum, ut notatur
in Consult. post Triumph. Arch. fol. 134. & fol. 267.
editionis quartæ, de cuius Quintæ Essentiæ Authore
sic ait fol. 31. in Triumpho sui Archæi: *Author hu-
jus Quintæ Essentiæ simplicis est magnus Magister S. Ray-*
mun-

mundus Lullus Martyr, de qua composuit Librum cōgnitum per Rupescissam Presbyterum & Religiosum S. Francisci &c. Quinta Essentia (scilicet ista simplex) *fuit etiam nota Paracelso, cui voluit dare nomen Alkahest &c., cum hac simplici quinta Essentia & Elixiris particularibus fecit innumeratas curas omnis generis infirmitatum: postea perfecit quatuor Arcana, quae superant Elixiria Anno 1659., quorum additione altius exaltavit quintam Essentiam simplicem; sed eo tempore nondum adhibuit Medicinam Universalem, nam nondum perfecerat Quintam Essentiam Magnam, quae est millies altior ipso Alkahest vel quintā Essentiā simplici, ut testatur Author in pref. dicti Triumph. Arch. ad publicum: hanc quintam Essentiam dicit esse partem cœlestem Medicinae Universalis, incomparabiliter magis admirabilem, Paracelso & Helmontio nullatenus cognitam: denique asseditus est, quod tanto tempore & labore quæsierat, ut ipsemet indicat in pref. Hist. sive Vit. e, quam scripsit septennio post editionem Triumphi Archai his verbis: *demum perveni ad cognitionem magnæ & incorruptibilis Quintæ Essentiae, quam S. Raymundus Lullus satis obscurè publicavit pro eadem intentione conversionis Infidelium, quam perfeci hoc tempore post laborem 10. annorum, quæ curat omnis generis infirmitates provenientes à causis naturalibus &c., quam non omnibus administro ob longitudinem sua preparationis: hanc quintam Essentiam complevit anno 1664.* ut habet fol. 7. Comp. Ord. adm. Itaque ex dicta quinta Essentia & Azoth perfectissimo composuit magnam illam Medicinam Universalem, quam tradit cap. 6. dicti Triumph. Arch. fol. 171., fingendo innumera ingredientia, ut fatuos decipiatur, ejus tamen theoriam & praxim Filiis Doctrinæ clare per totum Librum exponit, præsertim fol. 23. in Apologia his verbis: *Medicina Universalis habet novem columnas* (quarum duas posui in Revelatione Secret. Art.) *in sua theoria, & corpus & animam universales in sua practica, ex quibus componit Archæum, qui continet materiam & formam universalem omnium rerum;* hunc passum singulariter notandum Condiscipulis hic expressi, ut observent basin realem totius arcanae Philosophiae Lullianæ, videlicet *formam & materiam universalem physicam, quæ sunt entia realia sensibilia & manu tangibilia, quibus tota Analytica & Synthetica Naturæ subjacet, & quæ sunt principia universalia totius Scientiæ & Artis medicæ, sinè quorum cognitione tam theorica quam practica nulla unquam habebitur certitudo, perfecta demonstratio & perfectus finis in dictis duabus Scientiis, nec per consequens perfectum medium ad assequendas alias scientias cum his duabus connexas: per has duas Medicinas, videlicet particularem & universalem, asserit, se curâsse plus quam ter centum millia hominum in diversis Regionibus, Regnis, Provinciis omnis ætatis, sexus & conditionis de omni genere infirmitatum, ut refert fol. 4. pref. sive Vitæ, & fama curarum per totam Europeanum publicatarum persuadet, quarum insigniores in fine triumphi Archai referuntur.**

Hæc omnia, quamvis à meo proposito videantur aliena, ex professio addidi, ob tres causas: primo, ut sequentem allegationem Authoritate tanti Lullistæ fide dignorem faciam; secundo, ut innocua ingenia, quæ cavillationibus & futilibus argumentis contra hanc Artem & Scientiam ejusque Artifices & Doctores passim emissis ab eadem absterrantur, à sinistra impressione liberem; tertio, ut ostendendo universale & particulare reale & natu-

rale sensuale tantâ necessitate connexum cum universalis & particulari intentionalis, artificiali & intellectuali videant Amatores veræ Scientiæ, quantâ soliditate fundetur hæc divina Scientia & Ars, ut pote quæ utramque partem hominis, videlicet animam & corpus, intellecuale & sensuale, adeoque totum hominem perficit: ex quibus dictis conficiam unum argumentum, quo solo Condiscipuli omnia folia sophismatum ab adversariis contra hanc Artem scripta tantâ facilitate in auras abigent, ut folium, quod vento rapitur: illa Ars & Scientia inter omnes Artes & Scientias est homini melior, utilior, perfectior & magis necessaria, quæ scit & potest & amat totum bonum hominis & omnium partium illius, sed hoc facit sola Ars & Scientia Doctoris Illuminati, ergo: *funiculus triplex difficile rumpitur, unde majorem nemo sapienter negabit; minorem probant authoritas, ratio & experimentum, quod sufficit sanæ menti.*

Jam audiamus, quale testimonium proferat hic insignis Discipulus de Unitate Scientiæ sui Magistri: fol. 3. Comp. Ord. adm. sic habet Aubrius, cuius verba ex gallico in latinum fideliter transtuli, post commendationem Sanctitatis & Miraculorum transit ad Scientiam B. Raymundi, & suas cognitiones (quæ erant vilipensa per ignorantem malitiosos, qui nihil horum intelligebant, quæ modo desiderantur per suos maximos inimicos & per maximos Viros totius orbis; quia quamvis sua alta lumina non nisi in septem rebus consistant, h.e. in Sapientia, Intelligentia, Doctrina, Scientia, Rationali, Eruditione & Eloquentia, quæ comprehendunt totum (existentibus tantum quatuor Personis in Europa, quæ habent sua vera lumina & suam clavem, & uno peregrino, quem inveni Rome) nihilominus ut parumper se accommodaret ignorantie, & ne subito videretur adeò singularis & extraordinarius, simulavit se scribere de quadam Scientia Universali, quamvis non possit esse nisi una sola (prout ipsemet affirmat) quæ est causa, quod maxima pars hominum, qui non possunt comprehendere ipsius mysteria occulta sub cortice terminorum valde simplicium, se detinuerit in Rhetorica Lulliana &c., quæ cum sit valde modica bracha Doctrina, ha quatuor Personæ, quæ possident veram Clavem, se firmant in Sapientia, quæ est cognitione causarum universalium omnium rerum; in Intelligentia, quæ tractat de Principiis naturalibus totius, quod est in mundo; in Doctrina, quæ continet Principia artificialia omnium rerum (in qua reperitur ex parte hoc, quod ignorantes appellant Encyclopediam Scientiarum) cum ordine septuaginta duarum linguarum universi; in Scientia, quæ est resolutio certa & infallibilis questionum & dubiorum, quæ possunt fieri in omnibus rebus naturalibus vel artificialibus, existens regula pure naturalis & libra omnis generis veritatum &c., cum sit certum, quod hic thesaurus occultus quondam manifestabitur, quando placebit Amato, quod sui faciant, illum cognosci (quod erit quantum per totum mundum); in Rationali, quæ continet probas infallibilis hujus, quod Scientia resolvit, imponendo silentium contradicentibus per probam ducentarum demonstrationum consecutivæ, certarum infallibilium & necessariarum, quibus nemo potest contradicere; in Eruditione, quæ sequens ordinem Rationalis refert, quidquid omnes Authors scriperunt de omnibus rebus &c.; denique in Eloquentia, quæ est sequela Eruditionis per discursus maximè mirabiles.

Hactenus Abbas Aubrius; similia repetit cap. 3. Triumphi sui Archai fol. 110. 111. & seq., item in 2. parte dicti Libri fol. 9. in prot. ante Consult. ubi B. Ray-

mundum vocat *Magistrum Sapientie, Principem Intelligencie, Inventorem Doctrinæ, Fundatorem Scientiæ, & Monarcham omnis generis Philosophorū & Doctorū*; si proin Doctor Illumin. & Magister noster tantus omni jure visus est huic eximio Discipulo, qui (quantum ex suis Libris & supradicto textu desumere potui) sextam & ultimam partem tantum Artis Lullianæ attigit, & quintam magis nobilem multò minus septimam omnes sex includentem ipfi fuisse notam, nullum nobis reliquit vestigium, quis me de peccato arguet, quod altius efferam Laudes maximi hujus Doctoris? qui quantum in singulo genere scibilis, scilicet tam naturalis quam supernaturalis, singulos Doctores transcendit, tantum per omnes Artes & Scientias simul in uno homine in altissimo gradu adunatas omnibus supereminet.

Secundus Ordo exhibit primum ternarium & quaternarium, qui est universalissimum *objectum intellectus* humani, & simul universalissimum *instrumentum*, quo intellectus metitur dictum objectum ad acquirendam cognitionem & demonstrationem veritatis: hunc septenarium commodavit mihi Illuminatus Doctor ex prima Arbore quarti Libri Contemplationis, quæ Arbor est basis non modò totius Libri Contemplationis, sed totius Artis & Scientiæ: unde cum hujus quoque Compendiī tota practica dicto ternario & quaternario sit superstructa tanquam petræ nullis adversis viribus loco movendæ, de utroque, quantum necessitas postulat, hic agam theoricè, & in secunda Distinctione practicè: sit ergo primò

Ternarius, videlicet *Esse, Necessitas, Privatio*: manifestum est, quod primum & universalissimum concretum omnium, quæ possunt cadere in humanum intellectum, est *Ens*, & primum & universalissimum abstractum est *Essentia*, quæ est forma Entis (hæc duo significat dicta Arbor & A. possum in medio Figuræ A.) unde cum *primus actus* Entis vel Essentiæ sit *Esse*, & primum oppositum hujus Actus sit *Privatio*, & hoc *necessariò*, & cum prima operatio, quam intellectus elicit, sit circa investigationem ipsius Esse vel Privationis cuiuslibet Entis vel Essentiæ, ideo hæc tria reliquæ omnibus Principiis præponuntur: *Necessitas* autem ponitur in medio utriusque, quia cum inter Esse & Privationem, vel inter Esse & non Esse nullum sit medium, quandocunque demonstratur, quod Esse vel Essentia sit in uno horum oppositorum, etiam demonstratur, quod necessariò non sit in altero oppositorum, ut infra patebit in Practica per exemplum Demonstrationis de Existentia DEI.

Quanta sit universalitas usus horum trium Princiorum, excedit omnem imaginationem, quia nulla penitus Demonstratio fieri potest de quaunque re, quin hæc tria Principia illam ingrediantur aut implicitè aut explicitè; quapropter cum ipsa principia omnibus Scholis jam sint notissima, nihil novi de his traditur in Schola Lulliana, nisi tantum usus & applicatio perpetua ad faciendas omnes

Demonstrations, quibus hactenus carebant reliquæ Scholæ.

Quaternarius, scilicet *Possibile, impossibile, Potentiale, Actuale* est velut minister ternarii, nam *Esse* cuiuslibet Entis vel Essentiæ subit quadruplam comparationem, scilicet ad possibile vel impossibile, potentiale vel actuale; hoc idem intelligendum de reliquis duobus Principiis, scilicet de *Necessitate & Privatione*.

Tertius Ordo: licet sit generalis, est tamen magis specialis, quam secundus, nam ternarius illius est totus specialis respectu præcedentis; quaternarius verò est compositus ex generali & speciali, scilicet ex *Esse & Privatione*, quæ sunt generalia, & ex perfectione & defectu, quæ sunt specialia.

Ternarius, videlicet *Scientia, Potestas, Voluntas*, est extractus ex Figura X., quæ habetur in Arte Comp. Inv. Verit. & in Arte Univ. Tom. I., sicut & sequens Quaternarius, & ponitur hoc loco universaliter & particulariter, videlicet ad significandum se ipsum & alios ternarios sibi æquales, ut Musa in prima declinatione; ex hoc ternario cum ternario præcedenti in secundo ordine, vel cum quaternario sequenti formantur quaternarii; v.g. *Scientia, potestas, voluntas, esse: ignorantia, potestas, voluntas, privatio, vel sic: scientia, potestas, voluntas, perfectio, ignorantia, potestas, voluntas, defectus &c.*; quorum usus apparebit in Distinctione secunda.

Quaternarius, videlicet *Esse, Perfectio, Privatio, Defectus*, ostendit, quomodo trianguli transiunt in quadrangulos per quaternarium secundi ordinis, & quomodo universale applicatur ad particulares, & quomodo universale semper manet, & unum particulare mutatur in alterum; v.g. *Esse & Privatio* semper manent, quibus applicantur *Perfectio & Defectus*; & quia *Scientia & Perfectio* concordant, *ignorantia* verò & *defectus*, habentur duo trianguli, quorum media sunt *Perfectio & Defectus*, quibus mediis mutatis de actu in potentiam fit novus quadrangulus, scilicet *Esse, Privatio, scientia, ignorantia, & sic in infinitum*.

Hunc ultimum Quaternarium intitulavi Quadrangulum Logicæ in Rewel. Secret. Art., cuius quatuor termini in Arte Demonstrativa vel Algebra Speciosa Lulliana se habent, ut quatuor soni simplices in Scala musica, videlicet unisonus, tertia, quinta & octava; nam sicut in compositione Musurgi per motum regulatum horum quatuor sonorum in Scala musica producunt omne particulare musicum, sic in hac compositione algebraica Filii Artis per motum regulatum horum quatuor terminorum in Scala Figuræ T. vel in Rota Figuræ A. producunt omne particulare algebraicum, quod nunc in sequenti secunda Distinctione practicè demonstrare conabor, DEO adjuvante, & Illuminato Magistro materiam & formam subministrante.

DISTINCTIONE I.

De Practica Artis.

CAPUT I.

De Principiis Universalibus Artis.

Quoniam in hoc compendio non est possibile ponere omnes Figuras Artis, quas Doctor Illuminatus posuit in primo & tertio Tomo, ideo ex

omnibus selegit tres principales & præcipuas, quæ in se tenent omnia Principia ad Practicam Artis necessaria, ad quas Figuras & Principia reliquæ Figuræ & illarum Principia facile reducuntur, quia in ipsis jam implicitè continentur; sunt autem haec tres Figuræ sufficietes ad omnem practicam, quia con-

continent in se *tres primas formas simplices*, quibus humanus intellectus indiget ad operandum & ratiocinandum, quae tres formae sunt *Quadrangulus*, *Triangulus* & *Circulus*; omnis enim dispositio Principiorum ad formandas Demonstrationes necessariorum semper fit secundum *Quadrangulum*, *Triangulum* & *Circulum*, ex quibus simplicibus formis inter se mixtis producuntur *formae compositae*, quales sunt v. g. *septenarius*, *duodenarius* vel *quincunx* alias major numerus Principiorum in integro contextu vel *integra serie* demonstrationum adhibitus, ut appareat in Tabulis particularibus, quae præponuntur singulis Capitibus & Rubricis eorum Lib. 5. Contempl. & in duobus exemplis, quae exinde sumpsi & posui Cap. 5. Revel. Secr. Artis Tom. I.

Ut autem demonstretur necessitas harum trium Formarum Universalium, scilicet *Unitatis*, *Trinitatis* & *Quaternitatis*, sine quibus nullus discursus, demonstratio vel operatio naturalis fieri posset, sciendum,

Quod *Unitas* sit primò necessaria, quia quidquid principiatur ordinatè & naturaliter in Synthesi vel Analyti, necessariò principiatur ab uno; unde siue fiat motus ab universalis ad particulare, siue à particulari ad universale, semper initium fit ab uno, quod unum se habet per modum Circuli, cuius forma est unitas.

Post unitatem *Trinitas* est necessaria, quia sicut *Unitas* convenit cum prima *concordantia*, sic *Trinitas* cum prima *differentia* vel *distinctione*, quod patet in *Circulo* & *Triangulo*; nam sicut tota superficies Circuli terminatur una linea curva realiter indistincta, sic tota superficies Trianguli terminatur tribus lineis realiter inter se distinctis; per hanc metaphoram objectam sensui & imaginationi in Figura A. & T. revelavit nobis Doctor Illuminatus grande hoc Arcanum primorum & summorum duorum Principiorum *Essendi* & *Operandi* realiter & intentionaliter, quae sunt *Unitas* & *Trinitas*, quae unitas in Schola Doctoris Illuminati est quælibet *Essentia* vel quodlibet *Ens*, v. g. bonitas, magnitudo, duratio, differentia, concordantia, æqualitas &c. DEUS, creatura, operatio &c., & quæ *Trinitas* est *tivum*, *bile* & *are*, h. e. bonificativum, bonificabile, bonificare, magnificativum, magnificabile, magnificare &c., Deificativum, Deificabile, Deificare &c., sine qua prima & summa Trinitate tanquam primo & summo principio *Trinitatis*, quæ est in creatura, & sine qua prima & summa differentia tanquam primo & summo principio differentiæ, quæ est in creatura, abesse omnis multitudo & distinctio à creatura, & omnes creature essent unum ens indistinctum, & sic in intellectu non esset operatio intelligendi, quia in illo non esset intellectivum, intelligibile & intelligere; his duabus formis propriè & primariò pertinentibus ad summum Ens, h. e. DEUM, & appropriatè ac secundariò ad inferius Ens, h. e. creaturam, absolvitur objectum humani intellectus; sed quia DEUS convenit cum perfectione sine defectu, cum qua perfectione sine defectu convenienter etiam unitas & trinitas, & creatura convenienter cum perfectione per unitatem & trinitatem, & cum defectu per quaternitatem, ideo

Quaternitas est necessaria creature, hoc est, naturæ & intellectui, ut per operationem de defectu moveantur ad perfectionem, h. e. de quaternitate ad trinitatem & unitatem; per hanc metapho-

ram, quam visus videt, & imaginatio imaginatur in Figura S., manifestavit nobis Doctor Illuminatus magnum Arcanum operis naturalis & intellectualis, quod postea per totam hanc secundam Distinctionem monstrabitur in praxi, ostendendo, quomodo *potentia*, quam exhibet Figura S., operetur in suum *objectum* & *subjectum* per quadrangulum, triangulum & circulum.

Postquam diximus de Figuris & earum necessitate in genere, nunc singularum ordinem & dispositionem exponemus in specie, & primò agemus

De Figura Potentiae vel Agentis, qua est S.

Figura S. vocatur figura Animæ Rationalis, & est *Figura circularis* ratione suæ unitatis, ratione cujus est *genus*; dividitur in *quatuor quadrangulos*, qui quadranguli sunt *quatuor species* ipsius S., videlicet E. I. N. R., quæ componunt *duodecim individua*, quæ sunt B. C. D., F. G. H., K. L. M., O. P. Q., ex quo patet, quod Figura S. sit media inter Figuram T. & A., quia per genus tangit A., & per individua tangit T., & hoc necessariò sic est, quia S. est productum ad similitudinem T. & A., & cum utroque necessariò conhexum: sunt ergo in Figura S. unus circulus, quatuor quadranguli & quatuor trianguli, ut ad sensum patet: primus Quadrangulus est *lividus* siue *cæruleus*, secundus est *niger*, tertius est *rubeus*, quartus est *viridis*, & sic deberent ad sensum exhiberi, propter finem in primo Tomo revelatum, hinc quia in magno Opere jam suis coloribus distinguuntur, hic omissuntur; consulo tamen Amatoribus Artis, ut quilibet vel per se, si potest, vel per alios curet depingi has tres figuræ suis debitis coloribus, nam præter usum occultum, serviet memoriæ per sensum & imaginationem.

Figura S. vocatur figura Objectorum, quia per illam & in illa recipiuntur omnia objecta, unde cum S. tantò magis nobilitetur in sua operatione, quanto nobilius sumit objectum, ideo ipsi datur A. pro objecto, & post A. ipsum T., & ideo principia „magis necessaria ipsi S. sunt primò A. & postea T., quia secundum quod gradus superiores sunt majores, ita demonstrationes sunt magis necessariae. Doctor Illuminatus in Regul. Art. Comp. de Figur. S. Tom. I. fol. 41.

Ante lapsum primi Parentis in Figura S. erat solus quadrangulus E., quia memoria perfectè recolebat, intellectus perfectè intelligebat, & voluntas perfectè diligebat, & ex omnibus tribus actibus simplicibus perfectis resultabat unus actus compitus æqualis perfectus, qui significatur per E., sed post lapsum supervenerunt reliqui tres quadranguli concordantes cum defectu; unde quia homo propter ignorantiam veritatis debet illam inquirere & investigare, hoc facit cum tribus reliquis quadrangulis, qui sunt I. N. R., incipiendo ab R. per dubitare, & transeundo per medium N., h. e. per supponere & credere ad F. G., quæ sunt in I. investigantia Y. & Z., hoc est, veritatem, quæ convenit cum E., & falsitatem, quæ convenit cum I.

Per Figuram S. investigantur & inveniuntur genera, species & individua entium particularium admovendo illa ad S., nam genus universale revealat genus particolare, & species universalis speciem particularem, & individuum universale individuum particulare; unde sicut in opere naturæ per agens universale comparantur & cognoscuntur agentia particularia, & tria supradicta, quæ continentur in illis,

illis, sic in opere intellectus per agens universale ipsius S. comparantur & cognoscuntur agentia particularia, & tria, quæ continentur in illis, scilicet genus, species & individua.

Ex prius dictis infertur, quod in Figura S. etiam fiat ascensus & descensus, videlicet à genere ad speciem & individuum, & è converso, nam S. movetur in E. I. N. R., & ab his in B. C. D., F. G. H. &c., & è converso.

E. I. N. R. ipsius S. habent se ad invicem in sua natura & operatione ut quatuor elementa in composito naturali, quia sicut elementa operantur naturaliter, ita S. per simile in illis accipit demonstrationem in Figuris istius Artis, loquendo metaphoricè. Doctor Illum. in Art. Comp. de Reg. Fig. T. fol. 42., per hanc figuram cognoscuntur opera naturalia, quando F. G. moventur per A. T., nam sicut per Elementalem Figuram inquirunt significations ipsius S. & motus suarum specierum & suorum individuorum, sic cum motu ipsius S. inquirunt motus camerarum figurae elementalis, Doct. Illum. ibid. Dist. 3. p. 2. fol. 39.: qui cupit nosse omnes motus & operationes harum quatuor specierum, scilicet quomodo una convertatur in alteram, quomodo fiat generatio, corruptio, mortificatio, vivificatio unius per alteram, quomodo intrent in R., & ex illo exeat, uno verbo, quicunque arcanum modum operandi realiter in natura perfectè scire avet, adeat dictam Artem Comp. Tom. 1. cæterasque cum ipsa connexas, & singulariter notet ea, quæ cursivo charactere distinximus, tunc mirabitur, & dilatabitur cor ipsius ob profunditatem tantæ Scientiæ, quam Doctor Illuminatus vel in hac sola Figura S. satè prodit, dum sub una & eadem figura duo tam præstantia opera, videlicet totum opus naturæ creatæ corporeæ & totum opus animæ rationalis cum omnibus suis partibus tanto artificio delineat, primum opus in occulto, secundum in manifesto, utrumque autem indissolubili nexus simul jungendo, ut uno cognito alterum latere non valeat, quod textus citati abundè probant, & plures alii loco allegato videndi corroborant: igitur cum ita sit, hæc Figura S. super omnia diligatur, nam in ea & in generali Figurâ de A. T. compositâ hæc Ars tota consistit, Doct. Illum. in Arte univ. Dist. 1. fol. 4.

De Figura Principiorum & Significationum, quæ est T.

T. in hac Arte est Figura Principiorum vel significationum, & habet quinque species, quæ sunt quinque Trianguli, quælibet autem species habet tria individua, ut patet in figura, unde ipsum T. omnium illorum appetit esse genus: primus Triangulus debet esse lividus vel cœruleus: secundus viridis: tertius rubeus: quartus croceus: quintus niger, & sic in practica semper citantur, nempe per suos colores, ob brevitatem.

T. est instrumentum & materia ipsi S., quando formatur in cambris ipsius T., secundum quod S. intrat in A.; nam sicut aqua recipit colorem à vase, in quo continetur, sic S. assumit formam secundum cameræ ipsius T., Doctor Illum. in Art. Comp. Dist. 1. p. 1. fol. 3.

Nota primò, quod, sicut S. est Figura communis in hac Arte, sic similiter T. est Figura communis eidem Arti; quoniam S. non potest inquirere nec tractare de Arte sine T., nec T. potest significare de A. Y. Z. sine S.; quare ista Ars præcipit, quod homo sciat concordare S. T. in significando & inquiringendo A. Y. Z., Doctor illum. ibid.

Descensus universalium rerum ad particulares, & ascensus particularium ad universales fit mediante T., & hoc sic, scilicet ponendo triangulum viridem inter particulares & universales, discurrentibus F. G. per angulos T. & per cameras A., ut S. possit cum C. ascendere ad universalia, & cum ipso descendere ad particularia: per cùndem triangulum datur universale particulari, & è converso, Doct. Illum. in Art. Comp. de Reg. fol. 42.

Nota secundò, quod, sicut proprium est Figuræ S. dare in Arte quadrangulos vel quaternarios, sic proprium est Figuræ T. dare in Arte triangulos vel ternarios: hinc moneo iterum (ne semper teneat repetere) ut discentes caveant, ne formis particularibus, quæ continentur in his duabus figuris, inducantur in errorem, putantes, has esse in summa universalitate, in qua non sunt, quoque reducantur ad unum summum triangulum & quadrangulum, quem suprà assignavimus, qui duo sunt universalissimæ formæ, secundum quas formantur omnes particulares formæ quadrangulorum & triangulorum: unde si dicta non capiant, repeatant lectionem hujus libelli, & unus locus elucidabit alterum.

Titulus hujus Figuræ per se indicat, quod primum ex septem instrumentis, videlicet *Ars significandi* secundum ordinem cætera sex antecedat; unde quia omnia septem in Figura T. continentur, singula per ordinem educuntur ex illa, & ad practicam applicantur.

De Figura A.

A. est Figura significans DEUM: ut superius jam dictum, & per totum est coloris lividi sive cœrulei, & quamvis hæc Figura in Arte serviat etiam omnibus inferioribus Entibus, exigit tamen perfectionem Artis, quod omnes Demonstrations, quæ fiunt per Artes, finaliter terminentur in Principiis & ad Principia, quæ sunt Dignitates hujus summi A.

Hæc Principia sive sumuntur seorsim sive in compositione cum aliis, vocantur Cameræ, ob faciliorum usum Artis, hoc idem intelligatur de aliis duabus figuris, vel de Principiis unius figuræ mixtis cum Principiis alterius figuræ, vel de ipsis literis Principiorum, vel de literis Figurarum, v. g. B. C., B. D. &c. vel S. T., S. A., T. A., quæ cameræ sunt magis universales quam præcedentes.

Lineæ, quæ ducuntur in Figura A. de quolibet Principio ad quodlibet, significant necessariam connexionem cujuslibet cum quolibet, unde qui tangit unum, necessariò tangit omnia reliqua: hæc connexionis essentialis & necessaria est fundamentum Circulationis intellectualis, seu formandi demonstrationes in circulum; v. g. data quævis quæstio subiecta huic Scientiæ & suis Principiis resolvitur in hæc principia per Analysis, sicut resolvuntur nomina in literas Alphabeti, quo facto per hanc figuram monstratur modus producendi solutionem dilectoræ quæstionis per infallibilem demonstrationem, & illam solutionem vel demonstrationem confirmandi per innumeratas alias demonstrationes ex aliis Principiis, quæ per ordinem succedunt principiis in quæstione positis, donec fiat redditus ad Principia primò assumpta; omnes Libri Doctoris Illumin. sunt pleni hæc methodo circulandi, præsertim vero Tom. 2. in Lib. de Gentili, in Lib. Mir. Dem. & in Lib. de 14. Artic., & Tom. 3. in Comment. Art. Dem., & in Lib. Arts Inv. partic. in univers. & Tom. 4. in Arte Invent.

*Invent. per tot. : sed quia hæc methodus circulandi includit tres circulos, quorum secundus est major primo, & tertius major secundo, ideo Ars circulandi in tertio Circulo est ultimum omnium Secretorum Artis, excedens omnia reliqua, quod Doctor Illuminatus tantâ largitate revelavit, & ad oculum demonstravit in ipsa praxi per librum verè mirandarū Demonstrationum, quem toties nominavi; in hoc enim Libro (quod optimè notent, qui hoc Secretum penetrare desiderant) quodlibet particulare per necessariam connexionem, quam habet cum quolibet altero particulari mediantebus primitivis & supremis Principiis inducit in cognitionem & demonstrationem certam & infallibilem cuiuslibet quæsti particularis; v. g. per verbum *Prædicatio* demonstrat Doctor Illum. *Incarnationem* dicto Lib. 4. c. 47. fol. 238.: eandem *Incarnationem* demonstrat per verbum *Secretum* Lib. 4. c. 41. fol. 230.: eandem probat dicto libro per singulas quatuor causas & per singulas septem Virtutes, singulis causis & virtutibus destinando unum Caput, ad quæ masticanda remitto Lectorem: si quis verò has demonstrationes & tantum artificium, à quo emanarunt, contempnere non erubescit, proferat nobis similes in suis libris vel aliorum Scholasticorum hanc Artes ignorantium, tunc apparet, quis alterum supereret acie, an eos an culter: & quia omnia supradicta eruuntur ex prima connexione, quam habent ipsa summa Principia tam inter se quam cum suis similitudinibus, quæ sunt in creaturis, ideo, ad firmius imprimendam memoriam radicem hujus arcani, addo sequentia duo notamina, quæ Doctor Illum. dat in Fig. A. Art. Comp. Dist. 1. p. 1. fol. 2. Tom. 1, quorum*

Primum est, quod ille, qui cum una aut pluribus cameris ipsius A. concordat, cum omnibus concordet; & qui uni aut pluribus est contrarius, omnibus sit contrarius, quia omnes cameræ sunt absque aliqua contrarietate in valde excellenti concordantia.

Secundum; quod cum cameris ipsius A. habeatur cognitio de ipso A., & cum A. habeatur cognitio de suis cameris; & cum A. & suis cameris habeatur cognitio per necessarias rationes de S. T. &c. & eorum cameris, & cum S. T. & eorum cameris cognoscat homo per necessarias rationes ipsum A. & suas cameras. Ex his

Infertur primò, quod nulla significatio possit esse in Y., quæ est contra unam vel plures ex cameris ipsius A., nec aliqua significatio possit esse in Z., quæ est concordans cum una aut pluribus cameris ipsius A., omnis autem significatio est in Y., quæ contrariatur ipsi Z., quod Z. abscondit & velat cameris ipsius A. Doct. Illum. ibid.: hæc sola regula sufficeret ad omnia argumenta mensuranda, etiam si nulla alia supereflet.

Infertur secundò, quod *discursus & ordinatio*, quos accipit S. in hac figura, omni discursu, ordinatio & consequenti hujus Artis & omnium aliarum sit principium & antecedens, Doct. Illum. in Lect. Dist. 1. fol. 9. Tom. 1.: unde Figuram A. vocavi Dominam & Imperatricem omnium Figurarum.

De universalibus & particularibus Principiis Figurarum.

Postquam actum est de Figuris in genere, & de centris figurarum in specie, nunc agendum est de circumferentia harum trium figurarum, videlicet de Principiis universalibus & particularibus, quæ ponuntur in circumferentia: & quoniam accedi-

mus ad practicam Primi Circuli, nunc tempus est preparare materiam & formam illi necessariam tam universalem quam particularem; & primò ministrimus materiam colligendo Principia omnium trium Figurarum velut *particulare* sub unum Alphabetum velut *universale*.

S.	T.	A.
B Memoria recol.	B DEUS	B Bonitas
C Intell. Intellig.	C Creatura	C Magnitud.
D Volunt. dilig.	D Operatio	D Æt. v Dur.
E Actus B. C. D.	E Differentia	E Potes̄tas
F Memoria recol.	F Concordat.	F Sapientia
G Intell. Intellig.	G Contrariet.	G Voluntas
H Volunt. Odiens	H Principiū	H Virtus
I Actus F. G. H.	I Medium	I Veritas
K Memoria oblīv.	K Finis	K Gloria
L Intellect. ignor.	L Majoritas	L Perfectio
M Volun. dilig. vel od.	M Æqualitas	M Justitia
N Actus K. L. M.	N Minoritas	N Largitas
O Actus B. F. K.	O Affirmatio	O Misericor.
P Actus C. G. L.	P Dubitatio	P Humilitas
Q Actus D. H. M.	Q Negatio	Q Dominiū
R Actus E. I. N.		R Patientia

Desunt ergò quatuor literæ ad compleendum totum Alphabetum Artis, quæ sunt: V. X. Y. Z., quarum significationes sunt sequentes: V. est duplex, lividum & rubeum, V. lividum significat Virtutes, V. verò rubeum Vitia; sed quando sumitur in genere, significat utrumque: X. denotat opposita: Y. Veritatein: Z. falsitatem.

Sub particulari *explicito* trium figurarum S. T. A. comprehenditur & significatur omne aliud particularē *implicitum*; v. g. in Figura A. non reperitur explicitè *vita*, *simplicitas*, *necessitas* &c., sed quia hæc tres formæ in perfectione sunt æquales aliis 16. scriptis explicitè, & ex illis inter se combinatis possunt demonstrari ob essentialē connexionem explicitorum cum implicitis, ideo hæc & quæcunque aliæ his æquales reducuntur ad illas; & hæc est ratio, quare sedecim Dictiones Figuræ A. vocentur *particulare*, quibus respondent totidem literæ alphabeti ut *universale*, quod semper manet, licet totidem novæ Dictiones loco priorum substituantur.

Sufficiunt autem hæc sedecim Dignitates (quas ratione suæ summatis vocavi *universale*, ratione verò suæ singularitatis vocavi *particulare*) ad producendas omnes *formas universales* demonstrandi, quibus formis universalibus semper conservatis, & materiis particularibus explicitis harum formarum in se mutuò vel in materias implicitas transmutatis, semper prodeunt novæ demonstrationes particulares in infinitum; in quo consistit inexplicabilis fructus & utilitas hujus Artis, quia tantâ facilitate & tam brevi tempore acquiritur certa & infallibilis cognitio innumerarum veritatum, quarum notitia per alias vias toto vitæ tempore non posset comparari: per exemplares clarius fiet infra.

Quod dictum de Figura A., hoc idem intelligendum de figuris T. S. & Principiis illarum; & quod dictum de *materia particulari* horum Principiorum, hoc idem est notandum de *forma particulari* illorum, videlicet de *circulo*, *triangulo* & *quadrangulo particularibus*, quibus Principia particularia informantur, quando usum Artis ingrediuntur; v. g. quando *Bonitas* assumitur loco *centri* ipsius Circuli, h. e. quando quæstio versatur circa *Bonitatem*

DEI vel alterius Entis, ad quam bonitatem tanquam *centrum* ordinantur omnia reliqua Principia in quæstione posita, quæ ad solutionem quæstionis exiguntur, ut pafsum per totum Lib. Contempl. ostendit Doctor Illum., nam singula capita Libri habent præfixum aliquod tale Principium, ad quod ordinantur semper 30. paragraphi demonstrantes hoc centrum: quod stupendum Artificium in nullo libro alterius Authoris reperitur.

De Definitionibus Principiorum.

Datis Principiis convenit dare Definitiones Principiorum, ut per Definitiones magis declarentur Principia, & habeantur significationes Principiorum; & primò ponantur

Definitiones Principiorum Figuræ T.

1. DEUS est illud Ens, in quo Bonitas, Magnitudo, Æternitas & aliae Dignitates DEI convertuntur in eodem numero.
2. Creatura est illud Ens, quod habet esse post non esse.
3. Operatio est illud Ens, per quod Operans operatur operatum.
4. Differentia est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. sunt Rationes inconfusæ sive claræ.
5. Concordantia est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. in uno & in pluribus concordant.
6. Contrarietas est quorundam mutua relistentia propter diversos fines.
7. Principium est id, quod est ante omnia ratione alicujus prioritatis.
8. Medium est subiectum, per quod Finis influit Princípio suam similitudinem, & Princípio illam refluit Fini, sapiens naturam utriusque.
9. Finis est id, in quo Principia quiescunt.
10. Majoritas est Imago Immensitatis, Bonitatis, Magnitudinis, Æternitatis & aliarum Dignitatum DEI.
11. Æqualitas est subiectum, in quo quiescit Finis concordantiae Bonitatis, Magnitudinis &c.
12. Minoritas est Ens propè non esse.
13. Affirmatio est Ens indicans esse.
14. Dubitatio est actus confusus Affirmationis & Negationis.
15. Negatio est Ens indicans non esse.

Definitiones Principiorum Figuræ A.

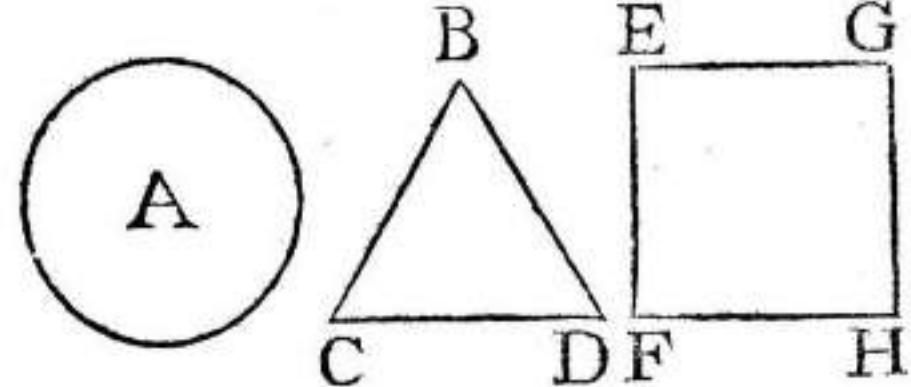
1. Bonitas est Ens, ratione cuius bonum agit bonum, & ideo bonum est esse, & malum est non esse.
2. Magnitudo est Ens, per quod Bonitas, Potestas, Duratio &c. sunt magnæ, ambiens omnes extremitates effendi.
3. Æternitas vel Duratio est id, per quod Bonitas, Magnitudo, Potestas &c. durant.
4. Potestas est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. possunt existere & agere.
5. Sapientia est Proprietas, per quam Sapiens intelligit.
6. Voluntas sive Amor est id, per quod Bonitas, Magnitudo &c. sunt amabiles & desiderabiles.
7. Virtus est origo unionis Veritatis, Bonitatis, Magnitudinis & aliorum principiorum subiecti.
8. Veritas est id, quod est Verum de Bonitate, Magnitudine &c.
9. Gloria est illa delectatio, in qua Bonitas, Magnitudo & alia Principia quiescunt.
10. Perfectio est id, in quo compleetur finalis Intentio agentis.

11. Justitia est Virtus, quæ dat unicuique, quod suum est.
12. Largitas est illa Proprietas, per quam propriè competit largiri.
13. Misericordia est Virtus, per quam indulgentur culpæ, & dantur dona.
14. Humilitas est Virtus, quæ facit inclinare res nobiliores ad minùs nobiles.
15. Dominium est Proprietas, per quam Dominus est Dominus & habet Dominium.
16. Patientia est Virtus, cum qua patiens patienter agit.

Dicto de materia & forma particulari, jam dicendum restat de materia & forma universalis.

Materia universalis hujus totius Artis est ipsum jam aliquoties nominatum *Alphabetum*, consistans viginti tribus literis, ut supra patet.

Forma universalis est dictus *Circulus*, *Triangulus* & *Quadrangulus*, in quibus literæ ponuntur, ut tres figuræ sequentes indicant.

Hæ tres formæ sunt *formæ simplices*, ex quibus inter se compositis per Artes producuntur omnes *formæ compositæ*, unde cùm hæ abundè sufficient, plures ab aliis Authoribus inventæ & additæ sunt superfluæ.

Ex his *tribus formis simplicibus universalibus*, videlicet *Unitate*, *Ternario* & *Quaternario* cum suis *materiis simplicibus universalibus* ulterius componuntur *Systemata simplicia universalia*, quibus applicantur *formæ & materiæ particulares*, ut videre est in sequenti Systemate.

	A	DEUS	
Universale	B	Differentia	
	C	Concordantia	
	D	Æqualitas	
	E	Bonitas	
	F	Magnitudo	
	G	Potestas	
	H	Perfectio	

In hoc Systemate *septem literæ* alphabeti semper manent, sed nomina è regione literarum positæ mutantur in alia quævis; v. g. loco *DEUS* ponitur *Calum* vel *lapis* vel *generatio* vel quodlibet *Ens* vel *Essentia*: & loco *Differentia*, *Concordantia* & *Æqualitas* ponitur quilibet alias *ternarius*, necessarius ad faciendas demonstrationes de assumpta *unitate*, v. g. *tivum*, *bile* & *are*, *Esse*, *Necessitas*, *Privatio*, vel *Possibile*, *Impossibile*, *Necessarium* &c.; & loco *Bonitatis*, *Magnitudinis* &c. ponitur quilibet alias *quaternarius* serviens proposito, v. g. *Esse*, *Privatio*, *Perfectio*, *Defectus*: vel *Possibile*, *Impossibile*, *Potentiale*, *Actuale*: vel *majoritas*, *minoritas*, *affirmatio*, *negatio*: *additio*, *subtractio*, *multiplicatio*, *divisione*: *Positio*, *Privatio*, *Absentia*, *Præsentia* &c.: hi autem ternarii & quaternarii semper debent esse in aliqua proportione & habitudine suorum terminorum ad invicem, ut possint fieri *comparationes* unius principii ad aliud respectu ipsius A. primò positi, de quo agit

agit demonstratio, quæ proportio facillimè habetur, quia cùm omne particulare sit reducibile vel ad Figuram A. vel ad Figuram T., & omnia Principia Figuræ A. sint in proportione arithmeticæ, h. e. *equalitatis*, & omnia Principia Figuræ T. sint in proportione geometricæ, h. e. *majoritatis & minoritatis*, sitemini cadunt in Figuram A., semper erunt in proportione æqualitatis: si verò cadunt in Figuram T., semper erunt in proportione majoritatis & minoritatis; si autem incidunt in utramque figuram simul, participabunt simul de utraque: quæ omnia sicut clariora per exempla.

Facta collocatione terminorum in proportione fit *comparatio* unius termini cum altero; ideo *comparatio* est *primum instrumentum* in executione, quamvis sit *sextum* in ordine: huic comparationi serviunt *quatuor trianguli* Figuræ T., scilicet *croceus*, *viridis*, *rubeus & niger*, nam omnis comparatio termini ad terminum fit secundum majus, minus, æquale; differentiam, concordantiam, contrariatem, principium, medium, finem, affirmacionem, dubitationem, negationem.

Comparationi succedit *Aequatio* cum suis subordinatis principiis, quæ sunt *positio privatio*, *additio subtractio*, *multiplicatio divisio &c.*; tamdiu enim termini ducuntur per dicta sex principia, donec in fine proveniat æquatio aut per impossibile aut per necessarium, quā obtentā habetur unus pañus harmonicus in compositione, h. e. una Demonstratione de particulari quæsito, quæ Demonstratio in Lib. Contempl. semper dat primum Paragraphum ex triginta, quibus absolvitur una Circulatio circa centrum, h. e. A. sive principale subjectum & objectum in Rubrica Capitis propositum.

Simili modo proceditur ad formandum secundum pañus, videlicet secundam Demonstrationem vel §. connexum cum primo, & tertium cum secundo: & sic fit *Compositio*, componendo scilicet unam Demonstrationem cum altera, donec tandem perficitur tota *Circulatio*, si placet.

Unde conjicies, quòd quatuor hæc inferiora Instrumenta, videlicet *comparatio*, *æquatio*, *compositio* & *circulatio* serviant tribus superioribus, nempe *Significationi*, *Demonstrationi* & *Persuasioni*; nam per totam comparisonem, *æquationem* & *compositionem* simul currunt *Significatio* & *Demonstratio*, donec in fine *Circulationis* generetur *Persuasio*.

Observa tamen, quòd (licet hic sit ordo & successio septem Instrumentorum in movendo se secundum tres species motū, qui requiruntur ad integrum compositionem, videlicet *sursum*, *deorsum & in circulum*) quando unum horum septem instrumentorum est in actione, reliqua debeant illud juvare secundum suam indigentiam, aut omnia simul, aut aliqua, prout materia postulat, cùm omnia habeant mutuam connexionem.

Sed quia Doctrina hactenus tradita difficulter intelligetur ab omnibus, & adhuc difficultius redigetur in praxin, nisi per exempla elucidetur, ideo in sequenti primo Circulo de singulis septem dabo singula exempla, per ordinem incipiendo à primo, poste contraham omnia septem in unum exemplum, & sic finem imponam primo Circulo de Principiis Artis & Modo demonstrandi per ipsa, sit igitur

Primus Circulus.

Ad danda Exempla de *Comparatione* convenit paratam habere Tabulam proportionalium, quam

dedimus in fine Geometriæ in *Revel. Secret. Art. Tom. I. fol. 142.*, cujus hinc dimidiā partem tantum ponimus, quia altera dimidia pars facile elicetur invertendo quamlibet proportionem datam, v. g. a, b, c, d. in d, c, b, a. &c.

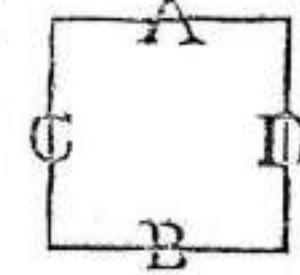
Tabula Proportionalium.

Rectæ.

Ordinar.	recta recta	1	a b c d	Æ qualitatis
	recta inversa	2	a b d c	
	inversa recta	3	b a c d	
	inversa inversa	4	b a d c	
Altern.	recta recta	5	a c b d	Major. & Minor.
	recta inversa	6	a c d b	
	inversa recta	7	c a b d	
	inversa inversa	8	c a d b	
Transpos.	recta recta	9	a d b c	Major. & Minor.
	recta inversa	10	a d c b	
	inversa recta	11	d a b c	
	inversa inversa	12	d a c b	

Ordin.	recta recta	1	a b c d	Major. & Minor.
	inversa inversa	2	b a d c	
Altern.	recta recta	3	a c b d	Major. & Minor.
	inversa inversa	4	c a d b	

Exempla de *Comparatione* docebunt usum praecedentis tabulæ proportionalium: dentur vel sumantur quatuor termini ex tribus Figuris extracti vel ad illas reducibles, & ponantur è regione literarum a, b, c, d.; manifestum est ex dictis suprà, quòd cadent in aliquam duarum proportionum, vel in proportionem æqualitatis, vel majoritatis & minoritatis (si sunt proportionales in simplicibus proportionibus) vel in *utramque* (si sunt proportionales *compositæ* de utraque): secundum hanc ergò relationem tria Exempla Comparationis sunt possibilia, quæ erunt Regulae infinitarum similibus faciendarum: ad melius intelligendam proportionem æqualitatis inspiciatur prius sequens Figura, in qua patet ad oculum, quòd A. ad B. fit, ut C. ad D., & è converso: & A. ad C. ut B. ad D., & è converso: sit ergò

Primum Exemplum de proportionalibus in proportione æqualitatis, sumantur quicunque tres vel quatuor termini ex Figura A., v. g. A. *Sapientia infinita*, B. *Amor infinitus*, C. *Operatio infinita sapientiae*, D. *Operatio infinita amoris*, & ponantur juxta Artem in Tabula proportionalium, sic:

A	Sapientia infinita
B	Amor infinitus
C	Operatio infinita sapientiae
D	Operatio infinita amoris.

Manifestum est per triangulum crocem, quòd hi quatuor termini sint *æquales*, cùm unum infinitum non possit esse majus altero infinito; ergò comparando illos inter se, necessariò sequitur, quòd, sicut sapientia infinita se habet ad amorem infinitum, sic operatio infinita sapientiae se habeat ad operationem infinitam amoris: vel brevius per methodum algebraicam Lullianam, sicut se habet A. ad B., sic C. ad D.: unde statim patet numerus possibilis

Præcursor Introductoriae

24

sibilis comparationum horum quatuor terminorum, videlicet 24., quem expeditè percurres, si sequaris ordinem Tabulae præcedentis.

Quæres, quis sit usus dictarum comparationum? Respondeo:

Uſus priui Exempli est iste: educendo ex his quatuor proportionalibus Demonstrationem Trinitatis: sit

A	supremum Bonum
B	inferius Bonum
C	Bonum
D	Malum.
E	Sapientia infinita
F	Amor infinitus
G	Operatio infinita sapientiae
H	Operatio infinita amoris.

Sic præparatum erit Systema; ad abbreviandam vero Demonstrationem utar methodo algebraicâ, ut Condiscipuli allicantur ad usum notarum algebraicarum, cùm sit facilis, delectabilis & facile transmutabilis ab universalis in particulare.

Necessarium est, quod E. sciat omne C. & D., quod est in B., quia si non sciret, E. non esset in A.: necessarium est, quod F. amet omne C., quod est in B., & non amet omne D.; quia si amaret omne D., amaret peccatum; & si amaret peccatum, F. non esset in A.: unde si in A. non essent G. H. cum aliqua distinctione, necessarium esset, vel quod E. nesciret omne B., vel quod F. amaret peccatum in B., vel quod E. esset maius quam F. in B.; & si E. esset maius quam F. in B., E. ipsius A. esset maius, quam F. ipsius A.; & hoc est impossibile: per quam impossibilitatem demonstratur, quod necessariò sit opus in A., ut E. F. in A. sint æqualiter supra B., & ut sint æqualiter in A., hoc autem opus necessariò significat & demonstrat Trinitatem: vid. Doct. Illum. Lib. 3. Mir. Dem. c. 5. n. 7. fol. 96. Tom. 2., ubi habetur integra Demonstratio.

Dedimus unum Exemplum per quatuor terminos explicitos figuræ A., addemus alterum exemplum per duos terminos explicitos & duos implicitos ejusdem figuræ: sit A. *Unitas*. B. *Trinitas*. C. *Intellectus*. D. *Voluntas*: his quatuor terminis positis in Tabula proportionis, manifestum est per *Triangulum croceum*, quod A. B. sint æqualia, & C. D. similiiter; unde sicut se habet A. ad C., sic B. ad D. per *proportionem alternam*, & sicut se habet A. ad D., sic B. ad C. per *proportionem transpositam*, ergo sicut se habet A. ad C., sic B. ad C., & sicut se habet A. ad D., sic B. ad D.: hoc posito sequitur

Uſus Exempli: eliciendo ex his quatuor proportionalibus Demonstrationem æqualis possibilitatis demonstrandi in hac vita Mysterium S. Trinitatis & Unitatis; sit

A	DEUS.
B	Unitas
C	Trinitas
D	Intellectus
E	Voluntas.

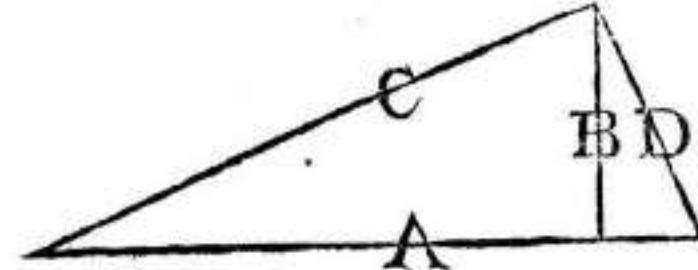
Intellectualiter intelligimus, esse certum, quod D. ipsius A. æqualiter intelligit B. C., & E. ipsius A. æqualiter amat B. C., quia secundum supradictas ultimas proportionales, B. C. æqualiter se habent ad D. E.: unde si B. C. D. E. essent inter se æquales in A., & non produxisserent similitudines inter se æ-

quales in creatura, h. e. animâ rationali, sequentur, quod B. C. D. E. ipsius A. per se essent concordantes, & per suam creaturam essent sibi contraria, quia una esset major alterâ in producendo; & si sic, non esset perfecta proportio & comparatio inter A. & creaturam, & inter B. C. D. E. ipsius A., & B. C. D. E. ipsius creaturæ; & hoc est impossibile.

Si B. C. D. E. ipsius S., hoc est, animæ rationalis sunt æquales, ut probatum, ergo sicut se habet B. C. de A. ad D. de A., sic se habebit B. C. de S. ad D. de S.; & sicut se habet B. C. de A. ad E. de A., sic se habebit B. C. de S. ad E. de S., ergo D. E. de S. possunt æqualiter attingere B. C. de A. per medium B. C. de S., quod attingere est in speculo & ænigmate demonstrare B. C. de A., quod erat demonstrandum.

Secundum Exemplum de proportionalibus in proportione majoritatis & minoritatis.

Sicut in Geometria rarissimus & vix ullus est usus antecedentis proportionis ab æqualitate quatuor proportionalium, sic sequentis proportionis à majoritate & minoritate est frequentissimus & perpetuus, quem in subjecta Figura ob oculos ponimus, ut cō facilis per imaginationem intellectus elevetur à Geometria inferiori ad superiorem.

In hac figura patet ad sensum, quod sicut se habet A. ad B., sic C. ad D.: sed quia non omnes intelligunt Geometriam, dabo exemplum per Arithmeticam; v. g. sicut se habent 3. ad 6., sic se habent 4. ad 8.: igitur secundum similem proportionem erit sequens Exemplum.

Accipe quatuor terminos ex Figura T., quia huic figuræ propriè competunt proportionales in proportione geometrica, hoc est, majoritatis & minoritatis; v. g. sit A. *intellectuale*. B. *sensuale*. C. *majoritas*. D. *minoritas*: qui positi in Tabulam minorem proportionalium monstrant, quod A. ad B. sit, sicut C. ad D., vel alternè A. ad C., sicut B. ad D.; & quia suprà dixi, quod quodlibet septem Instrumentorum debeat juvare alterum, quamvis unum sit à prædominio, hic monstrabo, quomodo *Compositio* juvet *Comparationem*, ut hoc Exemplum sit Regula generalis faciendi infinita similia.

Duobus terminis A. B., qui sunt in Figura T. explicitè, addatur unus, qui in Figura T. est implicitè; v. g. *visus*, quia reducitur ad *sensuale*: duobus vero terminis C. D., qui sunt in figura T. explicitè, addatur unus, qui in Figura T. est implicitè, scilicet in termino *Dignitates*, & in Figura A. est explicitè, scilicet *perfectio*, quia perfectio est *Dignitas A.*, quo facto prodibit sequens *proportio composita*, & sic manebit eadem proportio invariata, quæ prius; nam A. erit ad C., ut B. ad D., & è converso.

A	Visus intellectualis
B	Visus sensualis
C	Major perfectio
D	Minor perfectio.

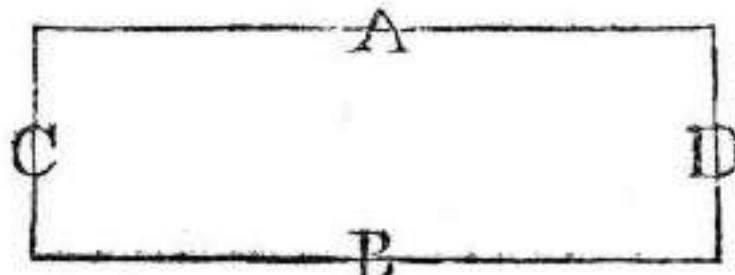
Uſus secundi Exempli: cùm DEUS ordinaverit, ut per unam Demonstrationem intelligatur altera, ideo per Demonstrationem sensualem significamus possibilitatem, quam intellectus habet, intelligendi Articulos Fidei per necessarias Rationes: sit

A

A	Gratia DEI
B	Magis necessarium
C	Minus necessarium
D	Finis perfectionis
E	Visus intellectualis
F	Visus sensualis
G	Major perfectio
H	Minor perfectio

Quia F. convenit cum H., & tamen pervenit ad suum D., etiam E., quod convenit cum G., debet posse pervenire ad suum majus D. per A.; quia si non, sequeretur, quod F. conveniret cum G., & E. cum H.; & hoc est impossibile, & contra datam proportionem: per quam impossibilitatem significatur, quod sicut F. habet dispositionem, per quam se movet ad suum D., quod illi est B. & C., sic E. per ordinatam dispositionem habeat aptitudinem, ut se moveat ad D. B., hoc est, Articulos, & etiam ad D. C., quod erat demonstrandum. *Doct. Illum. Lib. 1. Mir. Dem. cap. 50. fol. 18. Tom. 2.*

Tertium Exemplum de proportionalibus in proportione æqualitatis, majoritatis & minoritatis simul, hæc proportio repræsentatur intellectui per visum & imaginationem in hac figura, in qua est ut A. ad B., sic C. ad D., & è converso.

Accipe jam quatuor terminos, qui sint in data proportione; v. g. cape duos, A. *suprema Justitia*, B. *suprema Misericordia*, qui sunt explicitè in figura A., & duos alios, C. *Culpa*, D. *Pœna*, qui sunt implicite in figura T., nam *Triangulus lividus* significat, quod culpa & pœna convenient cum *Creatura*, & hoc idem significat *Triangulus viridis* per contrariatem, quæ est inter justitiam & injuriam creaturæ; idipsum confirmant reliqui tres Trianguli.

Præterea probatur, quod C. D. sint *æquales*, quia si non, in A. esset defectus de A. vel per majus C. & minus D., vel per majus D. & minus C.; quod est impossibile: A. B. verò esse inter se *æquales*, de se patet, cum sint ex figura A.

Unde comparando illas inter se, sicut se habet A. ad C., sic B. ad C.; & sicut se habet A. ad D., sic B. ad D.; & sicut se habent A. B. ratione æqualitatis, differentia & pluralitatis ad unum C. vel D., sic C. D. se habent ratione æqualitatis, differentiæ & pluralitatis ad unum A. vel B.

Uſus tertii Exempli: per hoc exemplum significatur *Sancta Gloriosa Trinitas*, quæ nobis est *speculum & demonstratio*, quomodo inveniamus vias, per quas S. Incarnatio Filii DEI, quam nos inquirimus, sit reperibilis per rationes necessarias. *Doct. Illum. Lib. 4. Mir. Dem. c. 9. n. 5. fol. 182.*: sit ergo

A	Supremum Bonum.
B	Inferius Bonū v. hum. Species
C	Finalis Intentio
D	Injuria & Culpa
E	Suprema Justitia
F	Suprema Misericordia
G	Venia
H	Pœna.

Majus D. est, quod B. sit contra A.; quia si non, A. non esset suprà B., & hoc est impossibile: per quod demonstratur, quod A. puniat majus D.; quia si non puniret, A. non esset E.; & hoc est impossibile: per quod demonstratur, quod, si A. non puniat totum D., D. esset majus, & E. minus; & hoc est impossibile: quia si esset possibile, B. esset majus per D., quam A. per E.; & hoc est impossibile.

Si totum B. fuisset punitum, non sequeretur C., propter quod A. creavit B., quod C. est, ut A. cognoscatur & ametur; & si non sequeretur C., sequeretur, quod in A. esset privatio bonitatis, sapientiae & E.; & hoc est impossibile.

Si A. non posset plus condonare, quam B. peccare, sequeretur, quod D. esset majus, quam F.; & hoc est impossibile: quia si esset possibile, D. esset majus, quam E., cum E. & F. sint unum & idem in A.: per quam unitatem demonstratur, quod sicut E. potest punire totum D., quia E. est majus quam D., ita F. possit condonare totum D., quia F. est majus, quam D.; & si F. potest remittere ipsi B. totum D., quod habuit in Adam, & non remittit, sequitur, quod E., quod potuit punire & punit totum D., sit majus, quam F., vel quod E. F. sint contraria in A.; & hoc est impossibile.

Cum B. sit unum, & E. F. sint etiam unum in A., est contradictione, quod E. puniat, & F. condonet totum eidem, si in A. non est distinctio; sed quia E. F. sunt idem in Patre, & sunt idem in Filio, quem Pater generat, ideo E. F., quæ sunt Pater, sunt distincta ab E. F. quæ sunt Filius (relativè & personaliter, non essentialiter); & quia E., quod est Pater, est majus, quam totum D. ipsius B., ideo punit totum B.; & quia F., quod est Filius, est majus, quam totum D. ipsius B., ideo condonat toti B., & quia Pater est F., & Filius est E., ideo E. F. differunt & concordant in puniendo & condonando B.; & ideo cessat omnis contradictione.

Si Filius DEI est incarnatus, in B. est F. æquale ipsi E., quod est in A., & in B. est E. æquale ipsi F., quod est in A., & ex hac æqualitate procedit æqualitas ipsorum G. H. in B., quod erat demonstrandum. *Doct. Illum. loco supracitato.*

Quemadmodum Proportio & Comparatio fuerunt nobis utile instrumentum ad danda exempla in *Theologia*, secundum quorum normam infinita alia in eadem scientia possunt & debent fieri, sic eadem proportio & comparatio sunt utile & necessarium instrumentum ad danda exempla in *Philosophia*, *Geometria*, *Arithmetica*, *Musica* & omnia alia Scientia, prout ex parte jam fuit ostensum in *Revel. Secret. Artis in Tom. 1.*, ubi c. 3. in *Arithm. fol. 113.* demonstravi genesin Universalis Scalæ naturalis figuræ T. & graduum illius in proportione geometrica naturali simplici existentium, & ejus divisionem practicam docui in *Musica* ibidem, tam musicam quam geometricam naturalem NB. fol. 125. §. *antequam finiamus*; sed ne mihi contingat, quod Illum. meo Magistro circa suum modum quadrandi Circulum, hicaperiam, quod ibi reticui, videlicet, quod inter datas duas lineas in proportione dupla existentes non sit querenda media proportionalis *artificialis* vulgo nota, sed *naturalis*, quod Sapientes satis potuerint colligere ex numeris ibi positis, scilicet 1. 2. 4. 8. 16., nam *prima* quæ sita media proportionalis naturalis est ipsa 16. *secunda* 8. *Tertia* 4. *quarta* 2. *quinta* 1. quæ simul sumpta dant 31., quod nunquam fieret, si sumeretur primò pro-

Præcursor Introductoria

portionalis geometrica artificialis communis, quia per illam in infinitum subdivisam nunquam perveniretur ad *primam unitatem*, quæ est *principium omnium proportionalium in proportione geometrica naturali simplici*.

Exempla de Aequatione: duas species esse æquationis, dixi suprà Dist. I. c. 3. f. 11. col. 1., in quibus danda sunt Exempla, scilicet æquatio per necessarium,

& *æquatio per impossibile*: unde cum tota practica tam realis quam intentionalis in his duabus speciebus peragatur per sex *Principia* ibi nominata, vide licet per *Positionem*, *Privationem*, *Additionem*, *Subtractionem*, *Multiplicationem* & *Divisionem*, & per Regulas ex illis deductas, has Regulas hoc loco ponere convenit, sinè quibus practicam exercere non valemus.

Regulæ.

De Additione.

Si additur	1	Positivum positivo	{
	2	Privativum privativo	
	3	Positivum privativo <i>equali</i>	
	4	Positivum privativo <i>majori</i>	
	5	Positivum privativo <i>minori</i>	

Provenit	1	<i>Summa</i> positiva.
	2	<i>Summa</i> privativa.
	3	<i>Nihil</i> .
	4	<i>Differentia</i> privativa.
	5	<i>Differentia</i> positiva.

De Subtractione.

Si subtrahitur	1	Positivum à positivo, vel	{
	2	Privativum à privativo	
	3	Positivum à positivo	
	4	Positivum à privativo	
	5	Privativum à positivo.	

Remanet	1	<i>Nihil</i>
	2	<i>Differentia</i> { positiva.
		privativa.
	3	<i>Differentia</i> { privativa.
	4	positiva
	5	<i>Summa</i> positiva

Si præcedentes Regulæ, adhibeantur ad supradictum alphabetum, unum quaternarium comparando ad alterum, ut in Exemplis antecedentibus & sequentibus patet, prodibunt infinita particularia, h. e. Demonstrationes intellectuales & sensuales.

Notandum secundò, Regulas modò dictas esse ordinatas ad X. & Z. supradicti alphabeti, & non ad Y., quia Y. realiter non recipit additionem, subtractionem, multiplicationem & divisionem nec privationem, sed quia Y. cadit in intellectum humanum intentionaliter, per unum modum subtractione Y., & per alterum modum sub ratione X., ideo sub ratione Z. tam intentionaliter quam realiter potest cadere in dictas Regulas, de quo alibi plura, quando monstrabitur, quomodo infinitum sit applicabile ad demonstrationes formandas de *quanto* & *numero* & *quali* & reliquis rebus creatis, quod excedit limites hujus compendii. Exemplum primum de Z. reali patet in Christo, de quo multæ Quæstiones in Theologia solvendæ per *finitum* & *infinitum*. Exemplum secundum de Z. intentionali patet de *Circulo* & *Triangulo inscripto* æquatis inter se in quanto per Y., salvâ utriusque differentiâ.

Primum Exemplum de Aequatione per necessarium: præter supradictas Regulas necessariæ sunt tres *Conditiones*, quæ regulant ipsas Regulas in practica æquationis, quarum *prima* est *communis* duabus speciebus, *secunda* est *propria* primæ speciei, *tertia* est *propria* secundæ speciei.

Prima Conditio: quia omnis æquatio fit circa duo Principia Trianguli crocei, scilicet circa *Majoritatem* & *Minoritatem*, ad illa applicando sex antedicta principia, ideo si vis æqualificare majoritatem cum minoritate, inclina majoritatem ad minoritatem, & eleva minoritatem ad majoritatem per sex dicta principia tamdiu, donec producas æqualitatem, vel eleva minoritatem usque ad majoritatem, vel inclina majoritatem usque ad minoritatem, vel ultramque eleva ad infinitum, vel ultramque inclina ad nihil, & habebis æqualitatem.

Secunda Conditio: comparando æqualia ad item vel ad æqualia æquatio est necessaria.

Tertia Conditio: comparando inæqualia ad item vel ad æqualia æquatio est impossibilis.

De Additione.	De Subtractione.	De Multiplicatione	& Divisione.	
			De Multiplicatione	& Divisione.
1. + 1. - vel = o	1. - 2. + & - 1. + vel = +			
2. - 2. + & - 1. + vel = +	3. - o 3. - & + 2. + vel = -			
3. - o 3. - & + 2. + vel = -	4. - 4. -			
4. - 4. -	5. + 5. +			

Notandum primò circa præcedentes Regulas, illas non solum inservire Arithmeticæ & Geometriæ, sed omni scientiæ, præfertiū verò Analyticæ naturali & Philosophiæ: ex quo patet, illas esse generaliores in Arte Lulliana, quam in dictis duabus scientiis, ut jam suprà Dist. I. fuit notatum: ad hoc autem, ut usus illarum sit generalior, requiritur, ut A.B.C.D.E.F., quæ sunt in his Regulis, miscantur cum principiis, quæ ponuntur in reliquis quadrangulis & uno triangulo hic subiectis.

A	Realis	N	Intensio
B	Intentionalis	O	Remissio
C	Naturalis	P	Simplicitas
D	Artificialis	Q	Compositio
E	E Aër	R	Generatio accidentalis
F	I Terra	S	Corruptio accidentalis
G	N Ignis	T	Generatio substantialis
H	R Aqua	V	Corruptio substantialis
I	Virtus	X	Finitum
K	Materia	Y	Infinitum
L	Actio	Z	Utrumque.
M	Passio.		

Uſus primi Exempli: per hoc universale volumus demonstrare tria particularia simul, duo in Theologia, & unum in Philosophia. Sit ergo

A	Supremum Bonum
B	Inferius Bonum
C	Infinitum
D	Finitum
E	Majoritas
F	Æqualitas
G	Minoritas.

Qui à B. subtraheret E. F. G. privaret totum B., & qui ad A. adderet E. F. G., privaret totum A.; & qui ad G., quod est in B., adderet C., elevaret G. sursum, & inclinaret E. deorsum, & qui ad E. G. adderet C.C., elevaret E. G. sursum, & faceret majus F., quam sit F., quod est de B. D., & remaneret E. G.; & qui minori F. adderet C.C., remaneret F., & privaretur E. G.: & si in B. privaretur E. G. per additionem de C.C. ad E. F. G., hoc, quod est B., esset A.; quia si non, sequeretur, quod hoc, quod est B., non esset B. per hoc, quia habet E.F.G. D.; & hoc est impossibile: quia si esset possibile, sequeretur, quod B. habens D. in E. F. G. posset esse A.; & hoc est impossibile: per quam impossibilitatem demonstratur, quod in A. sit F. de C.C. sine E. G.; quia si non, B. non posset converti in A. per additionem de C.C. ad sua D.D.; & hoc est impossibile: per quam impossibilitatem demonstratur C. F., Doct. Illum. Lib. 3. Mir. Dem. c. 16. n. 1. fol. 115.

Secundum Exemplum de Æquatione per impossibile: in hoc Exemplo apparebit applicatio tertiae Conditionis, & dabitur experimentum *Punctorum Transcendentium*, de quibus dictum Dist. 1. c. 3. fol. 13. col. 2.: sit ergo

Uſus secundi Exempli: in quo ponatur

A	DEUS
B	Æternitas
C	Mundus
D	Suprema superficies
E	Intellectus
F	Imaginatio
G	Magis nobile
H	Minus nobile.

Manifestum est, quod F. potest imaginari, C. esse æternum, per hoc, quia D. de C. est incorruptibile; sed non potest imaginari B. extra C.: unde si B. nullibi esset, nisi in C., & A. nihil esset, sequeretur, quod E. non transcenderet F.; & si non transcenderet, E. per intelligere non esset G., quam F. per imaginari; & hoc est impossibile, cum E. possit intelligere B. in A., & F. possit tantum imaginari B. in C.: & si E. transcendorit F., quando intelligit B. in A., & A. nihil est, tunc E. non intelligit, sed ignorat, & E. F. in intelligere & imaginari B. in A. sunt æqualia; quod est impossibile, per 3. Condit.

Si dicas, quod E. vincat F. per intelligere Fidem, Spem, Charitatem &c., & quod non vincat F. per B., non est verum, quia si vinceret per virtutes, & non per B., cum virtutes sint H., & B. sit G., E. vinceret F. per H., & non vinceret F. per G., ergo E. F. per H. essent inæqualia, & per G. æqualia; & hoc est impossibile.

Certum est, quod F. non possit imaginari ali-

quid ultra D., quia si posset, C. non haberet D.; & si non haberet, A. & C. in magnitudine essent æqualia; & hoc est impossibile: quia si esset possibile, A. non esset G., & C. non esset H. per magnitudinem; & hoc est impossibile: unde si F. non potest imaginari ultra D., & E. non potest intelligere ultra D. sequitur, quod E. F. in D. sint æqualia; & hoc est impossibile: ut patet per Condit. 3., Doct. Illum. Lib. 2. Mir. Dem. c. 28. n. 4 fol. 52.

Exempla de Compositione: Compositionem Dist. 1. c. 3. f. 11. col. 2. dixi esse duplē, generalem & specialem. generalem vocavi, quæ est ex omnibus demonstrationibus simplicibus componentibus unam demonstrationem compositam, velut integrum harmoniam in Musica: specialem vocavi, quæ est ex principiis ingredientibus unam demonstrationem simplicem; de qua ultima primò exempla dabo, cum hæc sit principium Compositionis generalis.

Exempla de Compositione speciali: incipiendo itaque à quatuor Principiis, quæ requiruntur ad perfectam simplicem compositionem, quæ signentur per signa generalia literatum (ut moris est in Arte) videlicet per A. B. C. D., quibus positis sumantur sequentia Principia E. universale, F. particolare, G. differens & concordans, H. differens & contrarium; I. æquale; K. majus; L. minus: nam per hæc octo Principia inter se combinatoria (ut hæc Tabella indicat) formantur omnes differentiae compositionum, tam simplicium quam compostarum. Sint ergo

E	G	I	F	G	I
E	G	K	F	G	K
E	G	L	F	G	L
E	H	I	F	H	I
E	H	K	F	H	K
E	H	L	F	H	L

Exempla de simplicibus: componantur cameræ in prima Columna Tabellæ secundum ordinem cum A. B. C. D., & habebis quatuor quaternarios simplices. v. g.

1.	A.	E	G	I	Bonitas
	B.	E	G	I	Amor
	C.	E	G	I	Veritas
	D.	E	G	I	Sapientia
2.	A.	E	G	K	DEUS
	B.	E	G	L	Creatura
	C.	E	G	K	Operatio DEI
	D.	E	G	L	Operatio Creaturæ
3.	A.	E	H	I	Malitia
	B.	E	H	I	Odium
	C.	E	H	I	Falsitas
	D.	E	H	I	Stultitia
4.	A.	E	H	K	Ignorantia DEI
	B.	E	H	L	Ignorantia Creaturæ
	C.	E	H	K	Odium DEI
	D.	E	H	L	Odium Creaturæ.

Hi quatuor quaternarii sunt quatuor formulæ generales ad faciendos infinitos alios quaternarios similes, mutando tantum terminos literis affixos in alios terminos, dummodo se habeant in eadem proportione; v. g. primus quaternarius est transmutabilis in hunc *Justitia, Misericordia, actus Justitiae, actus Misericordiae*: vel *libertas, necessitas, actus libertatis, actus necessitatis*; ex quibus ultimis terminis formari potest pulchra demonstratio in Theologia.

Cameras horum quatuor quaterniorum possunt iterum componi inter se; v. g. sumendo duos ex primo quaternario, & duos ex tertio; ut A. E. G. I., B. E. G. I., A. E. H. I., B. E. H. I.; vel su-

D 2 men-

Præcursor Introductoria

mendo duos ex secundo quaternario, & duos ex quarto: ut A. E G K., B. E G L., A. E H K., B. E H L., & hæ omnes compositiones positæ in Tabula proportionalium poslunt subire multas variationes.

Ulterius componendo secundam columnam Tabellæ cum quatuor literis A. B. C. D. fient alii quatuor quaternarii, v. g. A. F G I., *summa forma*, B. F G I., *summa pluralitas*, C. F G I., *summa demonstratio*, D. F G I., *summa distinctio*, & sic de cæteris tribus, qui iterum poslunt componi inter se, ut præcedentes.

Præterea poslunt componi inter se quaternarii primæ columnæ, cum quaternariis secundæ columnæ; v. g. A. E G K. *Virtus*, B. E H L. *Vitium*, C. F G K. *humilitas*, D. F H L. *superbia*: & hæ omnes formæ componendi sunt tantum *simplices*, quod si compositas ex his vellemus recensere, (præterquam quod esset superfluous labor! cùm facile à quovis pro exigentia materiæ ex tempore singulæ compositæ perfici queant), augeretur numerus ferè sine numero.

Exempla & Usus Exemplorum de Compositione speciali & generali simul: ad demonstrandum usum de *Compositione generali* constitutâ ex multis *compositionibus specialibus*, selegi solutionem Quæstionis cuiusdam insignis: *Quomodo DEUS ordinaverit hominem inter duos motus?* quam affert Doctor Illum. Lib. 2. Dist. 11. cap. 46. de *Contempl.*; & quia idem specimen cum *Compositione* junctam habet *Circulationem*, ideo ad abbreviationem Artis

Exemplum & Usum de Circulatione in hoc specime pariter indicabo. Sit

A	DEUS	M	Amor
B	Ordinatio DEI	N	Odium
C	Homo	O	Perfectio
D	Esse	P	Defectus
E	Privatio	Q	Duratio
F	Primus Motus	R	Privatio duration.
G	Secundus Motus	S	Virtus
H	Bonitas	T	Vitium
I	Malitia	V	Sapientia
K	Veritas	X	Stultitia
L	Fallitas	Y	Justitia
		Z	Injuria.

Nota 1., quod in hoc Systemate particulari sint *decem binarii*, quorum primus D. E. est *universalis*, reliqui novem respectu primi sunt *particulares*: ex his decem binariis componuntur *nove quaternarii*, ut postea videbitur in praxi; jungendo enim D. E. cum F. G. fit primus, & D. E. cum H. I. fit secundus, & sic ulterius.

Nota 2., quod ex dictis est evidens, totum inferius specimen esse generaliter eductum ex *duabus columnis* superioris Tabellæ, nam primus binarius D. E. est E. G. K.: E. G. L., & omnes reliqui novem binarii sunt F. G. K., F. G. L.; unde primus quaternarius secundum Artem sic stat.

A. E G K	Esse
B. E G L	Privatio
C. F G K	Primus Motus
D. F G L	Secundus Motus

Nota 3., quod D. E. non moventur, cum sint

universalissima, sed F. G. H. I. &c. moventur, cum sint *particularia*.

Nota 4., quod in hoc consistat *Compositio generalis & Circulatio*, quia D. E. se moventia à prima demonstratione ad secundam assumendo unum binarium, & relinquendo alterum, percurrunt successivè totum Circulum alphabeti.

Nota denique 5., quomodo in hoc exemplo (quod ideo inter cætera facilius & magis intelligibile elegi) applicentur Dignitates Dei ad elicienda ex illis particularia in Creaturis.

A B C. D E F G. Igitur vide & considera: intellectualiter intelligimus, esse B. ipsius A., quod sit concordantia inter D. & F., & inter E & G.; & quia A. posuit C. inter D. E., posuit ipsum inter F. G.: unde quia F. venit à D., quoties C. se movet per F., toties se movet ad agendum H., & quia G. venit ab F. quoties C. se movet per G., toties se movet ad agendum I.; & hoc B. est ideo, quia C. venit de E. in D.; unde cum D. sit H. ipsi C., quoties C. agit H., movet se per F., quod est propinquum ipsi D. C., & est remotum ab E. C., & cum E. in se sit I., quoties C. agit I., movet se per G., quod est propinquum ipsi E., & remotum à D.

D E H I. Est B. ipsius A., quod in C. prius sit D. H., quam D. I., quia in C. prius fuit D., quod est H., quam peccatum, quod est I & est E. ipsius H.: idcirco prius fuit H. in C., quam I.; & hinc est rationabile, quod H. vocetur F., & I. vocetur G.

D E K L. Quemadmodum A. honoravit K. super L., sic fecit B., ut honoretur F. super G.; quia sicut L. est in D., ut cognoscatur K., sic G. est in D., ut cognoscatur H. ipsius F.

Sicut A. fecit B. in quatuor elementis, quod duo ascendant per *levitatem*, & alia duo descendant per *gravitatem*, sic fecit B., quod C. ascendat ad A. per F., & descendat ad abyssum per G., & sicut duo elementa levia ascendunt ratione suæ naturæ, sic C., qui per F. ascendit ad A., ascendit per *gratiam* A., quam A. posuit in F., quæ gratia convenit cum D. & M.

D E M N. Sicut duo elementa gravia descendent ratione suæ naturæ, sic C., qui descendit in infernum, descendit ratione G., quod est in E. gratiæ ipsius A. in hoc, quod G. est de natura E. & N.

D E O P. A. sapienter fecit B., quod quoties C. se movet cum F., se moveat secundum motum essentialium, qui participat de O. gratiæ unito cum D., & quoties se moveat cum G., se moveat secundum motum accidentalem, qui participat de P. gratiæ unito cum E.

Cur F. sit motus *naturalis* ipsius C., est, quia C. est creatum ad operandum D. ipsius H.; & cur G. sit motus *contra naturam*, est, quia C. agens I. operatur id, quod non est de natura D. ipsius C., sed est de natura E., propter quod E. homo non venit in D.

D E Q R. Quia A. in C. fecit B. liberæ voluntatis inter F. G., quando C. se movet per G., se movet ad E. Q., quod est R; quia G. & E. sunt similia in natura; & quando C. se movet per F., se movet ad Q., quia F. & D. sunt similia in natura.

D E S T. Quamvis in C. cadat T., non tamen sequitur, quod T. sit ab A. nec per A., nam quamvis G. sit T. & I., & C. sit subiectum ipsi T., per hoc tamen T. non cadit in C. per operationem A., sed per E: quod est radix, à quo oritur G. in C. accidentaliter, ideo causa, quare C. se moveat ad T., non est D., quod A. dedit ipsi C., sed est E., à quo C. venit in D.

Bonum

D E U X. Bonum est B. ipsius A., quod posuit C. inter F. G.; quia quando C. se movet per G. sinè U., damnatur ab A. cum U.

D E Y Z. Et quando C., quod est in Y., se movet per F. cum U., salvatur ab A. cum U.: unde benedictum sit B. & U. ipsius A., quod tam sapienter ordinavit, quod, quidquid C. faciat in hoc mundo, si agat sinè U., eat per G. & X., quæ sunt similia ipsis Z. & E.; si verò agat cum U., eat per F. & U., quæ sunt similia ipsis Y. & D.

Si cupis duplicitate proficere ex dato exemplo, accipe principia Alphabeti, quod positum est post *Regulas*, post *notandum primò*, & cum illis principiis operationem institutas secundum exemplum, quod tibi monstratum est, hanc enim ratione in *Physica* & *Analytica* elicies innumeratas *Demonstrationes* non nudè *speculativas*, sed tales, quæ te infallibiliter perducunt ad totidem *demonstrationes practicas* & *experimentales* utilissimas, v. g. si scire cupis, quomodo fiat intensio & remissio qualitatum in elementis, item quod sint gradus intensionis & remissionis, quo ordine situentur in subiecto, quo ordine qualitates agant & patiantur in alteratione, generatione & corruptione, si (inquam) ista non opinari sed scire & infallibiliter cognoscere desideras usque ad manuale experimentum intellectu intelligibile & sensu perceptibile, applica dictos terminos secundum Artem tibi traditam, & productas demonstrationes speculativas metire experimentis, non mechanicis sed physicis, quibus acquisitis ridebis inanis verborum altercationes, & tacebis.

Exempla de Significatione: cum tot sint species significationum, quod sunt species qualitatum, ut habetur *Dist. I. cap. 3. lit. B. fol. 8. c. 2.*, & species qualitatum sint *quatuor*, tot erunt species significationum, ut quilibet qualitas habeat suam propriam significationem; unde ad abbrevianda exempla, quæ de significatione sunt adducenda, convenit uti *notis algebraicis*, ut sequitur.

A	Qualitates
B	Significationes
C	Sensuales
D	Intellectuales
E	Accidentales
F	Essentiales.

A	C	B	C
A	D	B	D
A	E	B	E
A	F	B	F

A. dant de se ipsis B. *quatuor* modis: *primus*, quando unum A. significat alterum, sed non vicissim ab illo significatur; e.g. *frigus* significat *passionem*, sed *passio* non significat *frigus*, quia sine frigore potest esse passio in homine: *secundus*, quando duo A. se significant mutuo; e.g. *prædicatum* significat *subjectum*, & è converso: *tertius*, quando unum A. significat duo, tria vel plura; e.g. *forma corporea* significat *longitudinem*, *latitudinem* & *profunditatem*: *quartus*, quando duo, tria vel plura A. simul significant unum A.; e.g. *memoria*, *intellectus* & *voluntas* significant *unam formam intellectualem*.

Si hi quatuor modi ducantur in quatuor species significationum, videlicet in B C. B D. B E. B F., conficiantur decim.

Sicut quatuor species significationum stant sub uno genere *Qualitatum*, sic sunt quatuor genera, de quibus singulæ quatuor species significant: videlicet 1. *Qualitas de Qualitate*: 2. *Qualitas de Substantia*, & è converso; 3. *Qualitas de veritate & falsitate*: 4. *Qualitas de Ordinatione & Inordinatione*, ut suprà *Dist. I. c. 3. fol. 8. col. 2.* dictum: & quia de primogen-

nere, scilicet de A. A. jam dictum, de reliquis tribus per ordinem etiam est dicendum.

Significetur *Substantia* per literam G. *Quinque* sunt *Modi*, quibus A. significat G.; *primus*, quando unum A. significat G. cum significatione alterius A.; *secundus*, quando A. significat G. cum sua propria significatione; *tertius*, quando A. in G. significat aliud A.; *quartus*, quando unum, duo, tria vel plura A. simul significant G.; *quintus*, quando G. significat unum, duo, tria vel plura A. simul.

Unde cum sint *tria* G., scilicet G C., G D. creatum, & G D. increatum, convenit inquirere BA. in tribus G., quia sicut sunt diversa A G., sic convenit esse diversa B.: si igitur superdicti quinque modi applicentur dictis tribus G., producent *quindecim* modos significandi, de quibus singulis exempla dare non finit hoc Compendium: relictis ergo primo & secundo G., quæ sunt *Creaturae*, & sunt de Figura T., aliqua exempla dabo de tertio G., quod est de DEO & Figura A., nam per A. B. Dei revealantur omnia A. B. Creaturarum; in quibus exemplis semper tamen observandum, quod sermo hominis convenit cum C., & intellectus cum D., & B. A. G. Dei sunt D., ideo melius exprimuntur per D. quam per C. hominis.

Sed antequam proferam ipsa exempla, convenit absolvere modos reliquorum duorum generum, scilicet H., h.e. *veritatis & falsitatis*, & I., h. e. *ordinationis & inordinationis*.

Quatuor sunt *Modi*, quibus A. dat B. de H.; *primus*, quando res sensuales & intellectuales sunt ordinatae ad significandam veritatem; *secundus*, quando res sensuales sunt ordinatae & intellectuales sunt inordinatae ad significandam veritatem; *tertius*, quando res intellectuales sunt ordinatae & sensuales sunt inordinatae ad significandam veritatem; *quartus*, quando res sensuales & intellectuales sunt inordinatae ad significandam veritatem. *Quatuor* denique sunt modi, quibus A. dat B. de I., 1. per *perfectionem*, 2. per *defectum*, 3. per *esse*, 4. per *privationem*.

Quia *Significationes sensuales*, *intellectuales*, *essentiales*, *accidentales*, quas qualitates creatæ dant de Creaturis, non significant & demonstrant perfectè *ordinationem & inordinationem*, ideo per significationes *intellectuales & essentiales* qualitatum Dei inquiremus *ordinationem & inordinationem* in Creaturis, & cum qualitatibus Creaturarum inquiremus significationes, quæ demonstrant illas ordinatas vel inordinatas; nam qualitates Dei & Creaturarum illas significant & demonstrant; sed qualitates Dei demonstrant perfectè, qualitates Creaturarum imperfectè: cujus nunc accipe

Usum in Exemplo: sit

A	DEUS
B	Opera Dei
C	Potestas
D	Sapientia
E	Voluntas
F	Creatura
G	Ordinatio
H	Inordinatio
I	Significatio & Demonstratio
K	Perfectio
L	Defectus
M	Esse
N	Privatio.

Cùm A. habeat K.C. K.D. K.E., ideo omnia B. dant I. de G. in F.; quia si B. darent I. in F. de H., significaretur, quòd CDE. ipsius A. esent in L.: unde cùm sit verum, quòd Qualitates A. habeant omne K., ideo dant I. de G., sicut CDE., in quibus est L., dant I. de H.: quia sicut H. in F. non potest esse, nisi per L. de CDE., sic convenit, quòd I. de G. sit in F. per K., quod est in CDE. ipsius A.

Sed quia F. nescit cognoscere I. de G., quod G. dat I. per KCDEA., & nescit cognoscere I. de H., quod H. dat I. per LCDEF., ideo nescit tribuere G. ipsis CDE. de A., & H. ipsis CDE. ipsius F.

Exempla de Demonstratione: ex præcedenti exemplo apparet, quomodo *Significatio & Demonstratio* uniantur in applicatione *Principiorum* in Figuræ A., quia quidquid infertur ex his *Principiis* connectendo *Principium* cum *Principio*, *necessario* infertur, cùm connexio *Principiorum* sit summè necessaria ratione identitatis illorum: unde hæc *identitas realis*, quæ reperitur in solo Deo, est longè nobilius fundamentum demonstrandi in Arte Lulliana, quam *identitas nominalis*, quam intellectus singit in *Creatura*.

Tres esse gradus vel species demonstrationis docet Doctor Illum. in *Arte Demonstrativa* Tom. 3., quarum *prima* & *præstantissima* est per *Æquiparantiam* vel *æqualitatem*, quando ni mirum demonstratio fit per *æqualia*; e. g. quando demonstratur, quòd Deus non poslit peccare, quia *Potestas* Dei identificatur cum *Justitia*, *Bonitate*, *Virtute* &c., quæ *æqualiter contrariantur peccato*, quod concordat cum *injuria*, *malitia*, *vitio* &c.: *secundam* & *tertiam* utpote minus perfectas jam supra recolui *Dist. 1.c. 3. fol. 9. col. 1.*

Et quia *subjectum istius Artis* est Circulatio *Principiorum* primitivorum *necessariorum* & *verorum*, cum quibus investigamus objecta *Summa*, quæ *significantur* per ipsa, scilicet *Divinam Trinitatem* & *Incarnationem*, quæ cum gradu *superlativo* inquirimus, ideo hæc tres species demonstrationis constituunt tres gradus, quarum *prima* est *posita in superlativo gradu*, quia est de Circulazione *Principiorum* primitivorum & *verorum* in *superlativo gradu*: *secunda* est *per causas* (quæ sunt eadem *Principia*, quatenus referuntur ad *Creaturam* tanquam ad suum effectum, & quandoque sunt *Principia Creaturæ*, ut causæ inferiorum *Principiorum*) & *ista tribuitur gradui comparativo*, *tertia* verò est *per effectus* (& sunt eadem *Principia*, prout sunt in *Creatura*, ut effectus summorum *Principiorum*) & *ista tribuitur gradui positivo*. Doct. Illum. in *Prol. Art. Mixt. Th. & Phil.*

In singulis his tribus gradibus fit Circulatio *Principiorum*; sunt ergò tres Circulationes respondentes tribus gradibus, sed prima Circulatio est fundamentum secundæ, & prima & secunda tertiae: & hæc est ratio, quare hanc *primam Circulationem vocamus Artem*, quia per istam in *superlativo gradu* artificialiter inquirimus *verum DEUM*; ideo est causa aliis *Artibus*, quæ deducuntur per *comparativum* & *positivum*, cognoscendo effectus per suas causas. *Ista Arta* est valde utilis, licet brevis, quare promittimus, quod plus docetur de scientia scientificè in *Theologia* cum hac *Arte* in duobus mensibus, quam per alias in duobus annis, & sumus parati dare *Experienciarum de promisso*, confiendo in *Sancto Spiritu*. Doctor Illum. in *Prologo Art. Mixt. Theol. & Phil.*

Circulatio dicitur deductio cuiuslibet *Principii* per quodlibet, demonstrando *Principium* cum

Principio, & recipiendo significationes *Circulationis* ad eruendum particulare quæsitum; v.g. *Trinitatem*, *Incarnationem* vel *similia*, quæ de *Deo* vel *Creatura* investigantur.

Quælibet harum trium *Circulationum* seorsim accepta est in figura A., ut ex dictis facile percipies, omnes tres verò simul sumptæ situantur in figura T., cùm una sit superior altera.

Quomodo has tres *Circulations* peragat Demonstratio, in fine hujus primi *Circuli* nunc paucis indicabo, revelando magnum *Arcanum Artis*, videlicet methodum adeò facilem & expeditam demonstrandi quamcumque *particularē* veritatem per *universalissima ista Principia in Circulum*, ut eam (non quidem pueri decennes & impuberis) sed matura & nobili talento dotata ingenia vel bimestri tempore assuequi & in praxin redigere valeant, quam jam dudum *Lullistas plenis buccinis in suis monumentis deprehendisse quidam Antilullista afferit*, quam itaque ille methodum forsitan nunquam, non dicam, docuit, sed neque in mentem illi venit, ut satis produnt illius scripta, hoc loco tradere statui, ne nostris adversariis supersit locus traducendi *veros imitatores Lulli, censimtas*, quasi multa ad *Artis dignitatem & excellentiam contestandam confixerint potius*, quam quod revera ea ita se habeat: igitur

Audite, quoniam de rebus magnis locuturus sum, *Prov. 8. v. 6. à quaternario*, quem hucusque movi de *Principio* hujus primi *Circuli* per medium ferè usque ad finem, ad *ternarium* perveni, de quibus digna scitu aperui *Dist. 1. cap. 3. fol. 11. col. 2.*, in quo summo ternario omnis *Creatura* perfectam quietem assuequitur: hinc etiam hic *ternarius Personarum DEI est signatus per altius & generalius signum*, ut *signum sit ei proportionatum*, quod *signum est ternarius creatus in omnibus creaturis &c.*; ideo *veritas*, quæ magis elucescit intellectui, est per *syllogismum*, in quo sunt *duæ propositiones*, & *una conclusio*. Doctor Illum. in *Arte Dei Dist. 20.*

Ad formandum itaque *syllogismum* verè demonstrativum de quacunque materia particulari requiritur in Arte Lulliana aliqua *Materia & Forma universalis* constituentes unum *Syllogismum universalis*, in qua *materia & forma universalibus actu implicitè contineantur & comprehendantur omnes materia & forme particulares syllogismorum particularium*, & per consequens in dicto *syllogismo universalis* omnes *syllogismi particulares*, qui per *Artem* *veniendi Particularia in Universalibus*, quæ habetur Tomo 3. Lib. penult. & per exempla hactenus data facilè eruuntur. Sit igitur

A	DEUS	N	Bonum
B	Creatura	O	Amabile
C	Operatio	P	Verum
D	Tivum	Q	Intelligibile
E	Bile	R	Bonitas
F	Are	S	Amor
G	Magnum	T	Veritas
H	Majus	V	Sapientia
I	Maximum	X	Differentia
K	Magnè	Y	Concordantia
L	Magis	Z	Æqualitas
M	Maximè		

Primus *Triangulus A.B.C.*, & ultimus *X.Y.Z.*, continent *Materiam & Formam universalissimam* desideratas; quicunque enim termini assumantur ad con-

conficiendum syllogismum, vel erunt ex A. vel B. vel C., vel ex A.B. A.C. B.C., ut patet ex triangulis & quadrangulis hunc primum sequentibus: & nullus syllogismus perfectè demonstrativus, quem venamur, potest fieri sine ultimis tribus terminis primitivis, veris, necessariis & realibus, scilicet sine *Differentia*, *Concordantia* & *Aequalitate*; ut docet Doctor Illum. *Dist. II. in Arte DEI*; nam *Subjectum* & *Predicatum* necessariò debent inter se differre & concordare, unde *concordantia* est medium inter *subjectum* & *predicatum*, quæ sunt *principium* & *finis*, & sunt in *differentia*; e.g. hæc propositio: A. est I. N., reducitur ad hanc: inter A. & I.N. est Y., vel hæc I.N. est I.O., reducitur ad hanc: inter I.N. & I.O. est Y.; & quia A., I.N., I.O. sunt in Z., manifestum est, quod inter A., I.N., I.O. sit X.Y.Z.

Quod dictum est de *subjecto* & *predicato* in propositione, hoc idem intelligendum de propositione majori & minori in syllogismo, nam major & minor inter se debent concordare & differre, & esse in æqualitate, ut perfectus syllogismus prodeat: quem nunc præbet

Exemplum syllogismi in superlativo gradu, h.e. *perfectissimi* & *perfectissime* demonstrativi: A. est I.N., I.N. est I.O., ergo A. est I.O.: vel I.P. est I.N., I.N. est I.O., ergo I.P. est I.O., vel sic: I.N. est I.P., I.P. est I.Q., ergo I.N. est I.Q.

Hic syllogismus vel hi syllogismi multùm differunt à syllogismis factis secundùm figuræ & modos Aristotelis; v.g. à sequenti syllogismo facto in *barbara*: omne animal est sensitivum, omnis homo est animal, ergo omnis homo est sensitivus; nam in hoc ultimo syllogismo termini non sunt *convertibiles*, non sunt *æquales*, non sunt in *differentia* & *concordantia* *realibus*, sed merè intentionalibus, non omnes termini sunt *substantiales*, non sunt *primitivi* nec *supremi*, non sunt *summè necessarii* &c., quæ omnia reperiuntur in supradicto syllogismo Divino; quapropter hic syllogismus, qui est in *superlativo*, est *suprema Regula* dirigens omnes alios syllogismos, qui sunt in *comparativo* & *positivo*:

Exemplum syllogismorum in comparativo & positivo: hinc legitimè infertur sic: quia A. est I.N., & I.N. est I.O., ideo H.B. est H.N., & H.N. est H.O., ergo quia A. est I.O., etiam H.B. est H.O.: ulterius, quia H.B. est H.N., & H.N. est H.O., ideo G.B. est G.N., & G.N. est G.O., ergo quia H.B. est H.O. etiam G.B. est G.O.; omnes enim termini & propositiones sunt regulati secundùm proportionem *arithmeticam* & *geometricam*: ergo necessariò concludunt.

Qui plures alias differentes formas syllogismorum desiderat, componat & comparet alios triangulos vel quadrangulos in supraposito alphabeto secundùm superius exemplar; v.g. accipiat abstracta R.S. T. V. loco concretorum N.O.P.Q., vel capiat D.E.F. jungendo cum N.O.P.Q., quibus unitis cum G. H. I. provenient aliæ formæ & alii tres gradus comparativi, semper tamen reducibles ad præcedentes.

Uſus primus Exemplorum trium Graduum Syllogisticorum: manifestum est, quod intellectui in Figura T. per hos tres gradus paretur scala *ascensus* & *descensus* in demonstrando ab infimo usque ad sumnum, & è converso; & quia in supremo gradu N.O.P.Q. R.S.T.U. sunt ex figura A., clarum est, quod tres *Circulationes* sint possibiles in dictis tribus gradibus.

Uſus secundus Exemplorum, in quo consistit *Arca num* suprà promissum, nimisrum methodus facilima demonstrandi quamcunque veritatem parti-

cularem per veritates universalissimas, in syllogismis supremis & universalissimis suprà datis significatas.

Forma *majorem propositionem ex terminis universalibus* figuræ A.; v.g. ex concretis, quos habet quadrangulus N.O.P.Q., adde *minorem propositionem ex terminis particularibus*, quarum veritatem inquiris; v.g. an in *DEO* sit *Productio*? vel an sit *In carnatio*, *Resurrectio* &c.? an *Anima vegetativa* & *rationalis* *realiter* *distinguuntur in homine*? an *Generatio* *habeat gradus*, per quos possit *realiter elongari à corruptione*? & millena alia, & statim elicies conclusionem per syllogismum verè & propriè demonstrativum;

Nota tamen, quod assumpti termini particulares *implicitè* contineantur sub universalibus, & è converso, & proportionentur ad illos, ut in antecedentibus exemplis ostensum est, quæ prius concretae capere, si capere cupis hoc arcanum.

Uſus tertius Exemplorum: quod, si in supradictis syllogismis perfectis negetur major vel minor, hæc possint demonstrari per alios syllogismos in sequentes ordinem principiorum vel ad libitum acceptis principiis universalibus, vel particularibus ex his elicitis, in infinitum, nam *medius terminus* necessariò semper est in promptu ob dictam summè necessariam connexionem terminorum, ad quam probationem prosequendam inventa est dicta *triplex Circulatio* ab Illum. Doctore, quæ argumentantem nunquam destituit: & hoc est *alterum Arcanum* nullo auro & lapide pretioso commutabile, nisi illi, cui veritas auro venalis est.

Nota: quod possint fieri aliæ *formæ universales syllogismorum*, quas ingreditur *contrarietas* & *privatio* vel *non esse*, sed quia hæc non sunt perfectæ sicut præcedentes, & ex dictis per *conversionem* prodeunt, ideo non est operæ pretium de his hoc loco speciale exemplum exhibere.

De Exemplis Persuasionis: cùm *Metaphora realis & naturalis* sit origo unionis omnium significacionum & demonstrationum, quæ fiunt tribus potentissimis animæ in *tribus gradibus*, quos nunc proponeamus per metaphoram, ideo in his exemplis de Persuasione omnia reliqua sex instrumenta summam habent *virtutem* *summè intensam* & *summè operativam*, unde etiam consequuntur summum effectum, qui est ipsa dicta *Persuasio*, si æqualiter operantur in suo subiecto, scilicet in tribus potentissimis animæ: igitur in

Exemplo sequentis *metaphoræ* monstrabo, quomodo *Memoria*, *Intellectus* & *Voluntas* debeant applicari dictis *tribus gradibus*.

In Memoria ædifica per tuam *Imaginationem tres Cameras*, in prima Camera colloca *Creaturas* & *Significationes* ac *Demonstrationes*, quas *Creaturæ* de se mutuò dant, & quas dant de *Dignitatibus Dei*: ad hoc autem efficiendum & perfectè adimplendum requiruntur *duo*, scilicet *perfecta cognitio* & *possessio Philosophie & Medicinae*, h.e. *Analytica* Doctoris Illum., quam tradidit Tom. I. & innumeris aliis suis Libris: in secunda Camera statue *Dignitates DEI*, & *Significationes* ac *Demonstrationes*, quas de se mutuò dant & de *Deo* & *Creaturis*: ad hoc perfectè attingendum necessaria sunt *duo*, scilicet *perfecta cognitio* & *possessio Theologie & Juris* Doctoris Illum., quam pariter invenies Tom. I. & centenis aliis suis Libris: sufficient tamen supradicti, si cæteris te carere continget; miraberis cur Jure indigeas in hac Arte, sed scito, quod *Jus* (de quo hic loquimur) est *prædicta*

itica Theologie, & Theologia est Theorica Juris, sicut Medicina vel Analytica est practica Philosophia, & è converso Philosophia est Theorica Medicinæ: itaque justè vivere te disponet ad benè intelligere Theologiam, & benè intelligere te disponet ad justè vivere, sicut justè operari in Medicina & Analytica te certificabit in intelligere Philosophiæ, & benè intelligere te certificabit in operari: in tertia Camera colloca ipsum DEUM.

Eandem ordinationem, quam fecisti in Memoria, fac in *Intellectu*; in quo per tuam imaginationem forma tres Oculos; primo oculo inspice primam cameram, secundo oculo secundam, tertio oculo tertiam, & nihil tuum visum latère potest hoc summo lumine te illuminante.

Simili modo ordina tuam voluntatem, imaginando in illa tres Pedes, quorum primum pone in prima camera, secundum in secunda, tertium in tercia, & non ambulabis in tenebris, quia à tenebris creaturarum ascendisti ad supremam lucem, quæ esset inaccessibilis, nisi ipsamet viam illuminaret, quā itur ad illam.

Explevimus majorem septenarium Artium & Scientiarum (scilicet majus Trivium & Quadrivium antiquorum Sapientum) uniendo illum cum minori in Centro Rheticæ, in quo confluunt omnes lineæ hæc tenus recensitæ, h. e. omnes dictæ Artes & omnia particularia enumerata Artium: unde in hoc ultimo Instrumento non est necesse dare exempla particularia, sed unum Exemplum omnia particularia in se complectens, quod promisimus supra fol. 23.c.1. sit ergò

Exemplum ultimum universale contrahens ad se omnia septem Instrumenta particularia, in quo dabitur solutio Questionis universalissimæ de Existentiâ DEI, demonstrando illam in Circulum per omnes sedecim Dignitates in Figura A. contentas; in hac verò demonstratione involvitur implicitè formam universalis demonstrandi Existentiam cuiuslibet Entis inferioris, quod per intellectum est ponibile in scala proportionis geometricæ incipiendo à nihil usque ad ipsum supremum Ens, cuius existentiam hic demonstramus.

Pro formatione sequentium sedecim Demonstrationum accipimus sedecim Dignitates, quæ per ordinem ponuntur in Figura A., omissis literis in ipsa praxi, ut gratiore sint demonstrationes legentibus & nondum asuetis praxi literatæ.

Adduntur tamen sequentes literæ combinandas cum literis Figuræ A., ut, sicut in præcedentibus exemplis datus est modus reducendi universale ad particulare, sic in hoc ultimo exemplo habeatur modus, in quo se exerceant, reducendo particulare ad universale, s. Abstractum. t. Concretum. u. Adjectivum. x. Adverbium. y. oppositum. z. summum. per has enim literas termini figuræ A. significabunt suam acceptionem; v. g. s. B. significat bonitatem, t. B. bonum, u. B. bonus. a. um. x. B. bene. y. B. malum. z. s. B. summam bonitatem. z. t. B. summum bonum &c.

Ulterius observentur sequentes duæ Conditions.

Prima Condicio: quod omnes termini A. inter se concordent, & nullus alteri contrarietur.

Secunda Condicio: quod omne illud sit verum, per quod termini magis inter se concordant, & omne illud sit falsum, per quod termini minus inter se concordant. Doct. Illum. in Prol. Lib. de 14. Art.; per has duas Conditions regulantur omnes sedecim Demonstrationes, & infinitæ aliae hic non possitæ. Nota, quod literæ interpositæ Demonstrationibus indicent ut infrà.

b. Significationem, c. Demonstrationem, d. Persuasionem, e. Aequationem, f. Compositiōnem, g. Comparationem, h. Circulationem.

1. B. si summum Bonum est (f), summum malum non est, & si summum malum est, summum bonum non est, (e) quia duo & maximè quæ sunt contraria, non possunt esse summa simpliciter, nam, eo quod ponuntur esse duo summa, sequitur, quod neutrum est summum simpliciter: si etiam ponatur, summum bonum non esse, sequitur, quod suapri-
vatio sit summè mala, (e) quia sicut positio summi boni est summè bona, sic privatio summi boni est summè mala: his præmissis ostensivè syllogizamus sic: omne illud, cujus præsentia est summè bona (g) & cujus absentia est summè mala, est necessarium, cum (g) bonum & esse convenient, & malum & non esse (aliás non esse & privatio essent actualiora, meliora & perfectiora ipso esse, positione & actu, quod est contradic̄tio), & per consequens (g) summum bonum & summum esse, & summum malum & summum non esse, aliás quocunque bonum non summum esset melius summo bono, (e) vel saltem æquale: sed præsentia summi boni est summum bonum, cum ponat summum bonum, (h) & privet summum malum, sua enim absentia est summè mala, cum privet summum bonum, & ponat summum malum, ut probatum est; ergò summum bonum esse est necessarium: imò si ratio subtiliter consideretur, sequitur, quod solum summum bonum esse, sit necessarium, cum solum summum bonum & summum esse convenient, & solum summum bonum sit simpliciter & unicè necessarium, aliás non esset summum; nec aliquod esse est summum, nisi sit necessarium: tale autem summum Bonum dicimus Deum, ergò DEUM esse est necessarium. Doctor Illum. in Lib. Art. Fidei.

In hac prima Demonstratione implicantur ferè omnia septem Instrumenta: nam (f) significat Compositionem, (e) Aequationem per impossibile, (e) utrum Regularum aequationis, (g) Proportionem & Comparisonem inter universale & particulare, concordans & contrarium, (g) hoc idem significat, nam sicut se habet bonum ad esse, & malum ad non esse, sic se habet summum bonum ad summum esse, & summum malum ad summum non esse, ubi etiam apparet Compositio item Conversio & Perversio (h.) vel Circulatio, quam significat Modus 13. Art. Comp. in Tom. I., omnes autem dictæ literæ notant (b) significationem, nam bonum significat esse, & è converso, & malum significat non esse, & è converso, cum sint necessariæ connexa, & sic de aliis; tota verò Compositio horum principiorum est (c) Demonstratio, ut per se patet: idem significant literæ in sequentibus Demonstrationibus implicatae.

Si per supradictam primam Demonstrationem universalem contractam ad particulare Existentiæ DEI cupis demonstrare innumera alia particularia, applica dictis universalibus principiis particularia principia proportionata in proportione geometrica, & prodibunt novæ Demonstrationes veritatum secretarum & antè incognitarum; at forsitan modum ignoras, admove ergò aurem Capnioni, & capies.

2. C. In magnitudine, in qua Bonitas est magna sinè parvitate perfectæ virtutis, convenit esse supremam Bonitatem; & quia in omnibus rebus mundi non est magnitudo bonitatis sinè parvitate virtutis, idcirco convenit, esse aliquam aliam supremam Bonitatem sinè parvitate perfectæ virtutis, quæ sit supra omnes alias Bonitates; sed si suprema Bo-

Bonitas magna sive parvitate perfectae virtutis nihil est, convenit, esse aliquam magnitudinem malitia, in qua sit parvitas imperfectae virtutis, quæ malitia contradicat ipsi esse supremæ Bonitatis; & convenit, quod in malitia imperfectionis virtutis sit major magnitudo, quam magnitudo, quæ convenit cum bonitate, perfectione, virtute; & hoc est impossibile, cum esse & magnitudo bonitatis, perfectio-
nis &c. concordent, privatio verò & magnitudo ma-
litiae &c. convenient.

3. D. Intrà aeternitatem est major magnitudo bonitatis quam extra, ut aeternitas sit in majori virtute in suam bonitatem, quam in bonitate, quæ non est de sua essentia; si verò hujus est contrarium, sequitur, quod malitia habeat majorem concordan-
tiam cum virtute, quæ convenit cum aeternita-
te, quam bonitas; & hoc est impossibile: per quod demonstratur, supremam bonitatem esse.

4. E. Si potestas non posset esse in bonitate sive imperfectione, bonitas haberet majorem potestatem in potestate humanæ considerationis, quæ potest considerare, supremam bonitatem esse sive imperfec-
tione potestatis, quam in essentia bonitatis & potestatis; & disconveniret cum esse reali, & conveniret tantum cum humano intellectu & voluntate contra justitiam intelligendi & volendi; sed quia potestas & justitia fortius convenient cum esse in magnitu-
dine bonitatis, quam in parvitate bonitatis, ergo suprema bonitas & esse fortius convenient sive imperfectione potestatis in esse reali extrà humanam considerationem, quam in illâ; quæ concordan-
tia bonitatis & perfectæ potestatis in esse reali mani-
festè demonstrat, esse unum Ens, quod est supra-
ma bonitas.

5. F. Si sapientia scit in infinita magnitudine unam bonitatem, in qua non sit parvitas Sapientiae, convenit, illam bonitatem esse magnam super omnem aliam bonitatem, si verò illa tam magna bonitas nihil est, est impossibile, quod sapientia possit eam scire; & si illam non scit, omnis sapientia ignorat suam bonitatem esse infinitam in magnitu-
dine, in qua sapientia scit ignorantiam, quæ con-
venit cum privatione bonitatis, & scit, majorem ignorantiam esse in majori magnitudine, quam sit sua magnitudo, & scit malitiam, quæ concordat cum ignorantia, esse majorem, quam sit bonitas, quæ concordat cum sapientia: & quia esse, magnitudo & bonitas concordant, privatio autem & parvitas bonitatis, per hoc probatur, supremam bonita-
tem esse.

6. G. Si non est specialis amor, qui diligit bonitatem, per quam aeternitas est sive principio & fine, convenit, quod amor, qui est in aeternitate, non sit idem cum aeterna bonitate; & si non est idem, bonitas est aeterna absque speciali amore; & si est, bonitas convenient cum majori imperfectione quam cum perfectione, & magis cum injuria quam cum justitia; & hoc est impossibile: per quod demonst-
ratur, quod propter magnam magnitudinem bonitatis, quæ est in amore & aeternitate, de necessitate convenient, aliquid ens esse in tanta perfec-
tione amoris, justitiae & aeternitatis, quod sit supra-
ma Bonitas.

7. H. In Virtute, in qua bonitas est magis remota à malitia, est major magnitudo aeternitatis & bonitatis, quam in virtute, in qua bonitas non est tam remota à malitia; si autem DEUS nihil est, in nulla Virtute privatur malitia, nec est aliqua virtus, per quam bonitas est magis remota à

malitia in magnitudine virtutis quam in parvitate, & est in esse major magnitudo malitia quam bonita-
tis: per quam maiorem malitiam bonitas eslet magis remota à malitia in minoritate Virtutis quam in majoritate; sed hoc est impossibile: unde demon-
stratur, supremam bonitatem esse, in qua nulla est malitia.

8. I. Convenit, quod in Veritate principietur omnis bonitas, quæ habet principium; & convenit, quod in veritate sit medium, per quod bonitas tendit ad finalem intentionem; & ideo convenit, quod finis sit in veritate: si autem DEUS nihil est, finalis intentio, in qua bonitas habet maiorem magnitudinem perfectionis, ad quam finalem intentionem bonitas tendit per majorem magnitudinem princi-
pii & medii, est in majori falsitate & inutilitate, quam finalis intentio, ad quam bonitas tendit cum minoritate principii & medii; & hoc est impossibile, ne nobilior & vilior finis, veritas & falsitas, bonitas & malitia sint in magnitudine, & ne bonitas & veritas & nobilior finis sint in parvitate.

9. K. Gloria & bonitas non contradicunt ipse esse, pœna verò & malitia contradicunt illi, in quantum per corruptionem & injuriam ipsum inclinant ad privationem: sed si DEUS nihil est, non est alia gloria præter gloriam hujus mundi, in qua gloria nemo potest vivere sive pœna & malo; & major pœna & majus malum est, hominem considerare, se post mortem nihil esse, quam sit gloria & prospe-
ritas, quas ipse possidet in hoc mundo: & sic justitia convenient cum minoritate & privatione, & injuria cum majoritate & esse, & ita aeternitas convenient cum successione gloriae absque aeterno glorioso, cum quo convenient magnitudo bonitatis, potestatis, aeternitatis & justitiae; & hoc est impossibile.

10. L. Perfectio & esse convenient, imperfection autem & privatio, & idem bonitas, quæ convenit cum perfectione, convenient cum esse; & malitia, quæ convenit cum imperfectione, convenient cum privatione: & ideo esse contradicit privationi cum bonitate & perfectione, privatio verò contradicit ipse esse cum malitia & imperfectione: unde si suprema Bonitas, in qua nulla imperfœctio est, nihil est, supremum Esse est in privatione, & suprema imperfœctio mali est in esse, & sic sequitur, quod privatio fortius contradiceret ipse bonitatis & perfectionis cum imperfectione & malo, quam ipsum esse contradiceret pri-
vationi cum perfectione & bono; & hoc est impossibile.

11. M. In Justitia, in qua est major possiblitas bonitatis, & major impossibilitas malitiae, est major magnitudo actus Justitiae, quam in justitia, in qua non est tanta magnitudo possibilis bonitatis, & impossibilitatis malitiae: unde si suprema Bonitas, in qua non est possibile, esse malitiam & privationem bonitatis, nihil est, sequitur, quod major impossibilitas, quæ possit esse, sit, quod sit major possiblitas bonitatis, & quod major possiblitas justitiae sit in privatione, & major possiblitas injuria sit in esse; & hoc est impossibile: unde demonstratur, supremam Bonitatem esse, in qua est impossibile esse injuriam, quæ convenient cum malitia.

12. N. Si suprema Bonitas nihil est, in Largi-
tate non est largitor largiens donum sive imperfec-
tione bonitatis, & per hoc sequitur, quod avari-
tia habeat majorem magnitudinem in malitia, quam largitas in bonitate; & hoc est impossibile & contra magnitudinem bonitatis, quæ magnitudo magis convenient cum majoritate largitatis, quam avaritia.

cum *magnitudinem malitiae*: unde significatur & probatur, esse supremam Bonitatem sive minoritate Largitatis.

13. O. Nullum ens est in *bonitate misericordiae*, si DEUS nihil est, sed omne ens est *malitia* participans cum *bonitate*, & in illo est major magnitudo crudelitatis quam *Misericordiae*, & omnia principia æterna habent se magis ad crudelitatem quam ad *misericordiam* in comparatione misericordis & crudelis; & hoc est impossibile & contra perfectionem justitiae & bonitatis, veritatis & misericordiae, magnitudinis & æternitatis: per quam impossibilitatem probatur, quod sit suprema Bonitas misericors sive aliqua crudelitate.

14. P. Nulla *humilitas bonitatis* potest esse suprema super omnem aliam humilitatem, si in se contineat aliquam *superbiæ*, quæ conveniat cum *malitia*: unde si ens, quod est suprema humilitas, in se habet ullam superbiam per *privationem* bonitatis, magnitudinis &c., hæc superbia est major in ejus entitate quam humilitas; per quam majorem superbiam est injuria, si illud ens est supremum in humilitate: unde cum de necessitate conveniat, quod quoddam ens sit cum majori humilitate in bonitate magnitudine &c., convenit, quod illud per justitiam habeat tantam magnitudinem bonitatis in omnibus suis dignitatibus, quod sit impossibile, superbiam & malitiam magnitudinis, æternitatis &c. esse contra bonitatem, quæ convenit cum humilitate contra malitiam & superbiam.

15. Q. *Dominium* est magis desiderabile in *magnitudine*, quam in *parvitate*: unde si suprema Bonitas nihil est, desiderium dominii potest esse majus in *falsitate*, quam in *veritate*; & sic sequitur, quod *bonitas* & *dominium* habeant majorem concordiam in *minoritate*, quam in *majoritate*; & hoc est impossibile: per quam impossibilitatem demonstratur, quod *suprema bonitas* sit in *supremo domino*, quod supremum dominium nihil est, si DEUS nihil est, nam omne dominium haberet principium & finem; & illud dominium, quod per *justitiam* esset magis desiderabile, per *injuriam* esset in *privatione*, & justitia haberet concordiam cum *privatione*, & *injuria* cum *esse*: per quam concordiam *injuria* esset *suprema* in magnitudine potestatis, virtutis, veritatis & bonitatis, & *justitia* esset *inferior*; & hoc est impossibile.

16. R. *Patientia* facit, hominem *patientem* appropinquare *gloriae*, & hominem *impatientem pœnæ*, si DEUS est; sed si DEUS nihil est, gloria, *bonitas* & *patientia* non habent, in quo convenient, pœna verò, *malitia* & *impatientia* habent, in quo convenient contra sua contraria, in quibus privant concordiam: unde si hoc ita est, sequitur, quod *esse* convenient per pœnam cum malitia & impatientia, & sit remotum à gloria, patientia & bonitate, concordando cum *privatione*, quæ convenit cum pœna, impatientia & malitia; & hoc est impossibile. Doctor Illum. in Lib. de 14. Art. fol. 3. & seqq. Tom. 2.

Observationes generales in præcedentes sedecim Demonstrationes; quarum *prima*, quod omnes dictæ Demonstrationes componantur ex Princípio *Bonitatis* combinato per ordinem cum reliquis quindecim Principiis: *secunda*, quod omnes ac singulæ sint fundatae in quadrangulo *Esse*, *Privationis* vel *non esse*, *Perfectionis* & *Defectus* vel *Imperfectionis*: *tertia*, quod retento binario universalí ipsius *Esse* & *non esse*, & ablato binario particulari *Perfectionis* & *Defectus* semper componantur novi quadranguli additione novorum binariorum particularium: v. g. *bonitatis*, *malitiae*; *sapientiae*, *ignorantiae* &c.: *quarta*, quod singulæ hæc sedecim Demonstrationes universales sint *convertibiles* ratione identitatis, concordantiæ & æqualitatis: *quinta*, quod etiam sint convertibiles in infinitas Demonstrationes particulares, ut jam suprà de prima dictum: *sexta*, quod, sicut singulas partes harum sedecim Demonstrationum ingrediuntur *septem Instrumenta* per b.c.d.e.f.g.h.signata, sic singulas Demonstrationes ad invicem relatas eadem literæ informent, nam quælibet Demonstratio significat alteram, & quælibet demonstrat alteram, & omnes simul sumptæ persuadent, & quævis est *æqualis* alteri, & componitur cum altera, & comparatur ad illam, denique quævis est convertibilis in alteram per *circulum*.

C A P U T II.
De Conditionibus Universalibus Artis.

Conditio est regulatus & ordinatus Processus, fundatus super proprietates rerum, per se apparens, significans naturas rerum & ipsarum definitiones, Doctor Illum. in *Arte Amativa Dist. 4. de Conditi.*: formantur autem Conditiones miscendo unum Principium hujus Artis cum alio secundum mixtionem, quæ appetit in *quarta Figura Artis Inv.*, in Tab. Gen. & in Arte Gen. ult.: dicta figura constat tribus circulis ex eodem centro ductis, quibus singulis inscribuntur omnes literæ figuræ A., debent tamen duo interiores esse volubiles, ut possit fieri combinatio literarum, taliter, ut semper tres literæ forment unam Conditionem:

Ex quo cognoscet, quod, sicut *tria Principia* componunt unam Conditionem, sic *tres Conditiones* producant unam Demonstrationem, particularem vel universalē, vel mixtam ex ambabus, prout Principia & Conditiones erunt particularia vel universalia vel mixta ex ambabus.

Quælibet Conditio ex Principiis universalibus elicita est *universale*, in quo possunt inveniri multa imò innumera *particularia*, concludendo de illis tali modo affirmando vel negando, quod semper particularia concordent cum suo universalī, quod est per se apparens, & quod fortificatur per sua Principia, ex quibus est compositum, quæ Principia sunt de hac Arte; & secundum quod definiuntur & explanantur in primo Capite hujus Artis, est Conditio per se existens & apparens: unde si particolare contradicat Conditionibus affirmando vel negando, convenit assumere suum oppositum in conclusione; & hæc est *Regula generalis in omni particularitate hujus Artis*. Doct. Illum. in Arte Amat. Dist. 4: ex quibus dictis ulterius.

Infertur *primò*, quod, sicut Conditiones ex Principiis universalibus componuntur, sic per Principia & illorum Definitiones demonstrantur, si quæstio fiat de Conditionum certitudine, unde Definitiones vocantur *Conditiones simplices*, à Doctore Illum. in *Arte DEI Dist. 1.*: si verò quis negaret ipsa prima Principia & Definitiones eorum, cum hæc probari non possint per magis universalia Principia (alias non essent summa) possunt tamen probari & demonstrari unum per alterum ob mutuam summam & essentialiem connexionem; quod si quis ex petulantia vel etiam ad tentandam Artis efficaciam negaret omnia Principia, adhuc superest modus illa demonstrandi, scilicet per *Principia sensualia inf*

feriora sensibus per se nota, & proportionata Principiis dictis intellectualibus, quæ sensualia Principia si nondum convincerent opponentem, talis indigeret sensu & ratione, cum quo non est ratio-cinandum.

Infertur secundò: quidquid in prima Distinctione de septem Instrumentis theoricè, & in se-cunda Dist. primo capite & primo Circulo practicè traditum est, etiam in hoc secundo Capite & secun-do Circulo de Conditionibus & cum Conditionibus peragendum esse; nam sicut se habet Principium ad Principium, sic Conditio ad Conditionem: itaque ad evitandam prolixitatem nolui exempla repetere, sed singulorum industria & exercitatio-ni formationem illorum committo.

Infertur tertio: quòd Principia suam connectionem & necessitatem communicent Conditionibus ab illis productis, unde patet infallibilitas Demon-strationum secundi Circuli: præterea patet, eun-dem triplicem motum Ascensùs, Descensùs & Circula-tionis esse in secundo Circulo, qui est in primo, hāc ta-men differentiā, quòd hic secundus Circulus sit incomparabiliter major primo, cùm numerus Conditionum multū excedat numerum Principiorum, ut infrā apparet ad sensum.

Dicto de Conditionibus in genere dicenda sunt etiam ea, quæ ad praxin sunt maximè neces-saria in specie, videlicet, quomodo fiat *Conver-sio* & *Compositio* Conditionum; hāc enim duo In-strumenta in usu sunt frequentiora cæteris: quod autem de Conditionibus compositis hīc dicetur, necessariò quoque intelligendum de *Conditionibus simplicibus*, h. e. de *Definitionibus* in primo Capite datis: igitur notandum, quòd

Conversio est triplex, prima de proposito in pro-positum, secunda de opposito in oppositum, tertia de proposito in oppositum, & è converso:

Exemplum de prima: sumatur quævis Conditiō Figuræ A.; v. g. 25. quæ sic sonat: *majus Opus largitatis convenit cum majoritate, & minus cum minoritate*: quia *Largitas & Potestas* sunt æqualia Princi-pia, ergò convertendo Conditionem Largitatis in Conditionem Potestatis, necessariò inferetur, quòd *majus opus potestatis conveniat cum majoritate, & minus cum minoritate*.

Exemplum de secunda: sumatur oppositum *lar-gitatis*, quod est *avaritia*, cuius Conditio est hāc: *majus opus avaritiae convenit cum majori minoritate, & minus cum minori minoritate*; hāc conditio con-vertitur in hanc de *impotentia*: *majus opus impotentiae convenit cum majori minoritate, & minus cum mino-ri minoritate &c.*

Exemplum de tertia: ex præcedentibus duobus exemplis per se clarum est, quòd dicta duo exempla implicent tertium, nam secunda Conditio est nil aliud, quam *conversio de proposito in oppositum*, & prima nil aliud, quam *conversio de opposito in pro-positum*: hoc idem agendum est de aliis Conditioni-bus tam figuræ A. quam aliarum figurarum.

Compositio est triplex, sicut & *conversio*; *prima*, quando componitur universale cum universali, *se-cunda*, quando componitur particulare cum parti-culari, *tertia*, quando componitur universale cum parti-culari, & è converso.

Exemplum de prima: capiatur *nona Conditio Fi-guræ T.*, quæ sic habet: *DEUS est major omni crea-turâ, quamvis in DEO non sit majoritas nec minoritas*: componatur hāc Conditio universalis cum sequen-ti *decima quinta universalis*: *est impossibile, quòd DEUS*

& *creatura possint esse æquales in Essentia vel Operatio-ne*, nam hāc manifestè sequitur ex priori.

Exemplum de secunda: feligatur *tertia Condi-tio Figuræ A.* (nam omnes Conditiones Figuræ A. sunt particulares respectu Trianguli lividi Figuræ T., quia continentur implicitè in tribus Principiis particularibus, quæ sunt suprà Principium univer-sale *Dcus*, videlicet in *Unitate, Essentia, Dignitatibus*) quæ est: *Bonitas & Potestas sunt in majori differentia, concordantia & æqualitate in A.*, quam in creatura: quæ Conditio particularis per secundam Conditionem universalē præcedentis Exempli convertatur in secundam Conditionem particularem sic: *est im-possible, quòd bonitas & potestas DEI & creature pos-sint esse in æuali differentia, concordantia & æquali-tate Essentia vel Operationis*: hāc Conditio manife-stè infertur ex dictis prioribus universali & particu-lari, ex qua Conditione statim poteris eruere se-quens particulare, *quòd mundus non possit esse ab aeterno*, nam convertendo principium *potestatis* in prin-cipium *durationis* resultat subitò nova Conditio re-velans impossibilitatem dicti particularis: quam de-monstrationem confirmare licet per prædictā Condi-tionem & innumerā alias; si enim duratio DEI & duratio mundi possent esse æquales, etiam bo-nitas, potestas &c. DEI & mundi possent esse æqua-les, sed hoc est impossibile.

Exemplum de tertia: Exemplum tertium de *Conver-sione* revelat Exemplum tertium de *Composi-tione*: ut ad oculum patet: præterea ex Exemplis datis de *Compositione* perspicies, quā ratione *Con-ver-sio* & *Compositio* se mutuò adjuvent.

Secundū quòd sunt tres Figuræ, sunt etiam tria genera Conditionum, videlicet Conditiones Figuræ S., Conditiones Figuræ T., & Conditiones Figuræ A.; unde secundū ordinem Figura-rum ordinabimus etiam Conditiones, cùm hic ordo non sit inventus ad placitum, sed Natura & Ars sic exigat.

De Conditionibus Figuræ S.

Multas quidem Conditiones nobis reliquit Doctor Illum. in *Arte universali* & ejus *Dist. 2. Tom. 1.* componendo quatuor species Figuræ S., videlicet E.I.N.R. cum quatuor Figuris A. T. V. X.; hoc idem præstítit in *Arte Demonstr. Dist. 2. par. 2. Tom. 3.* magno artificio, jungendo tantum literas centra-les dictarum Figurarum cum quatuor nominatis speciebus, ut insinuaret suis Discipulis arcanum reducendi *multitudinem* differentium conditionum in *circumferentia Circuli* positarum in *unitatem* unius conditionis in centro existentis, & concur-dantis cum omnibus: quod arcanum ex continua-ta & sœpiùs reiterata lectione voluminum Sapientissimi Magistri collatis inter se multis locis per gratiam DEI inventum & gratis acceptum nunc gratis communico, ita tamen, ut ipsam Conditionem universalissimam universalissimè concordantem cum omnibus infrā referendis Conditionibus dif-ferentibus particularibus Figurarum T. & A. sim da-turus aperte & finè involucro, usum verò & appli-cationem, scilicet quomodo omnes dictæ Condi-tiones particulares *resolvantur* in hanc, & *componan-tur* ex hac, sim commissurus sagacitati Condisci-pulorum: tum ut utilem materiam ministrem amicis, in quo acuant sua ingenia, tum ut inimicos (si illis dabitur invenire hoc secretum) convertam ab odio ad amorem Artis, vel (si contemnunt in-quirere) avertam ab Arte.

Literæ quaternariis præfixæ sunt communes omnibus tribus.

E. e.	Affirmatio	Veritas	Aër
I. f.	Negatio	Falsitas	Terra
N. g.	Esse	Perfectio	Ignis
R. h.	Privatio	Defectus	Aqua

In hac Tabella *primus & tertius* quaternarius sunt ipsius Figuræ S. significantes se invicem per *literam & metaphoram*, in primo enim continetur *opus artificiale & intentionale*, in ultimo vero *opus naturale & reale*: *secundus* quaternarius est ex Figura A. specificans primum: Triangulus viridis Figuræ T. interpositus his tribus quaternariis dat ipsam Conditionem promissam, quæ est hæc

Conditio Universalissima Figuræ S.

e.g. & f.h. inter se concordant, e.f. & g.h. inter se contrariantur: idem dic de literis E.I.N.R., nam E.N. & I.R. inter se concordant, E.I. vero & N.R. inter se contrariantur: intelligitur autem ista concordantia & contrarietas *sine medio*, nam quod concordat cum altero *sine medio*, potest contrariari alteri *cum medio*, & quod contrariatur alteri *sine medio*, potest concordare cum altero *cum medio*.

Conditiones Figuræ T.

DEUS.

1. B.C. DEUS est principium & finis creaturæ, & hic mundus est medium, per quod animal rationale movetur de principio ad finem.

2. B.D. Opus intrinsecum Dei convenit cum majoritate, & opus extrinsecum, quod Deus habet in creatura, convenit cum minoritate.

3. B.E. Quia in Deo est una Essentia tantum, in Essentia Dei non est differentia, sed quia in Deo est major operatio, quam in creatura, in Deo est differentia.

4. B.F. Quia in Deo differentia est in majoritate, in Deo est concordantia.

5. B.G. In Deo non est contrarietas, quia in ipso est infinita concordantia.

6. B.H. Deus est principium & prima causa creaturæ & operis creaturæ per influentiam sui operis intrinseci & extrinseci.

7. B.I. Si non est majus medium inter Deum & creaturam, perfectiones Dei non significantur nec demonstrantur creaturæ majori significatione & demonstratione.

8. B.K. Quia Deus est principium & finis omnium finium creaturæ, Deus est perfectio omnium finium creaturæ.

9. B.L. Deus est major omni creaturâ, quamvis in Deo non sit majoritas nec minoritas.

10. B.M. Quia æqualitas convenit cum perfectione, & majoritas & minoritas convenient cum defectu, & Deus est perfectio *sine defectu*, ideo in Deo est æqualitas *sine majoritate & minoritate*.

11. B.N. Cùm in Deo non sit minoritas, & Deus dederit principium creaturæ, ut memoria, intellectus & voluntas creaturæ habeant Deum & dignitates ejus pro objecto, ideo homo debet affirmare omne id, per quod possit habere majorem memoriam, intellectum & voluntatem in Deo & dignitatibus ejus, & majorem concordantiam cum virtute & veritate, & majorem contrarietatem contra vitium & falsitatem.

12. B.O. In Deo necessariò est affirmando perfectio absentia privationis & defectus.

13. B.P. Dubitatio convenit cum minoritate & privatione, unde cùm sit contraria dignitatibus & operationi intrinsecæ Dei & extrinsecæ, quam Deus habet in creaturis, ideo in Deo non est dubitatio.

14. B.Q. Negare in Deo majorem concordantiam & differentiam possibilis & impossibilitatis est negare in Deo majorem operationem intrinsecam, ergo est affirmare in Deo defectum, quod est inconveniens.

Creatura.

15. C.D. Est impossibile, quod Deus & creatura possint esse æquales in essentia vel operatione.

16. C.E. Illa creatura est major, unde potest intellectui formari major differentia & concordantia convenientes cum esse in aliquo subjecto contra minorem differentiam & concordantiam convenientes cum privatione.

17. C.F. Inter creaturam & creaturam est concordantia secundum genus & speciem & opus, intentione, qua ipsi animæ rationali Deus & ejus dignitates dentur pro objecto.

18. C.G. Deus per viridem & rubeum est contrarius creaturæ, & ideo potest facere opus contrarium cursui naturali, cùm ipsius opus sit majus, & extra triangulum rubeum; præterea creatura majorati operis Dei non potest esse contraria.

19. C.H. Cùm Deus per omnem modum suarum dignitatium sit major creaturâ, convenit, quod creatura in omnibus angulis rubri terminetur.

20. C.I. Quoniam æqualitas est medium, & majoritas ac minoritas sunt ejus extremitates, ideo omnis creatura naturaliter tendit ab extremitatibus ad medium, cùm omnis creatura habeat naturalem appetitum ad suam perfectionem.

21. C.K. Quia omnis creatura naturaliter appetit finem suæ perfectionis, & Deus est suprema perfectio, ideo creatura in suo opere debet obedire Deo secundum finem, ad quem Deus ipsam creavit.

22. C.L. Creatura per majorem operationem melius significat Deum & dignitates ipsius, quam per minorem: & omne id, per quod creatura foret major se ipsa convenit esse in Deo & dignitatibus ejus.

23. C.M. In creatura debet esse æqualitas secundum proportionem, quâ æqualitate demonstratur æqualitas existens in Deo & ejus dignitatibus, ad quam movetur æqualitas creata ad concordandum cum V.Y. contra V.Z.

24. C.N. Major est minoritas creaturæ, quæ est extra Deum, quam quæ est intra Deum: & minoritas, quam creatura habet per V.Z., non est à Deo; præterea in creaturam, opus & potentiam ejus cadit differentia majoritatis & minoritatis.

25. C.O. Creatura debet affirmare majorem possibilitem in Deo & dignitatibus ejus per angulos C.D.E.F.G.H.I.K.L.M., & majorem impossibilitatem creaturæ contra Deum & dignitates ejus.

26. C.P. Dubitatio convenit cum privatione & medio, sed affirmatio, negatio & demonstratio cum esse, perfectione & fine; unde cùm nulla creatura possit habere quietem extra finem, quando est in dubitatione, tamdiu discurrat per conditiones huius Artis, donec dubitatio de elle convertatur in privationem, & demonstratio de privatione in

in esse, affirmatione concordante cum A. V. Y., & negatione cum V. Z.

27. C. Q. Negatio, quæ convenit cum majoritate Dei, & minoritate creaturæ, concordat cum majoritate Y. & esse, ipsius autem oppositum cum minoritate Z. & privatione.

Operatio.

28. D. E. Omnes trianguli Figuræ T. taliter ordinantur, quod significant infinitam differentiam & concordantiam operis intrinseci in Deo & ejus dignitatibus, quod opus intrinsecum Dei sit inalterabile ab opere, quod Deus habet in creaturis, & creaturæ in se ipsis.

29. D. F. Quia in Deo est æqualis operatio, & major quam in creatura, ex hoc opere concordante in creatura descendunt omnia opera concordantia cum tubeo.

30. D. G. Major est operatio contrarietas in anima, cum amat V. Z., & odit A. V. Y.; & in virtuti inter intellectuale & intellectuale, quam inter sensuale & sensuale; & in croceo inter substantiam & substantiam, quam inter accidens & accidens; & in nigro inter affirmationem & negationem contraria Deo.

31. D. H. Opus intrinsecum Dei est principium operi, quod est in creatura, quo creatura dirigitur ad significandum intellectui creato opus; quod est in Deo & ejus dignitatibus, ad formandum has cameras [E.A.V.Y.] [I.V.Z.]

32. D. I. Majus, minus & æquale medium possunt affirmari in operatione, nam majus medium operationis, videlicet V. Y. datur ipsi E., minus vero, videlicet V. Z. ipsi H., sed medium inter hæc duo datur creaturæ.

33. D. K. Opus, quod est in A., est finis omnibus finibus, qui sunt in creatura, mediante quodam opere creato, quod est finis omnibus aliis finibus creatis, qui non possunt recipere influentiam operis intrinseci, quod est in A., nisi mediante quodam fine creato unito cum aliquo supposito operis infiniti.

34. D. L. Majus opus, quod est extra triangulum tubeum, revelatur in A. per opus intrinsecum infinitum differens concordans & æquale; sed majus opus, quod est extra A. intra tubeum, & extra tubeum intra A., est unio ipsius A. & creaturæ: per quæ duo regulantur omnia reliqua inferiora.

35. D. M. Per differentiam & concordantiam in A. intelligit intellectus majorem æqualitatem operis in A., quam sit omnis alia æqualitas operis; quæ est in triangulo tubeo: sub dicto opere est aliud opus, quod est in majori æqualitate; quam omnia alia opera, quæ sunt in triangulo tubeo.

36. D. N. Minus opus, quod est in viridi, rubeo, croceo, nigro, aperitur in sequentibus cameris [E.V.Z.] [I.A.V.Y.] [M.A.V.Z.Y.] [R.A.V.Z.Y.] & minus opus in elementali figura est secundum quartum, tertium, secundum & primum gradum caloris, humiditatis, frigoris & siccitatis, & est minus in terra quam in aqua, & in aqua quam in aëre, & in aëre quam in igne; & minor operatio est in secunda intentione quam in prima, unde minor est in metallis quam vegetabilibus, & in vegetabilibus quam in animalibus, & in irrationalibus quam rationalibus; & minor operatio est in corporibus supracelestibus in intentione, major vero in dominatione.

37. D. O. Secundum proportionem lividi, vi-

ridis & crocei debet affirmari major operatio diversorum concordantium suppositorum in A. quam in creatura, & affirmari omne id, per quod fortius possint formari istæ cameræ [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] in majoritate operis contra minoritatem.

38. D. P. N. debet dubitare eâ intentione, quâ F.G. magis habeant occasionem ad investigationem in figuris, nam quanto major est dubitatio, tanto major operatio est in discursu ad formandum cameras [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [N.A.V.Y.]

39. D. Q. Negatio negans in A. id, quod est in A., habet operationem contra majorem affirmacionem, quam cum negat id, quod est in creatura, quia major negatio in Z. est opposita majori affirmationi convenienti cum esse perfectione & Y.

Differentia.

40. E. F. Major concordantia est in majori differentia, & minor in minori.

41. E. G. Quia differentes res privantur in contrarietate, contrarietas convenit cum privatione & defectu, & non potest esse in differentia ipsius A.

42. E. H. Majoritas non potest tam fortiter haberi per unum solum principium, sicut per differentia principia diversorum concordantium: per quod revelatur, quod per differentia principia, quæ sint unum suppositum ex eo, quod est extra triangulum tubeum, & ex eo, quod est majus in tubeo, habetur major differentia, concordantia & principium istis cameris [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] [M.A.V.Y.]

43. E. I. Differentia & medium sunt in majoritate, quando unum suppositum componitur ex eo, quod est majus in triangulo tubeo, & ex eo, quod est extra triangulum tubeum, quod medium est in finali intentione, propter quam A. creavit creaturam.

44. E. K. Prout res sunt differentes, tendunt ad differentes fines, & prout concordant in croceo, tendunt ad unum finem, & unus finis potest referri ad alium per totum lividum, viridem, rubrum, croceum & nigrum;

45. E. L. Major differentia in majori concordantia & æqualitate convenit cum majoritate, esse & perfectione, major autem differentia in majori contrarietate convenit cum minoritate, privatione & defectu;

46. E. M. Ex rebus minoribus in differentia formatur minor æqualitas, & ex majoribus in differentia formatur major æqualitas, & major concordantia vel major contrarietas.

47. E. N. Si major differentia negatur in A. minor concordantia & minor æqualitas affirmatur in A.: unde ab ipso A. fit major concordantia inter creaturam & unam Personarum, ut intellectus intelligat, quod major concordantia & æqualitas potest formari ex majori differentia;

48. E. O. Affirmatio affirmans intrinsecam differentiam in A., affirmat concordantiam, operationem & æqualitatem esse in A., & per hoc affirmatio concordat cum majoritate, esse, operatione & perfectione.

49. E. P. Quia in dubitatione dubitante differentia est confusio ipsorum E. I. N. in R., ideo talis dubitatio convenit cum privatione, Z. & defectu: ubi autem intelligitur major concordantia in majori differentia, plus demonstratur concordantia ipsorum E. I. N. in confusione ipsius R.

50. E. Q. Negatio negans differentiam in Pet. E. 3

(tonis

sonis ipsius A. est major negatio contra majus Y. esse & perfectionem, quā negans differentiam in omnibus creatis: negatio autem negans differentiam in Essentia ipsius A. concordat cum majori Y. esse & perfectione: quod si non esset, sequeretur, quod ipsum E. non posset de negatione in differentia formare majorem contradictionem per A. & cameras ejus; quod est impossibile.

Concordantia.

51. F. G. Quia nulla contrarietas est in A., intelligitur in A. concordantia, sīne qua A. non esset magis remotum à contrarietate quā creature, in qua est differens opus concordās sīne contrarietate.

52. F. H. In triangulo livido A. est principium creature, & operatio ipsius A. est principium operationi creature; & ideo sunt differentia principia concordantia secundū primam & secundam intentionem.

53. F. I. Omnis concordantia habet esse per aliud medium, ideoque est indaganda per tres species medii, (quae sunt in Figura T.) & major concordantia est affirmabilis contra majorem contrarietatem.

54. F. K. Cūm quādam species sint nobiliores aliis, unus finis est nobilior altero; nobilior autem finis est in majori concordantia, quā minus nobilis.

55. F. L. Concordantia rerum majorum in differentia, nobilitate & dignitate concordat cum majoritate, perfectione & esse; concordantia autem, quae est in majoribus contrarietatis, quae concordant ad invicem, ut contrariantur majoribus concordantiis, convenit cum minoritate, defectu & privatione.

56. F. M. Äqualis concordantia suppositorum in A. absentiā contrarietatis concordat cum majoritate, & äqualis concordantia in creatura concordat cum minoritate, quia in creatura potest esse äqualitas cum contrarietate.

57. F. N. Majus esse & perfectione sunt magis propinqua concordantiae, quae est in A., & minor concordantia est magis remota à concordantia ipsius A.

58. F. O. Affirmatio in triangulo rubeo & viridi concordat cum majoritate contra negationem, quae significat minoritatem harum camerarum [E. A.V.Y.] [I.V.Z.] [M.A.V.Y.]

59. F. P. Si dubitatio est, ut affirmatio concordet cum Y., & negatio contrarietur ipsi Z., concordat cum esse, majoritate & perfectione in N. se moveante ad has cameras [E. Y.] [I. Z.]

60. F. Q. Negatio negans id, quod non est in A., concordat cum affirmatione affirmante id, quod est in A., ac propterea concordat cum majori perfectione quā alia negatio.

Contrarietas.

61. G. H. Nullum principium ita contrariatur esse, perfectioni & majoritati, sicut principium harum camerarum: [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Z. Y.] quae contrariantur sequentibus cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.]

62. G. I. Principium & finis non possunt esse in concordantia, ubi medium est in contrarietate.

63. G. K. Quando medium est in contrarietate, deviat finis à principio, & principium à fine.

64. G. L. Major contrarietas est secundū istas cameras: [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y. Z.] [E. V. Z.] [I. A. V. Y.] [M. A. V. Z. Y.] nam si hæc

non esset major contrarietas, sequeretur, majorem concordantiam posse intelligi in sensualibus quā in intellectualibus: quod est impossibile.

65. G. M. Si B. C. D. sunt æqualia contra V. Z., æqualitas ipsorum est magis contraria ipsi V. Z., quā si B. C. D. non essent æqualia in capiendo objecta.

66. G. N. Omne illud, in quo est contrarietas, convenit cum minoritate.

67. G. O. Affirmatio, ex qua sequitur aliquid contrarium ordinationi triangulorum, necessariò contrariatur ipsi esse, perfectioni & majoritati.

68. G. P. Imaginativa imperfectè offert species intellectui, & ideo in intellectu oritur contrarietas & dubitatio conveniens cum Z. & minoritate.

69. G. Q. Negatio, quæ servit ipsi Y. contra negationem servientem ipsi Z., concordat cum ordinatione triangulorum in Figuris Artis.

Principium.

70. H. I. Principium & medium, quæ concordant cum intentione finali, propter quam principium recipit medium, non deviant à fine.

71. H. K. Ut à principio transeat ad finem, necesse est transfire per medium secundū ordinationem triangulorum in Figuris.

72. H. L. Cūm A. & ejus cameræ magis concordent cum majori perfectione in creatura, quā cum minori, ideo illud, quod est majus principium istis cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.] [M. A. V. Y.] concordat cum Y. esse & perfectione.

73. H. M. Principium & æqualitas habent se ad majoritatem in A., & ideo si ex differentibus concordibus finitis suppositis possunt esse æqualia principia, sequitur, quod ex differentibus concordibus infinitis suppositis opus æqualiū possit æquari.

74. H. N. Minus principium est in secunda intentione, & majus in prima, unde demonstratur, V. Z. esse minora principia & magis remota ab esse: & sensualia principia minora quā intelleculalia: & principium unius creaturæ ad aliam minus quā principium, quod A. est creaturæ: & principium, quod A. est creaturæ, minus quā illud, quod est in A. unius suppositi æterni & infiniti ad aliud.

75. H. O. Principium demonstrationis habetur in suppositione, quā incipit N. affirmare, esse possibile, quod id, quod N. ignorat, ad notitiam ipsorum E. I. perducatur.

76. H. P. Dubitatio in R., quod est species confusa per inordinationem imaginationis & ipsorum E. I. N. in irregulari triangulis, est principium ipsi N., ut N. convertatur in E. vel in I.

77. H. Q. Ex privatione ipsorum G. C. & ex habitu istarum camerarum [E. V. Z.] [I. V. Y.] accipit N. principium negandi A. & cameras ejus.

Medium.

78. I. K. Illud medium magis concordat cum esse & perfectione, quod est in majoritate principii & finis.

79. I. L. Majus medium inter A. & creaturam est medium increatum & creatum, æquale ipsi A. & minus ipso A. & majus quā alia creatura.

80. I. M. Illud medium debet affirmari, per quod E. habet majorem æqualitatem in operatione ipsorum B. C. D. capientium A. V. Y. pro objecto.

81. I. N. Medium, quod formatur ex minori principio & fine, convenit cum minoritate.

82. I. O. Affirmatio contradictionis inter præ-

destinationem & liberum arbitrium tollitur per medium perfectæ sapientiæ & perfectæ justitiæ.

83. I.P. Dubitatio est medium æqualiter existens inter negationem & affirmationem: unde per illud particulare, quod est medium & causa, ut dubitatio possit removeri à medio, & magis declinare ad unam quam ad alteram extremitatem, habetur revelatio ipsorum Y. & Z.

84. I.Q. Negans principium & finem negat medium, & negans medium negat principium & finem.

Finis.

85. K.L. Major finis, propter quem A. creavit creaturam, est, ut ipsum A. sit objectum ipsi E. Christi: & major finis, qui una creatura sit alteri, est Christus humanæ speciei: & major finis, ad quem moventur elementa, est corpus glorificatum.

86. K.M. Ex majoribus differentibus & concordantibus finibus formatur major æqualitas, quam ex minoribus finibus rerum magis inæquum in differentia & concordantia: unde summa æqualitas est in Personis divinis, & post hanc æqualitas ipsius A. & creaturæ in JESU Christo.

87. K.N. Inter tres species finis duas sunt minores quam tertia, quæ est causa finalis: ideo illa Fides est melior, quæ concordat cum majori fine contradictoriè opposito minoribus finibus.

88. K.O. Cum affirmatio sit major & melior, quæ affirmat A. & cameras ejus & operationes, intelligitur, quod major concordantia est inter majorem causam finalem & affirmationem.

89. K.P. Principalior finis, propter quem est dubitatio, est, ut E.I. habeant affirmationem vel negationem secundum has cameras [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] nam major operatio est in E.I. per affirmationem vel negationem, quam in N. per dubitationem.

90. K.Q. Quantò nobiliori & magis necessario fini servit negatio, tantò magis concordat cum majoritate contra suam contradictoriam affirmationem.

Majoritas.

91. L.M. Ex majoribus differentibus rebus concordantibus ad majorem finem, & derivatis ex majoribus principiis, & transiuntibus ad finem per majora media formatur intellectui major æqualitas: ex quo intelligitur, quod major æqualitas sit in A., quam in creatura.

92. L.N. Per diversa concordantia in esse unum suppositum conjunctum ex majori, quod sit incrementum, & majori, quod sit creatum, majus & minus habent secundum comparationem majoritatis & minoritatis ipsius A. & creaturæ tantum.

93. L.O. Major affirmatio, quæ sit possibilis, est affirmare, esse A. & cameras ejus, & intrinsecam operationem distinctorum concordantium & æquium suppositorum per omnes cameras ipsius A.; de creatura vero non potest affirmari majus opus, quam est conjunctio creaturæ & ipsius A. in esse unum suppositum.

94. L.P. Quantò majorem operationem habet C. in hac camera [E.A.V.Y.] tantò longius removetur à majori dubitatione: & quantò propinquiora sunt E.I.N. ipsi R., ad tantò majorem dubitationem feruntur.

95. L.Q. Major negatio formatur in E. quam in N., quia B.C.D. convenient cum majoritate, & K.L. cum minoritate: & major negatio forma-

tur de E. quam de I., quia E. est per primam & I. per secundam intentionem: & major negatio formatur per N. quam per R., quia R., est propinquius dubitationi quam N.: & quia A. convenit cum majoritate, & creatura cum minoritate, major negatio est de A. quam de creatura.

Æqualitas.

96. M.N.B.C.D. habent majorem æqualitatem ratione majoris operationis in magis nobilibus distinctis & concordantibus objectis, quam ratione minoris & minus nobilibus & minus distinctis & concordantibus.

97. M.O. Ex majoribus distinctis æqualibus & concordantibus suppositis formatur magis æqualis affirmatio: nam major æqualitas datur ipsi E. pro objecto ex majoribus æqualibus concordantibus suppositis.

98. M.P. Secundum quod objecta se habent æqualiter ad esse visibilia vel invisibilia, vel ad esse in amore vel odio, possunt haberi æquales dubitationes, dum potentia ipsius S. æquantur in formando ipsum R.

99. M.Q. Negatio negans intrinsecam operationem in A. est æqualis negationi neganti, esse A. & suas cameras: & negatio negans prædestinacionem est æqualis negationi neganti liberum arbitrium: & si negatur, quod mundus habeat principium, fiunt duas negationes æquales, videlicet negatur majus in æternitate infinita, & negatur minus in terminata & finita quantitate.

Minoritas.

100. N.O. Affirmatio affirmans, mundum esse æternum, est minor, quam affirmans, mundum habere principium; quod si non esset, sequeretur, quod in A. opus intrinsecum non melius concordet cum æternitate quam opus extrinsecum, quod A. habet in mundo: & hoc est impossibile. Præterea Judæi & Saraceni faciunt minorem affirmacionem in operatione in- & extrinseca ipsius A. & in cameris ejus, quam Christiani, cujus si esset contrarium, sequeretur, quod ex majoribus differentibus æqualibus & concordantibus non formaretur majus opus, quam ex minoribus: quod est impossibile.

101. N.P. Certum est, triangulum rubeum esse majorem in S quam in corpore, & ideo potest minor dubitatio haberi ipsius corporis, quam ipsius S., cum dubitatio possit discurrere per medium, quod est inter principium & finem.

102. N.Q. Quando N. negat Y., format minorem negationem, quam E.I. negantia ipsum Y., quia minor culpa formatur in N. quam in E.I.

Affirmatio.

103. O.P. Dubitatio & opinio habent minorum differentiam & concordantiam, affirmatio autem & demonstratio majorem, & propterea E.N. non exaltantur in dubitatione, sicut in affirmatione.

104. O.Q. Affirmatio & negatio sunt differentes & concordantes, quando per concordantiam principii & medii se habent ad unum finem: privat autem concordantia earum, dum una se habet ad unum finem, alia vero ad aliud per principium & medium contraria.

Dubitatio, Negatio.

105. P.Q. Sicut medium est in medio principii &

& finis, sic dubitatio ponitur in medio affirmatio-
nis & negationis: differunt autem in hoc, quod
medium principiatum est, ut finis existat, dubi-
tatio verò est in medio, ut E. I. N. perveniant ad af-
firmationem vel negationem, quæ concordat cum
Y., vel ad affirmationem & negationem, ex quibus
formatur concordantia affirmans Y., vel negans Z.

*Conditiones Figuræ A.**Bonitas.*

1. B.C. Bonitas & magnitudo sunt dignitates
habentes majorem concordantiam & æqualitatem
& magis contrariantes privationi in digna majori-
tate, quam in minoritate: cùm igitur bonitas &
magnitudo non possint esse in subiecto creato in
majoritate sine privatione, necessarium est, quod
sit una essentia increata, in qua bonitas & magni-
tudo sint concordantes & æquales in majoritate sine
privatione.

2. B.D. Si æternitas non esset, triangulus ru-
beus non esset, quia triangulus tubeus non potest
esse per se ipsum: & quia æternitas habet majorem
concordantiam in majoritate bonitatis, quam du-
ratio trianguli rubri, necessariò est bonitas æterna
in essentia, in qua non est triangulus rubeus.

3. B.E. Bonitas & potestas sunt in majori diffe-
rentia, æqualitate & concordantia in A. quam in
creatura, propterea intelligit E., quod bona pote-
stas in A. distinguit, æqualificet & concordet de-
se aliud suppositum, ut camera in A. sit in majori
dignitate, & habeat infinitum opus majus quam
finitum opus, quod A. habet in creatura.

4. B.F. Bonitas & Sapientia habent se ad majo-
rem dignitatem in majoritate & æqualitate, quam
in minoritate & inæqualitate: unde si Bonum Sa-
piens increatum & bonum sapiens creatum sint una
persona, sequitur, quod operatio ipsius A. concur-
det cum majori operatione in creatura in majori
æqualitate.

5. B.G. Majoritas amoris concordat cum ma-
joritate bonitatis in opere intrinseco in A. & in ope-
re extrinseco ipsius A. in creatura.

6. B.H. Bonitas & Virtus possunt melius diffe-
rentiari, concordari & æqualificari in majoritate
quam in minoritate: quod si non esset, vitium &
privatio bonitatis, vel vitium & bonitas, vel virtus &
privatio bonitatis haberent majorem propor-
tionem cum majori dignitate, quam cum minori.

7. B.I. Bonitas habet se ad majoritatem in ve-
ritate, & veritas ad majoritatem in bonitate, ubi
est opus bonorum & verorum concordantium,
æqualium & differentium.

8. B.K. In majoritate infinita necessarium est
esse æqualitatem differentium bonorum concor-
dantium in gloria per omnes cameras ipsius A.; alias
enim bonitas & gloria melius concordarent in cre-
atura in minoritate, inæqualitate & contrarie-
tate bonorum gloriam habentium.

9. B.L. Bonitas & perfectio in majoritate ma-
gis concordant cum esse, & contrariantur privatio-
ni, quam in minoritate.

10. B.M. Bonitas & justitia sunt majores in es-
tentia infinita, quam in essentia finita, in qua actualiter
vel potentialiter est injuria & privatio bonitatis.

11. B.N. Si opus bonitatis & largitatis concor-
dat & differentiat in majoritate, bonitas & largitas
longius removentur à malitia & avaritia.

12. B.O. Necessarium est, in A. esse distinc-
tio-

nem bonitatis & misericordiæ, ut sit concordantia
& æqualitas differentium bonorum & misericor-
dium in majoritate infinita.

13. B.P. Ut demonstretur ipsi E. concordantia
bonitatis & humilitatis in majoritate increata con-
tra superbiam, voluit Filius Dei humiliare se ipsum
ad esse unam personam cum ente creato.

14. B.Q. Si bonum infinitum generat bonum
infinitum, & ab utroq; bonum infinitū procedit, quæ
sint bonitas & dominium, habebunt concordantiam,
æqualitatem & differentiam in majoritate sine minori-
tate, & longius removebuntur à malitia & servitute.

15. B.R. Major concordantia & æqualitas debet
esse in bonitate & patientia infinitis quam finitis.

Magnitudo,

16. C.D. Æternum magnum operans per infi-
nitam magnitudinem opus infinitum æternum con-
cordans & æquale cum suo opere per infinitum opus
æternum necessariò est sine rubeo.

17. C.E. Necessarium est, quod potestas ope-
rans opus per infinitam magnitudinem sit infinita;
& opus ejus sit infinitum.

18. C.F. Magnitudo & Sapientia sunt majores
in majoritate operis distincti concordantis & æqua-
lis, quam in minoritate.

19. C.G. Amor & magnitudo conveniunt in
opere, in quo est minoritas, contrarietas & inæqua-
litas, quanto magis igitur concordant in opere in-
finito, in quo est majoritas, concordantia & æqua-
litas.

20. C.H. Magnitudo & Virtus sine distinctione
operis sibi æquals non possent ascendere super
magnitudinem & virtutem creatam, in qua est
distinctio operis in minoritate & virtute.

21. C.I. Magnitudo & veritas concordant cum
majoritate & esse, falsitas vero & minoritas cum
privatione.

22. C.K. Est impossibile, quod magnitudo &
esse æqualiter concordent cum gloria & pena.

23. C.L. Opus, majoritas, perfectio & mag-
nitudo conveniunt cum esse, sed opus, minoritas,
perfectio & magnitudo cum privatione: unde si
opus magnitudinis & perfectionis est in ente mino-
ri, quanto magis est in ente majori, in quo non
est triangulus rubeus?

24. C.M. Quia justitia & esse, injuria vero &
privatio convenient, magnitudo & justitia habent
majorem actionem, quam magnitudo & injuria.

25. C.N. Majus opus largitatis convenit cum
majoritate, & minus cum minoritate: cùm igitur
opus largitatis sit in ente finito, quanto magis con-
venit, illud esse in Ente infinito.

26. C.O. Misericordia est ita magna in æterni-
tate, quod necessariò existat ante culpam.

27. C.P. Si magnitudo ipsius A. conveniret cum
minoritate, quia assumpsit carnem, sequeretur,
quod humilitas haberet majorem concordantiam
cum minoritate quam cum majoritate.

28. C.Q. Magnitudo & dominiū concordant in
majoritate, cum servitus conveniat cum minoritate.

29. C.R. Quia magnitudo & patientia habent
majorem concordantiam in majoritate quam in mi-
noritate, ideo est necesse, esse aliquod magnum
patiens sine passione, quæ convenit cum privatio-
ne, culpa & minoritate.

Æternitas.

30. D.E. Si A. nihil esset, & mundus haberet
pote-

Distin^{tio} II. Caput II.

41

potestatem, quod esset aeternus, potestas & aeternitas concordarent in minoritate, & contrariarentur majoritati.

31. D.F. Si aeternus sapiens aeternaliter operatur sciendo & amando se ipsum, & inde non sequitur utilitas, ut generetur alius ipsi aequalis in dignitate & ab ipso distinctus, aeternus Sapiens & opus ejus conveniet cum minoritate contra majoritatem.

32. D.G. Si aeternus Amatus sibi conjunxit principiatum amatum, hic Amatus concordat cum majoritate ad amandum aeternum amatum.

33. D.H. Per odire vitium generatur virtus in rubeo, quanto magis ergo per virtuosum generatur virtuosus in aeternitate.

34. D.I. Si ex aeterno vero & principio vero unitur quoddam suppositum verum, necessario illud verum fortius convenit cum majoritate, quam omne aliud principiatum verum.

35. D.K. Si in creatura principium se habet ad principiadum, quanto magis in gloria increata aeternitas habet se ad aeternificandum, & aequalitas ad aequalificandum; quod si non esset, potentia & actus in creatura haberent se in majoritate, & in aeternitate in minoritate.

36. D.L. Aeternitas habet majorem concordantiam cum perfectione intra se quam extra se, & ideo potest dare majorem perfectionem in se ipsa, quam in alio extra se ipsam.

37. D.M. Si justitia aequaret ipsi A. mundum in aeternitate, faceret aequalitatem majoritatis & minoritatis, deprimens ipsum A. ad minoritatem, & elevans mundum ad majoritatem.

38. D.N. Si A. potest dare esse in rubeo, quanto magis potest dare esse sine rubeo in aeternitate; alioqui camera non conveniret cum majoritate, & non esset major largitas majorum donorum quam minorum.

39. D.O. Si misericordia non posset convenire cum aeternitate sine creatura, creatura esset materia & subjectum, per quod misericordia concordaret cum aeternitate in minoritate secundum actum & potentiam.

40. D.P. Si humilitas non conveniret cum aeternitate sine creatura, aeternitas concordaret cum majoritate, & humilitas cum minoritate.

41. D.Q. Si aeternitas & dominium solum concordarent in rubeo, aeternitas & dominium convenirent in A. accidentaliter, actu & potentia.

42. D.R. Si aeternitas & patientia non conveniunt sine creatura, sequitur, quod aeternitas creavit creaturam, quia ipsa caruit & indiguit.

Potestas.

43. E.F. Cum in re finita potestas & sapientia convenient cum majoritate in actualitate ipsius C. & in privatione ipsius L., quanto magis habent concordantiam in Essentia infinita, in qua ignorantia non sit in actu nec in potentia.

44. E.G. Si potestas non posset praebere voluntatem ad amandum aliam sine creatura, potestas & voluntas convenient cum majoritate, & opus ipsarum cum minoritate.

45. E.H. Potestas creaturæ operatur cum virtute finita opus finitum, quanto magis ergo potestas ipsius A. operatur cum virtute infinita opus infinitum.

46. E.I. Potestas & veritas sunt remotiores à Z. si potestas potest generare veritatem, quam si non potest.

47. E.K. Homo habet majorem potestatem habendi gloriam in majoritate, si est conjunctus cum

potestate & gloria ipsius A., quam sine hac conjunctione.

48. E.L. Potestas & perfectio habent majorem concordantiam in majoritate quam in minoritate, adeoque majorem in infinita magnitudine quam in finita.

49. E.M. Potens & justus habent concordantiam distinctam aequalem in majoritate, ut actio & actualitas & esse potentis justi non accipiunt principium in principio creaturæ concordantis cum minoritate.

50. E.N. Potestas & largitas magis elongantur à privatione potestatis & avaritiâ per operationem majoritatis in infinito, quam minoritatis in finito.

51. E.O. Potestas potest convenire cum misericordia in majoritate sine minoritate, & ideo sine creatura.

52. E.P. Quantò majorem humilitatem potestas potest generare, tanto fortius potestas & humilitas possunt convenire cum majoritate & aequalitate.

53. E.Q. Si potestas non potest generare dominium antequam creatura existit, potestas & dominium sunt minus remota à servitute.

54. E.R. Per majorem concordantiam potestatis & patientiae in creatura per has cameras [E.A. V.Y.] [I.V.Z.] significatur major concordantia potestatis & patientiae in A.

Sapientia.

55. F.G. Si Sapiens scit sibi aequalem in sapientia & amore sine rubeo, & scit se scitum & amatum per illum, magis scit & magis amat, quam si talem nesciret; & est remotior ab hoc, quod ignoretur & odiatur.

56. F.H. Si Sapiens sciens suam Virtutem generat sibi ipsi aequalem in sapientia & virtute sine rubeo, concordat cum majoritate in sapientia & virtute.

57. F.I. A. scit plus ipsius Y. in eo, in quo existit plus de Y.; unde illud debet esse in Y., per quod sapientia & veritas habent majorem operationem in creatura, & vicissim.

58. F.K. Si existit sapiens gloriosus, qui subjicitur insipientiae & poenae, quanto magis existit sapiens gloriosus sine insipientia & poena.

59. F.L. Si sapientia & perfectio, quæ generant sapientiam & perfectionem, non essent maiores, quam quæ non generant sapientiam & perfectiōnem, sequeretur, quod sapientia & perfectio haberent majorem convenientiam in minoritate quam in majoritate.

60. F.M. Sapiens justus in justo infinito convenient cum majoritate, in justo finito cum minoritate.

61. F.N. Si sapiens largus infinitus non largiretur se sapienti infinito & sapienti finito, sapiens & largus infinitus esset contrarius suæ sapientiae & largitati & operi earum.

62. F.O. In essentia, in qua aequaliter & distinetè est concordantia sapientiae & misericordiae in justitia, opus concordantiae est magis remotum à minoritate & contrarietate.

63. F.P. Sapientia, humilitas & concordantia infinitae necessariò sunt remotae à privatione & contrarietate.

64. F.Q. Si Sapiens dominus nesciret se dominum, antequam mundus existeret, sciret suum dominium magis propinquum minoritati.

65. F.R. Conveniens est, A. esse hominem patien-

F

patientem, ut homo sciat majus conveniens, quo possit melius concordari cum patientia contra impatientiam.

bet majorem virtutem contra impatientiam, & D. majorem convenientiam cum patientia.

Amor.

66. G. H. Majoritas operis amoris & virtutis est magis remota à privatione, quam minoritas contraria majoritati.

67. G. I. Opus amoris & veritatis extra rubeum est remotius ab odio & falsitate, quam opus amoris & veritatis in rubeo.

68. G. K. Aequalis concordantia amoris & gloriæ per amantes gloriosos amatos glorificatos concordat cū majoritate, & est remota ab odio & pœna.

69. G. L. Opus amoris potest majus esse in subiecto, in quo perfectio magis remota est ab imperfectione.

70. G. M. Justitia nihil esset in rubeo, si justus non amaret justum & justitiam, quanto magis ergo convenit, quod extra rubeum in justo sit amor justi & justitiae.

71. G. N. Si amor & largitas habent concordantiam sine rubeo, convenientiunt in majoritate & æqualitate, per quam convenientiam demonstratur distinctio & pluralitas.

72. G. O. Amor & misericordia melius potitur suâ majoritate in creatura ad fortius significandum & demonstrandum majoritatem amoris & misericordiae in A., si Incarnatio est.

73. G. P. Major amor & humilitas habetur ex creatura conjuncta cum A., quam ex omni alia creatura.

74. G. Q. Illud est affirmandum, per quod melius demonstratur majoritas amoris dominii.

75. G. R. Impossibile est, quod A. sit oppositum majoritati amoris & patientiae in creatura.

Virtus.

76. H. I. Virtus & veritas sunt remotiores à minoritate in subiecto, in quo oppositum earum nec est actualiter nec potentialiter.

77. H. K. Illud convenient cum Y., per quod multiplicatur virtus in his cameris [E.A.V.Y.] [I.V.Z.] ut E. possit habere majorem gloriam in camera Virtutis & gloriae.

78. H. L. Virtus, quæ est extra rubeum, potest dare majorem virtutem & perfectionem in rubeo in se ipsa, quam extra se ipsam.

79. H. M. Quod habet majorem virtutem ad movendum E. ad justitiam, & H. ad injuriam, non potest esse in Z.

80. H. N. Ignis est largus aéri, eò quod ipsi præbeat suam virtutem, scilicet calorem, quanto magis igitur in A. est largus, qui præbeat alteri suam virtutem.

81. H. O. Virtus ipsius A. inclinat creatam virtutem ad suam naturam, ut inde creatura multiplicetur in virtute, & virtus & misericordia melius concordent in his cameris [E. A. V. Y.] [I. V. Z.]

82. H. P. Si virtus ipsius A. sibi conjungit creatam virtutem, superbia in creatura est magis remota ab humilitate, quæ magis exaltatur ad fortius demonstrandum virtutem & humilitatem ipsius A.

83. H. Q. Quando majorem concordantiam virtus & dominium ipsius A. habent cum creata virtute & servitute, tanto melius virtus & dominium demonstrantur in creatura, & creatura inde habet majorem & magis sublimatam virtutem in dignitate.

84. H. R. Illud debet affirmari, per quod H. ha-

bet majorem virtutem contra impatientiam, & D. majorem convenientiam cum patientia.

Veritas

85. I. K. Illud convenient eum esse, per quod veritas & gloria magis elongantur à falsitate & pœna.

86. I. L. Veritas & perfectio increata habent majorem concordantiam in creatura, si Incarnationis est.

87. I. M. Veritas & falsitas, justitia & injuria non possunt æternaliter & æqualiter convenire cum esse.

88. I. N. Si veritas largitur de intellectu, melius convenient cum largitate, quam si Dominus largitur de suis denariis.

89. I. O. A. facit majorem misericordiam ipsi C., cum ipsi dat Y. pro objecto in se ipso, quam cum dat Y. in creatura.

90. I. P. Veritas & humilitas habent majorem convenientiam in majori nobilitate nobilium hominum quam in minori.

91. I. Q. E. in differentia ipsorum B. C. D. habet concordantiam sine contrarietate, unde veritas & dominium multiplicatur contra suum oppositum.

92. I. R. Veritas & patientia sunt magis remotæ à suo opposito in majoribus in dignitate, quam in minoribus.

Gloria.

93. K. L. Gloria & perfectio melius convenient cum majoritate in ultimo fine, quam in principio & medio illius finis.

94. K. M. Si gloria & justitia habet in se ipsa suppositum justum gloriosum generans aliud suppositum justum gloriosum, & ab ambobus aliud justum gloriosum procedat, & omnia tria sint gloria & justitia, sequitur, quod tali opere gloria & justitia longius removetur à suo opposito.

95. K. N. Quando Y. habet in se gloriam & largitatem generantes gloriam & largitatem, quæ sunt Y., & ex ambobus Y. procedunt gloria & largitas, quæ sunt Y., tunc Y. demonstrator magis distinctum & contrarium ipsi Z.

96. K. O. Ex gloria infinita in duriatione intelligitur misericordia infinita, & ex pœna infinita in duratione intelligitur justitia infinita, quæ est in A.

97. K. P. Gloria & humilitas habent majorem concordantiam cum æqualitate in absentia majoritatis & minoritatis, quam cum majoritate, quæ non potest esse sine minoritate.

98. K. Q. Gloria & dominium habent majorem concordantiam in rebus majoribus quam in minoribus & minus nobilibus, & ideo E. potest habere majorem gloriam & dominium in D. quam in H.

99. K. R. Quia gloria & patientia magis convenient in majoritate quam in minoritate, propterea I. potest esse subiectum majori patientiae, quam N.

Perfectio.

100. L. M. Perfectio & justitia habent majorem propinquitatem & convenientiam cum majoritate extra quam intra rubeum.

101. L. N. Largitas est in majori perfectione in donis majoribus, quam in donis minoribus.

102. L. O. A. habet eò majorem misericordiam, si largitur illud, quo medium à perfectione magis remotum possit dirigi, ut sit in via veniendi ad finem.

103. L. P. Sicut natura ducit formas de imper-

fectione ad perfectionem de potentia in actum, ita per influentiam perfectae humilitatis, quae est in A., reducitur perfectio & humilitas creaturæ ad ipsam, quae est in A.

104. L.Q. Si increata perfectio est, cuius virtute sit generatus dominus perfectionis, quæ sit perfectio dominans creatæ perfectioni, inde sequitur, perfectionem & dominium esse nobilita in A. & in creatura.

105. L.R. Perfectio concordat cum opere patientis, & imperfectio cum opere impatientis: ideo oportet, in creatura esse suppositum in tanta perfectione & patientia, quod imperfectio & impatientia in ipso neque sint actuales neque potentiales, ut patientis perfectus in A. habeat potestatem in creatura, quæ multiplicet perfectionem & patientiam suprà potentiam & actualitatem imperfectonis & impatientiae.

Justitia.

106. M.N. Est inconveniens, quod justitia non judicet, se ipsam & largitatem esse prius, quam sua opposita.

107. M.O. Si justitia non concordaret cum misericordia in eo, in quo misericordia potest major esse, esset injuriosa misericordiae, & conveniret cum injuria.

108. M.P. Si justitia & humilitas non haberent maiorem concordantiam extra rubeum, haberent æqualem convenientiam contra suum oppositum existens in rubeo, cum eâ, quæ convenit eis extra rubeum.

109. M.Q. Si justitia & dominium, quæ non possunt convenire absentia operis in rubeo, possent concordare absentia operis extra rubeum, concordarent in rubeo cum majoritate, & extra rubeum cum minoritate.

110. M.R. Si justitia judicat, in se ipsa esse generantem justum patientem extra rubeum, & per hanc generationem & per Incarnationem judicat fortius rubeum ad justitiam & patientiam, sequitur major concordantia inter justitiam & patientiam intra & extra rubeum.

Largitas.

111. N.O. Largitas & misericordia convenienter in rubeo, unde multò magis convenit, quod convenient extra rubeum.

112. N.P. Largitas & humilitas sunt propinquiores & magis concordes in æqualitate in se ipsis subjecta, quam in majoritate & minoritate extra se ipsis.

113. N.Q. Largitas concordat magis cum Domino quam cum subdito; unde si largitas in A. concordat cum rubeo, in quantum se dat pro objecto ipsis E.N., quanto magis A. habet in se ipso, qui se det pro objecto æquali sibi ipsis; quod si non esset, sequeretur, quod rubeus esset causa, quæ camera esset in A.

114. N.R. Si largitas in A. generat largum patientem, quem largiatur in rubeo, magis repugnat avitiae & impatientiae.

Misericordia.

115. O.P. Si misericordia & humilitas generat una aliam, & sunt unum & idem, habent maiorem concordantiam contra suum oppositum, quam si una generaret aliam absque eo; quod essent idem, vel si essent idem absque eo, quod una generaret aliam;

116. O.Q. Si in misericordia & dominio non esset differentia & concordantia sine contrarietate, non essent magis remota à privatione & contrarietate, quam quatuor elementa.

117. O.R. Misericordia & patientia habent se ad majorem differentiam & concordantiam in rebus magis nobilibus, quam minus nobilibus.

Humilitas.

118. P.Q. Humilitas & dominium extra rubeum habent in concordantia virtutem, quam convenienter melius in majoribus & magis nobilibus in rubeo, quam in minoribus & minus nobilibus.

119. P.R. Illud, in quo humilitas & patientia sunt in majori concordantia, estremotius ab opposito humilitatis & patientiae.

Dominium, Patientia.

120. Q.R. Quia dominium & patientia concordant cum esse, perfectione & nobilitate contra ipsorum opposita, quam convenienter cum privatione, ideo necessarij existunt extra rubeum, ut antea subsistant in duratione, quam eorum opposita.

Secundus Circulus.

Ad exercendam Practicam in hoc secundo Circulo per Conditiones, extrahendo ex illis Demonstrationes, peragendas sunt omnia circa Conditiones, quæ peracta sunt in primo Circulo circa Principia, nam usus septem Instrumentorum universalium non minus est necessarius in Conditionibus quam in Principiis; quod suprà fuit monstratum in introitu Conditionum; quando fuit sermo de Conversione & Compositione dictarum Conditionum.

Supposita ergo tali præviâ præparatione & habitu in Artifice, si illi proponatur aliqua quæstio, quam cupit resolvere per Demonstrationes rotantes in hoc secundo Circulo, primò inspiciat terminos quæstionis, ut ex illis eliciat Principia universalia hujus Artis (ut in ante habitis jam dictum). Secundò extractis Principiis Conditiones Principiorum aut habent actu in Conditionibus Figurarum T. & A., aut potentia in illis continentur, & per Artem septem Instrumentorum educuntur de potentia in actum, scilicet per Conversionem, Compositionem, Significationem, Equationem, Comparationem &c.: unde cum in Conditionibus lateant solutiones quæstionum, nulla erit difficultas efformandi quæsitam Demonstrationem:

Exemplo rem declarabo: quæritur, utrum datur Universale à parte rei extra humanum intellectum? hanc nobilem quæstionem, & in praxi arcanæ Philosophiae, ultra quam credunt hujus Philosophiae ignari, utilem resolvit Doctor Illum. Quæst. 12: Artis inven. Part. in Univ., quæ habetur Tom. 3: per quindecim Demonstrationes ex Conditionibus factas.

Ad resolvendam hanc Quæstionem convenient illam primò resolvere in sua principia, hoc modo: manifestum est, quod Universale sit terminus principalis in quæstione positus, de quo quæritur, an sit? h. e. de ipsius Esse, vel non Esse, à parte rei extra humanum intellectum; vult dicere de ipsis Esse reali, & non intentionaliter producto per operationem intellectus affirmantis illud esse: oppositus terminus Universalis est particularē: habemus ergo omnia Principia, in quæ quæstio potest resolvi; partim universalia, partim particularia, partim explicita;

partim *implicita*: videlicet *universale*, *particulare*, *reale*, *intentionale*, *Esse*, *non Esse*, *affirmatio*, *operatio*: *majoritas*, *minoritas*: priora quatuor principia sunt *particularia*, posteriora sex sunt *universalia* ex Figura T. desumpta; acquisitis principiis applicetur illis *Comparatio* cum reliquis quatuor triangulis Figuræ T. instrumentalis, ut supra Dist. 2. cap. 1. fol. 23. dictum: & subito comparebunt habitudines Principiorum.

Sed ut modus comparandi tibi manifestius patet, semper statue ex uno latere duos terminos universalissimos, scilicet *Esse*, *non Esse*, quibus è regione loca alios duos oppositos vel universales vel particulares, vel ex his mixtos, vel simplices vel compositos, quoties poteris: ut in sequenti schemate vides.

<i>Esse</i>	<i>Univers.</i>	<i>Reale</i>	<i>Majorit.</i>	<i>Affirm.</i>
<i>Nō Esse</i>	<i>Particul.</i>	<i>Intention.</i>	<i>Minorit.</i>	<i>Negat.</i>

Hi omnes sunt *binarii simplices*, universales vel particulares, quos poteris comparare ad *Esse* vel *non Esse*: vel ad *Esse* & *non Esse* secundum dictos quatuor triangulos Figuræ T.

Binarii compositi sunt sequentes:

<i>Universale reale</i>	<i>Particulare reale</i>
<i>Universale intentionale</i>	<i>Particulare intentio.</i>

<i>Major affirmatio</i>	<i>Major operat.</i>	<i>Operat. realis.</i>
<i>Minor affirmatio</i>	<i>Minor operat.</i>	<i>Operat. intent.</i>
<i>Operatio natural.</i>	&c.	
<i>Operat. artificial.</i>		

Ex his binariis tam simplicibus quam compotis ulterius inter se *comparatis* & *compositis* resultant *Conditiones*, per quas data Quæstio resolvitur & demonstratur; quæ Conditiones sunt in triplici differentia; ut supra ante Conditiones notatum; aut enim sunt *universalis tantum*, quando fiunt ex principiis universalibus tantum, aut *particularis tantum*, quando fiunt ex principiis particularibus tantum, aut sunt *compositæ ex utrisque*, si constent ex utroque genere principiorum; v. g. in dato Exemplo produces sequentes *Conditiones universales*: *Major operatio naturalis est affirmabilis*, *affirmatio & majoritas secundum operationem sunt propè concordantiam*, *sed negatio & minoritas ab ea longè distant*: *Affirmatio habet majorem operationem per majoritatem*, quam per minoritatem, nisi in illa majoritate contradicat DEO.

Item sequentes *Conditiones* sunt *particulares*: sicut se habet *particulare intentionale ad universale intentionale*, sic se habet *particulare reale ad universale reale*; & alternè, sicut se habet *particulare intentionale ad particulare reale*, sic *universale intentionale ad universale reale*.

Item sequentes *Conditiones* sunt *mixtae*, *particulare reale convenit cum majori esse*, quam *particulare intentionale*: unde cùm sit eadem proportio inter *universale reale* & *intentionale*, quæ est inter *particulare reale* & *intentionale*, claram infertur, quod *universale reale conveniat cum majori esse*, quam *universale intentionale*, si igitur *universale reale* nihil esset, manifestè dicta proportio nihil esset, igitur proportio naturalis conveniret cum non esse, & impropositio cum esse, & major operatio naturalis esset negabilis, & minor affirmabilis, quod est contra primam Conditionem universalē: hanc Demonstrationem confirmare poteris innumeris aliis ex datis Principiis & Conditionibus educen-

dis: continua igitur Demonstrationes per ordinem Conditionum sibi succendentium secundum ordinem principiorum, & absolves secundam Circulationem, quam hinc digito monstrare sed non absolve licuit.

C A P U T III.

De Demonstrationibus Universalibus.

Cum duo præcedentia Capita, & Circuli huius tertio Capiti & Circulo congregaverint materiam amplam & copiosam, & insuper illam disponuerint ac præparaverint, ut nil superfluit Artifici, nisi illam subdere formæ hujus tertii Circuli, in quo recipiat complementum Artis demonstrandi, quæ propriè tendit in hunc finem, ut in hoc tertio Circulo Conditiones secundi Circuli inter se connectantur ad producenda *verba rationalia*, quæ vocamus *Demonstrationes*, nolui reiterare ea, quæ in duobus Capitibus jam tractata, & huic Capiti pariter sunt communia, sed solum in uno Exemplo integri Circuli dare *Analysin* insignis cujusdam Demonstrationis ab ipsomet nostro Illuminato Doctore ex dictis Principiis & Conditionibus universalibus per *Synthesin* efformatæ in Lib. supra citato *Artis inveniendi particularia in universalibus*, hoc enim Exemplum erit valde sufficiens ad infinita alia similia aut per *synthesin* ex primis Principiis & Conditionibus componendi, aut jam composita per *Analysin* resolvendi in suas Conditiones & Principia universalia: sit igitur

Tertius Circulus.

In quo proponatur *decima Quæstio* dicti Libri, ut sequitur: quæritur: *utrum sit aliqua universalis scientia subjecta omnibus aliis scientiis, in qua sint certa universalia Principia, per quæ possit responderi quæstionibus infinitorum particularium?* Et teneo, quod sic.

Ad hanc quæstionem solvendam recurratur ad Figuram T., ut ex illa eliciantur Principia universalia, quæ implicitè sunt in quæstione, secundum Artem in fine præcedentis Circuli traditam, & prodibunt sequentia tria: *Finis*, *Medium*, *Principium*: si enim est talis Scientia universalis, erit utique *medium* subiectum omnibus scientiis, & compositum ex universalibus Principiis, per quod medium erit assequibilis hic *finis*, scilicet demonstrativa solutio infinitarum quæstionum.

Ex his tribus Principiis efficit Doctor Illum. *primam cameram*, quam vocat *Figuram substantialem*, quia hi primi tres termini debent manere invariati in omnibus sequentibus quatuordecim Demonstrationibus, & debent in singulis reperiri; huic primæ Cameræ jungit alios tres terminos Figuræ T., qui secundum ordinem prædictos insequuntur, & sunt, *Majoritas*, *Finis*, *Medium*, quos vocat *secundam Cameram*, & *figuram accidentalem*, quia servient tantum primæ Demonstrationi, & in secunda mutantur in alios tres terminos sequentes per ordinem, & sic usque ad finem, ut ipsum Exemplum docet: sed quoniam hæc quæstio est ex *universalibus & particularibus*, ideo respondendum est ei per specialia principia, quæ sunt ex specialibus scientiis, scilicet ex *Theologia*, *Philosophia*, *Logica*, *Jure & Medicina*, non vulgaribus sed Doctoris Illuminati; unde ad propositum eligenda sunt in his quinque scientiis specialia principia, ad solvendam quæstionem, declarando Doctrinam & Regulam hu-

hujus Artis: & ideo de *Principiis Theologie* sumuntur *Essentia*, *Dignitates* & *Actus DEI*: de *Principiis Philosophiae* sumuntur *Mixtio*, *Digestio*, *Compositio*: de *Principiis Logices* sumuntur *Propositio major*, *minor*, & *Conclusio*: de *Jure*, *Forma* & *Materia*: de *Medicina autem Causa*, *Accidens*, *Egreditudo*: per hæc quatuordecim *Principia* panditur *Doctrina* & *Regula*, quomodo quæstiones, quæ diversis aliis scientiis conveniunt, secundum earum *Principia* debeant indagari.

Prima Demonstratio.

Majoritas, Finis, Medium.

Textus. *Essentia* (a) *DEI* est universale *Principium* omnibus essentiis, & *Finis* omnium creatorum, (b) & quoniam ipsa *Essentia DEI* habet concordantiam cum *majoritate*, omnes vero aliae essentiæ cum minoritate, (c) ergo *majoritas* est *medium*, per quod creantur & sustentantur cæteræ essentiæ, (d) hoc autem *medium* est universale *principium*, in quo possunt reperiri omnia particularia, quæ per essentiam diriguntur ad recipiendum influentiam à summa *Essentia*, quæ est *Principium* eorum: (e) in quo *Principio* esset minoritas *finis* & *medii*, si particolare, quod ab ipso influentiam recipit, deficeret reperiendi; sed quoniam hæc minoritas est impossibilis, ergo manifestum est (f), si sit quædam scientia, in qua omnia principia aliarum scientiarum misceantur, quod de necessitate sequitur, in ea reperiendum esse particolare substans universalibus illius scientiæ.

Analysis: Prima Conditio Fig. T. est hæc: *DEUS est Principium & finis creaturae*, ex qua *universalis* educitur superior *particularis* (a) *Essentia DEI* est universale *Principium* omnibus essentiis, nam quia *Essentia DEI* est *DEUS*, & omnes aliae essentiæ sunt *Creaturae*, necessariò sequitur, quod sicut Deus se habet ad creaturam, sic *Essentia Dei* ad *essentiam* creaturæ: unde sicut Deus est universale *Principium* omnium creaturarum particularium, sic *Essentia Dei* est universale *Principium* omnium *Essentiarum* particularium creaturarum.

Nona Conditio est hæc: *Deus est major omni creatura*; ex qua manifestè elicitur hæc: (b) *Essentia Dei* habet concordantiam cum *majoritate*, omnes vero aliae essentiæ cum minoritate: & quia illud *medium* magis concordat cum esse & perfectione, quod est in *majoritate* *principii & finis* (ut lonat 78. Conditio) ergo (c) *majoritas* est *medium*, per quod creantur & sustentantur cæteræ Essentiæ.

Majus medium est majus Principium, in quo potest reperiiri major finis: hæc Conditio est *universalis*, & implicita in Conditionibus Figuræ T., ex qua conficies *particularem* (d) *universale* *medium* est *majus* *medium*, quam *particulare* *medium*, sed *universalis* *medium* est *universalis* *principium*, ergo *majus* *medium* est *universalis* *principium*; unde cum per unum *particulare* *medium* possit inveniri unus *particularis* *finis*, per unum *universalis* *medium* potest inveniri unus *universalis* *finis*, & multi *particulares* *fines*; quia si non, sequeretur, quod *universalis* *finis* non esset in *particularibus* *finibus*; & hoc est impossibile: quia si esset possibile, sequeretur, quod Deus non esset *universalis* *Principium & finis* *creatuarum*, & hoc est contra primam Conditionem Figuræ T.

In illo principio est minoritas finis, in quo non continetur omnis finis, hæc Conditio *universalis* est *convertibilis* in istam: *in illo principio est majoritas finis*,

in quo continetur omnis finis: ex priori elicitur *hæc particularis*: in (e) *Essentia Dei*, quæ est *principium essentiarum* *creatistarum*, esset minoritas *finis & medi*, si per hoc *principium & medium* *fines* *particularium* *essentiarum* non posset inveniri: quæ *Conditionem particularis* facile convertitur in *oppositam particularem* per supradictam *secundam Conditionem universalis*.

Si est creatura, in qua omnia principia aliarum creaturarum misceantur, necessariò sequitur, in ea reperiendum esse minus principium substans majoribus principiis illius creature: compara hanc Conditionem universalis ad Conditionem particularem (f) & videbis, qui termini sint mutandi, ut una convertatur in alteram.

In hac prima Demonstratione revelavit Doctor Illum. aliquas partes magni Arcani, quod per omnes quatuordecim Demonstrationes studiò dispersit, ut sui Discipuli, quibus innotescerent loca thesauri in hoc agro absconditi, illum Arte colligerent, & sui inimici illum præterirent: igitur Condicipuli capite hæc perspicilia arte elaborata, & videte ea, quæ sequuntur, & realiter sunt, sed non videntur, donec Naturæ & Artifici placeat.

In singulis particularibus suprà dixi necessariò esse principia *universalia*, ergo omne particolare est ens *compositum* ex *universalis* & *particulari*; quo *particulari* per *analysin* *resoluto* *compositum* fit *simplex*, & *universalis* exiit *habitum* *particularis*: quia si non, sequeretur, quod in *majori differentia non esset major concordantia*; & hoc est contra 40. Condit.

Praxin *resolutionis intentionalis* vides in *Conditione particulari* (f), quæ habetur in textu, resoluta in *Conditionem universalis*, quæ habetur in analysi (f) ex qua per *metaphoram* diliges *resolutionem realis*: per hanc autem tibi patet è converso *synthesis intentionalis & realis*: cuius *prima* tibi do sequens exemplum

Sumatur dicta Conditio *universalis* (f) in analysi *proposita*, & quia in illa *Termini Creatura, majoritas, minoritas* sunt *universales*, convertantur in *particulares* *contentos* sub illis, v. g. *Corpus naturale, universale, particulare*, postea *contrahatur* dicta Conditio *universalis* ad hanc *particularem*: si est aliquod *Corpus naturale universale*, in quo *principia omnium aliorum corporum naturalium* misceantur, necessario sequitur, in eo reperiendum esse quodlibet *particulare* *principium substans* *universalibus* *principiis* illius *corporis naturalis universalis*: qui potest capere, capiat.

Secunda Demonstratio.

Æqualitas, Majoritas, Finis.

Textus: Universale (a) *Principium* est in *Scientia Theologie*, omnes divinas *Dignitates* esse *æquales*, non in aliquo intet se repugnantes nec contrariantes, sed in omnibus concordantes: (b) atque omne id esse in veritate, per quod ipsæ manifestantur esse in *majoritate æqualitatis & concordantie* absque aliqua contrarietate: quia si hoc esset falso, sequeretur (c) quod minoritas esset *finis & principium* per *æqualitatem* *divinarum Dignitatum* contra *majoritatem*; itaque (d) minoritas esset *medium*, per quod nullum *particulare* possit reperiiri in *principiis Theologie*, quod est inconveniens, ergo &c.

Analysis: Conditio *universalis* (a) est, quod in *DEO* sit *æqualitas & concordantia* *sinè contrarietate*, quod patet ex 4. 5. 10. Conditionibus Figuræ T. Conditio 7. & 11. revelant Cond. (b). Conditio *universalis* (c) est hæc: *minoritas non potest esse finis & principium per æqualitatem contra majoritatem*: quæ contracta &

composita cum terminis *divinarum* Dignitatum fit particularis. Conditio universalis (*d*) minoritas est medium, per quod nullus major finis potest inveniri; quæ conversa de opposito in propositum dat hanc Conditionem universalem, majoritas est medium, per quod omnis major finis potest inveniri, cuius speciatio notescit ex (*d*) textū.

Tota hæc Demonstratio particularis determinata ad scientiam Theologiæ explicitè determinatur etiam à Doctore Illum. ad scientiam & Artem universalem implicitè, quod titulus quæstionis præfert: itaque pari ratione implicitè est contrahibilis & determinabilis ad quamcunque scientiam particularē, quod pertinet ad *Rheticam Lullianam*.

Tertia Demonstratio.

Minoritas, Aequalitas, Majoritas.

Textus: Aequalitas (*a*) potest esse major per majoritatem quam per minoritatem; quocirca (*b*) æqualitas potest esse major in fine, quam in medio & principio; & ideo mixtio harum duarum Cameratum est quoddam universale principium (*c*) subjectum inventioni multorum particularium; ad significandum (*d*), quandam scientiam esse, in qua miscantur universalia principia plurimarum scientiarum, ut sit subjecta ad indagandum & inveniendum infinita particularia: quoniam (*e*) sicut bonificare & magnificare Dei sunt actus bonitatis, magnitudinis, & ipsum bonificare est principium omni bono creato, & ipsum magnificare omni magno creato, & sic de aliis, ita de necessitate decet (*f*) quandam scientiam esse subjectam aliis scientiis, in qua quodlibet universale principium sit principium omni alteri principio particularis scientiæ, quod sit de similitudine ejusdem principii universalis, & per mixtionem amborum principiorum, ergo &c.

Analysis: Conditiones (*a*) & (*b*) sunt per se universales, ut patet, sed inter utramque omnia est media ad complendum *syllogismum universale*, videlicet hæc: sed majoritas & finis inter se concordant: ex qua legitimè infertur: ergo aequalitas potest esse major in fine, quam in principio & medio; hæc forma syllogismi universalis te docet facere inumeros alios huic similes, connectendo semper tres Conditiones universales, quam proin non repetam in sequentibus: quomodo autem eliciantur multa particularia ex illa, ut asserit (*c*), hoc significant (*d*) (*e*) (*f*): dabo tamen aliud exemplum claritatis gratiâ, quod præsens exemplum magis elucidet.

Aequalitas corporis naturalis potest esse major per majoritatem, quam per minoritatē, ideo æqualitas illius potest esse major in fine perfectionis, quam in medio & principio, ad significandum, quoddam corpus naturale & universale esse, in quo miscantur universalia principia plurimorū corporum naturalium particulariū, ut sit subjectum ad indagandum & inveniendum infinita particularia in corporibus naturalibus particularibus; quoniam sicut bonificare & magnificare Dei sunt actus bonitatis magnitudinis, & ipsum bonificare &c., ita de necessitate decet quoddam corpus naturale universale esse subjectum aliis corporibus naturalibus particularibus, in quo quodlibet universale principium sit principium omni alteri principio particularis corporis naturalis, quod sit de similitudine ejusdem principii universalis, & per mixtionem amborum principiorum: ergo &c. an ridet nos suos Discipulos Doctor Illum. qui in supradicta Demonstratione nobis spondet inventionem infinitorum particularium; vel an nos

adeò bardi sumus, ut nullum horum videre valeamus? aut justè nos carpunt, qui, nos fingere, ajunt, hoc videre, quod nusquam est? aperiant ergo oculos, vel ostendant, me errasse in Arte Illum. Doctoris, extrahendo dictum particulare ex dato universalī, ex quo centena alia eadem facilitate possem eruere, si locus & tempus sufficerent.

Quarta Demonstratio.

Affirmatio, Minoritas, Aequalitas.

Textus: Finis, Medium, Principium, Affirmatio Minoritas, Aequalitas sunt universalia Principia, quia infinita particularia in eis possumunt recipi: unde dum hæc principia miscentur, ex eorum mixtione producitur, quod datur (*a*) universale principium subjectum multis particularibus; quemadmodum (*b*) operatio quatuor elementorum est universale principium multis substantiis & multis accidentibus: ergo per hanc (*c*) similitudinem manifestum est, quod ex multis scientiis producitur quædam universalis scientia, in qua universalia principia particularium scientiarum miscentur; cuius universalis scientiæ principia sunt universalia ad recipiendum principia particularium scientiarum; ergo &c.

Analysis: in hac Demonstratione Doctor Illum. lucidius aperit Proportionem & Comparationem inter opus artificiale & intentionale, ac opus naturale & reale, quæ si referas ad ea, quæ diximus in præcedentibus Demonstrationibus, & dicturi sumus in sequentibus, nihil in illis erit opertum, quod non revelabitur, & occultum, quod non scietur: sed quæres, quomodo principia superiùs nominata miscentur: dabo unam Conditionem universalem ex illis mixtam, facientem ad propositum: affirmare aequalitatem inter principium, medium & finem, est affirmare majus principium, in quo possunt recipi omnia minora principia aequalia & inæqualia: hæc Conditione est (*a*) subjectum duobus particularibus (*b*) (*c*) & innumeris aliis hic non recensitis.

Quinta Demonstratio.

Dubitatio, Affirmatio, Minoritas.

Textus: Dubitatio (*a*) est universale principium, in quo formatur (ut ita loquamur) digestio affirmationis & negationis; & ut affirmatio & negatio sint in fine, potentia memorativa, intellectiva & volitiva sunt ita comparativè universalia principia ipsi digestivæ potentiarum per dubitationem, sicut sunt quatuor elementa per potentiam vegetativam, ut efficiatur superpositum elementatum: hoc idem etiam sequitur de potentia sensitiva, in qua fit digestio quinque sensuum corporalium, quæ sunt universalia principia, per quæ operatur potentia sensitiva: unde cum hæc ita sint, per hoc medium manifestatur, aliquam Scientiam esse communem necessariò (*b*), sub qua revolvuntur, & in quam terminantur communiter omnia universalia aliarum scientiarum subjecta regulata & ordinata secundum eorum naturales proprietates, ex quorum participatione & digestione scilicet alterius cum altero, miscendo alias cameras cum aliis, reperitur particolare, quod queritur, salvis Conditionibus cuiusque principii universalis, ergo &c.

Analysis: 83. Conditio Figuræ T. Dubitatio est medium (*a*) aequaliter existens inter affirmationem & negationem: ergo per Definitionem medii sapit naturam utriusque extremi; unde dubitatio per 76. Condit. convenit cum R. Figuræ S., quod est species confusa per inordinationem ipsorum E. I. N. in irregulari-

tis triangulis; „& ideo R. est quædam confusio, in „qua Species S. sunt indigestæ; quare de ipsis verbum phantasticum non est assertivum, sed potius dubitativum vel ambiguum; & ideo ipsum R. est subjectum & materia confusa ipsis E.I.N., ut ratione affirmationis vel negationis à dubitatione se prolongent, sicut elementata supposita, à confusione prima materie ratione generationis procedentia, se specificantia, à confusione ipsius prime materiae recedunt. &c. Doctor Illum. in Comp. Art. Dem. Dist. I. par. 2. fol: 15. Tom. 3.: per metaphoram hujus universalis Conditionis de Dubitatione revelantur duo particularia, quorum primum est naturale, scilicet quomodo prima materia (quæ est principium universale omnium corporum elementatorum particularium) indigesta digeratur, ut exinde formetur quodlibet corpus elementatum; secundum est artificiale, scilicet (b) quomodo ex universalibus principiis particularium scientiarum revolutis, & in unam communem scientiam terminatis per participationem & digestionem unius cum altero producatur particulare quæsumum; quod non gravatè efficies, si per metaphoram naturalem opus naturæ in opus Artis & è converso convertere non ignoraveris.

Sexta Demonstratio.

Negatio, Dubitatio, Affirmatio.

Textus: Prusquam sit compositio quatuor elementorum & digestio, oportet esse mixtionem; & ideo principium compositionis est per mixtionem, deinde in digestione, sed finis est compositio: unde sicut potentia digestiva est medium inter potentiam mixtivam & compositionem, simili modo potentia dubitativa est medium (a) inter negativam & affirmativam, ut principium sit in negatione, sed finis in affirmatione: & sicut compositio sit ex simplicibus per mixtionem & digestiōnem, & in ipsa compositione sit transmutatio, scilicet in species, quæ sunt aliud, quam elementa, licet ipsæ species vel supposita sint composita ab eis, simili modo in compositione universalium principiorum diversarum & simplicium scientiarum sit transmutatio (b) in quandam scientiam universalem, quæ non est aliqua prædictarum scientiarum, licet sit composita ab eis: & etiam sicut nullum ipsorum elementorum potest attingere, ut habeat in se virtutem, quam habet species ab eo composita, quæ illo utitur per vegetationem &c., ita nulla prædictarum scientiarum habet tantam virtutem ad inquirendū particulare quæsumum, quantam habet scientia universalis, in qua multiplicatur virtus per multa & diversa principia producta ex participatione & Compositione simplicium principiorum aliarum scientiarum, ergò &c.

Analysis: (a) Conditio universalis, cui tota hæc structura innititur, est ista: *Dubitatio est medium, ut principium sit in negatione & finis in affirmatione:* porrò quot arcana secretæ Philosophiae confluant in hanc solam Demonstrationem, quis non videt? videlicet de mixtione, digestione, compositione, & quæ sunt O. P. Q. Libri Principiorum Philosophiae, qui habetur Tom. I., de eorum ordine & usu, de transmutatione particularis in universale, de multiplicatione virtutis per compositionem multarum virtutum particularium simplicium: & plura, quæ prætereo, quæ omnia, necesse est, ut perfectè intelligas, antequam judicare præsumas, quid sit scientia universalis.

Septima Demonstratio.

DEUS, Negatio, Dubitatio.

Textus: omnis major Propositio (a) quæ potest

esse in negatione, est negare in DEO omnem imperfectionem; unde sequitur, quod major Propositio (b), quæ potest esse in affirmatione, est, affirmare in DEO omnem perfectionem: & quoniam dubitatio est (c) medium inter affirmationem & negationem, sequitur, quod omnis major propositio, quæ potest esse in dubitatione, sit contra majorem affirmationem vel negationem, hoc autem est, quia (d) DEUS est absolute principium, medium & finis omnium creaturarum: unde cum hoc ita sit (e), major propositio est in affirmare, quod divina bonitas bonificet, & divina magnitudo magnificet (& sic de aliis) negante negativā, ullam imperfectionem in DEO sequi per bonificare. Unde (f), sicut per conjunctionem majoritatis affirmationis & negationis potest multiplicari communis majoritas producta ab affirmatione & negatione, ita ex majoritate aliquis propositionis, quæ sit unius scientiæ, & ex majoritate alterius propositionis, quæ sit alterius scientiæ, potest multiplicari communis majoritas; per quam majoritatem sic multiplicatam ipsa communis scientia potest habere majorem virtutem affirmando vel negando, quam aliqua (g) scientiarum particularium sub ea contentarum; & per majoritatem universalem particulare scientiæ particularis potest melius inveniri, quam per majoritatem particulariem, ergò &c.

Analysis: primo intuitu apparet, Conditiones (a) (b) (c) (d) esse universales, ex quibus duo particularia (e) (f) sunt extracta, quæ facile resolventur, si Conditionem (f) mixtam ex universalis & particulari sic ponas: *ex majori affirmatione & negatione potest formari majus medium* (scilicet conjunctionis, quæ propositio contracta ad particularia supradicta restituet per synthesis easdem Demonstrationes.

Octava Demonstratio.

Creatura, DEUS, Negatio.

Textus: (a) minor Propositio est in medio majoris Propositionis & Conclusionis, ideo per minorem transit ad conclusionem, quæ est principium & finis primæ propositionis; & quia in conclusione convenit virtus primæ & secundæ propositionis, ideo potest inveniri particulare in conclusione per additionem majoris & minoris factam in conclusione, quod non potest inveniri in aliqua propositionum absque conclusione: & quia hoc ita est (b), ergo secundum hanc Metaphoram est manifestum, quod sit quædam universalis scientia communis omnibus aliis scientiis; alioquin sequeretur, quod DEUS super omnes scientias exaltariet creaturas sensuales, quæ se habent ad unum finem, scilicet ad humanam speciem, quæ scientiæ se haberent ad nullum finem universalem (c), si esset inconveniens, quandam scientiam universalem esse, in qua omnes scientiæ particulares contentæ teneantur & denotentur, ergò &c.

Analysis: ex uno particulari (a) demonstratur alterum particulare (b) per medium Metaphora de intellectuali ad intellectuali, & de intellectuali ad sensuale & è converso; est autem in primo particulari (a) implicitum aliud medium universale, per quod dicta duo particularia differentia inter se concordant (quod necessariò requiritur, ut unum necessariò possit inferri ex altero) quod medium universale est sequens (c) quia principium & medium convenient in fine, major est virtus in fine, quam in principio & medio: adde huic majori universali sequentem minori

rem particularem: sed major & minor propositio sunt principium & medium, & conclusio est finis, ergò major est virtus in conclusione, quām in præmissis: in hoc syllogismo aperui, quod suprà in alio occultavi; tu verò colloca (c) in medio ipsorum (a) & (b) & tibi erit apertum, quod hīc est occultum.

Nona Demonstratio.

Operatio, Creatura, DEUS.

Textus: Finis (a) cuiusque scientiæ est in Conclusione; ideo opus discurrens per aliquam scientiam est nobilis in conclusione, quām in duabus præmissis, quæ sunt principium & medium operi conclusionis: (b) unde, si foret inconveniens, quandam scientiam universalem esse, quæ sub se contineat & resolvat universa particularia scientiarum specialium, & in se concludat omnes scientias speciales, sequeatur, in nulla scientia esse conclusionem particularis, quia finis esset in præmissis, & non in conclusione, quod est impossibile & contra experientiam nobis manifestam de Dispositione, quam (c) DEUS posuit in opere creaturarum discurrente per principium, medium & finem, ergò &c.

Analysis: quia duoparticularia (a)(b) resolvuntur in unam universalem Conditionem (c) ideo hæc est medium concordans utrumque extreum differens.

Decima Demonstratio.

Differentia, Operatio, Creatura.

Textus: (a) Forma substantialis est principium formæ accidentalis; ideo formæ accidentales sequuntur dispositionem formarum substantialium, & materia, de quibus suppositum est compositum; & quoniam hoc ita est, ergò per formam (b) significetur, quod convenit, esse unam scientiam per formam communem omnibus scientiis, ut ipsa scientia sub se contineat formas omnium aliarum scientiarum, quæ per operationem sunt diversæ secundum differentiam, principium, medium & finem cuiuslibet creature: (c) veruntamen ob reverentiam Theologiae non intendimus dicere, quod hæc scientia universalis sit finis omnium scientiarum, sed medium, per quod regulentur principia omnium scientiarum ad inventenda sua particularia, in quorum investigatione & inventione essent defectivæ finè hoc medio; quia si non, requeretur, quod omnes scientiæ essent de particularibus, & non de universalibus, quod est falsum; ergò &c.

Analysis: in analysi tertiae Demonstrationis & primæ significatur naturale aliquod secretum hujus Demonstrationis de forma & materia universalibus physicis, quod secretum magis detegitur in sequenti undecima Demonstratione: Condicio particularis (a) resolvitur in hanc universalem: majus principium est principium minoris principii, ideo minus principium regulatur per majus principium, quæ Condicio est medium, per quod (a) movetur ad inferendum (b), & è converso.

Undecima Demonstratio.

Concordantia, Differentia, Operatio.

Textus: Prima Materia est universale principium (a) subiacens transmutationi & renovationi universalis operationis per concordantiam & contrarietatem; (b) dum autem contingit deviare medium in principio per aliquod accidens contra finem, hæc deviatione medii est per corruptionem materiae specificæ, pro quo medio restaurando natura tunc recurrit ad universalia principia, scilicet ad primam materiam &

ad universalem formam, quæ sunt generalia Principia materiis & formis specificis; sinè quibus universalibus principiis materiæ particulares non haberent directionem de principio ad finem (c): unde significatur, quod, sicut materia prima est principium omnibus materiis specificis, ita conveniat, quādam scientiam esse generalem omnibus scientiis, quæ per modum materiæ sit patiens, sed per modum forme sit agens (d): quod si esset per oppositum, sequeretur, quod principia naturæ haberent subjectum magis ordinatum, quām principia scientiarum, quæ habent nobiliorē finem, quām principia naturæ; sed quia hoc est impossibile, ergò &c.

Analysis: omnes Conditiones hujus Demonstrationis sunt compositæ ex principiis universalibus & particularibus; unde facilem præbent resolutionem in Conditiones universales: cape Conditionem universalem præcedentis analyseos, & dic: majus principium regulat & dirigit minus principium ad nobiliorē finem, quām minus principium; sed principium intellectuale est majus principium, quām principium sensuale, ergò &c.: per hunc syllogismum compositum ex majori universal & minori particulari demonstratur (d): retine eandem Conditionem universalem pro majori, & minorem fac sic: sed principium universale naturale est majus, quām principium particolare naturale, ergò &c.: per hunc syllogismum demonstratur (b).

Porrò ex hac Demonstratione percipis, quod materia & forma universales sint subjectum (a) transmutationi & renovationi materiarum & formarum particularium, per concordantiam & contrarietatem, scilicet per corruptionem (b) materia specifica antiquæ, & per generationem novæ, quā fit renovatio & transmutatio individui per operationem universalem dictorum duorum principiorum universalium, quæ sunt universale (c) agens & patiens, quo dirigitur particolare: at quomodo omnia ista rediguntur in praxin? si ex theoria harum Demonstrationum non perspicis, recurre ad tuam Philosophiam, quia de omnibus istis arcanis illic invenies abundantissimam taciturnitatem.

Duodecima Demonstratio.

Contrarietas, Concordantia, Differentia.

Textus: (a) Contrarietas est contra finem, medium & principium, & est contra contrarium principii, medii & finis; ideo (b) inter contrarietatem & contrarietatem est differentia, per quam est concordantia concordans vel contrarians contrarietati; & quia concordantia convenit cum fine, medio & principio, per quam convenientiam est differentia inter concordantiam & contrarietatem, ideo (b) concordantia est causa fini, medio & principio, contrarietas verò est causa contrario finis, medii & principii vel hujus contrarii contrario, (ut dictum est): & cùm hoc ita sit, per hæc principia ordinatur & producitur aliquod universale (c), quod est principium & causa multis particularibus, quod nec ordinari nec produci potuisse, si esset impossibile (d), quandam universalem scientiam esse principium & causam inventioni infinitorum particularium in ipsa scientia & per ipsam (e); & hoc tamen Sancti Spiritus gratia, per cuius infusionem ipsam scientiam decuit influi ad omnes scientias dirigendas.

Analysis: Si verum est, quod in (e) dicit Doctor Illuminatus, falsum est, quod dicunt reformatores suæ scientiæ; si autem falsum est dictum Doctoris Illum., falsum est, quod deceat Sanctum Spi-

Spiritum, qui est universalissimus & optimus Doctor, infundere universalissimam & optimam Scientiam: quod si negas, hanc esse Scientiam Doctoris Illum., da meliorem & adquiescam.

Conditiones ab (a) usque ad (b) sunt universales, ut per se clarescit; Conditiones à (b) ad (c) sunt mixtae ex genere & specie, sed Conditio (d) ex genere, specie & individuo: principium est genus, cattus est species, Scientia universalis est individuum.

Decima tercia Demonstratio.

Principium, Contrarietas, Concordantia.

Textus: (a) Concordantia & Contrarietas sunt principia infinitis accidentibus, motis ad finem per medium concordans vel contrarium: (b) & quia quaelibet scientia habet suum proprium medium, per quod principium tendit ad suum finem infinitis accidentibus, quae sibi & particulari medio convenient, ideo debet dari universale medium, sine quo universali medio non possent destrui accidentia contraria principio, medio, fini scientiae particularis, quia illa accidentia essent in majori quantitate, quam accidentia, quae habent concordantiam cum principiis; ergo &c.

Analysis: Conditiones (a) (b) sunt compositæ ex universali & particulari, ut satis notum ex præcedentibus, abstrahe universale à particulari, & resolvisti speciem in genus, vel individuum in speciem, secundum quod est particulare; quod genus de novo contrahe cum eadem vel alia specie & individuo, & per synthesis produces inventionem & demonstrationem novi particularis: ecce unum detegam, quod hic vides & non vides, videlicet dari universale medium in natura, quod si noveris theorice & practicè, habebis Clavem totius arcanæ Philosophiae Doctoris Illum. & universalem medium terminum ad faciendo infinitos syllogismos particulares naturales demonstrativos non indigentes probatione dialectica.

Decima quarta Demonstratio.

Medium, Principium, contrarietas.

Textus: Quando (a) medium alicuius scientiae deviat & impeditur per aliquam contrarietatem, contrariam fini illius scientiae, recurrentum est ad principia illius scientiae; quae nisi sufficiant ad dandam sanitatem & directionem illi medio devianti, recurrentum est ad principia alterius scientiae vel scientiarum (b), in quarum mediis non sit contrarietas: quae est infirmitas intellectus deviantis: & quia cum principiis alicuius particularis scientiae possunt inveniri, probari & fortificari principia alterius scientiae, à quibus medium illius scientiae recipit sanitatem & virtutem, & multa principia melius possunt sanare medium, quam pauca, ergo de necessitate manifestum est, esse (c) quandam Scientiam omnibus scientiis universalem, ex principiis omnium particularium scientiarum compositam, quam mediante divinâ gratiâ habituavimus in Arte Compendiosa & Demonstrativa & in Arte inveniendi particularia in universalibus, quae est quasi ramunculus ab ipsis scientiis extractus.

Analysis: Authorem Scientiae Universalis audivisti in fine Demonstrationis duodecimæ, quæ qualis & quanta & quare & quomodo sit, per omnes quatuordecim Demonstrationes haec tenus est expositus & demonstratum; at ubi sit, in fine (c) hujus ultimæ clarissimis verbis testatur ipsemet Illuminatus Doctor; si illi non vultis credere, operibus crede; si tot & tanta ac tam sublimia opera non fe-

cisset de hac Universali Scientia, quæ nemo aliis fecit, peccatum non haberent, qui huic Scientiæ contradicunt, quam ob hanc quoque causam luci publicæ exponimus, ut illam videant, legant & intelligant, antequam judicent & contemnant; quod si renuant, manifestè ostendunt, quod odio habeant eam gratis: finiamus nunc ultimam hanc Analysin resolvendo *compositum in simplex*, h.e. Conditionem universalē contractam ad particularem: quando medium deviat à fine per aliquam contrarietatem contrariam fini, recurrentum est ad suum principium; quod si non sufficiat, recurrentum est ad aliud principium differens, in cuius medio non est contrarietas &c.: hanc Conditionem universalem per synthesis de novo contrahe ad particulare Medicinæ, & metaphoram sanitatis convertes in literam, quæ ad literam tibi significabit magnum Arcanum in Medicina.

Completo tertio Capite & Circulo Magnæ Artis per exemplum expansum in Principiis, superest subjungere idem exemplum contractum in literis, primo, ut appareat, quanto compendio versatis in Arte possint exhiberi formæ universales Demonstrationum circa aliquam questionem particularem: secundo, ut uno quasi obtutu cernatur mirabilis ordo, connexio & circulatio dictarum Demonstrationum, quem si novissent, qui nostrum B. Magisterum de confusione & nullo ordine accusarunt, utique tacuerint: tertio, ut ex combinatione literarum hujus tabellæ in praxi solutionis datæ questionis adhibitarum discant, quibus haec tenus contrarium visum est, nullam combinationem esse vacuam vel inutilem ad quacunque questionem solvendam, sed omnes mito modo aptas, & singulas promere novas rationes differentes ab aliis, non vi ad propositum detortas, sed nativo fluxu in unum scopum collimantes.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
K	L	M	N	O	P	Q	B	C	D	E	F	G	H	I	1
I	K	L	M	N	O	P	Q	B	C	D	E	F	G	H	2
H	I	K	L	M	N	O	P	Q	B	C	D	E	F	G	3

Hæc Tabella repræsentat Figuram tribus Circuitus sibi inscriptis constantem, quorum duo inferiores debent esse mobiles; literæ in Tabella positæ denotant principia Figuræ T. secundum ordinem posita in supradicta Demonstratione, nam K I H. est prima Camera, L K I. secunda, quæ simul dant primam Demonstrationem, & sic usque ad finem: has literas principiis substituant, qui brevitatem demonstrandi amant, & habebunt demonstrationes in notis algebraicis, magis universales, ac facile convertibles in innumeræ alias particulares.

Pro coronide addam Compendium Analyseos omnium quatuordecim Demonstrationum.

1. Docet B. Magister, quod detur aliqua Scientia universalis, in qua omnia principia aliarum scientiarum miscantur: vide lit. (f) Dem. 1., lit. (d) Dem. 3., lit. (c) Dem. 4.

2. Quod principia scientiarum particularium post mixtionem debeant ingredi digestionem & postea compositionem, post quam fit transmutatio in quædam Scientiam universalem, quæ non sit aliqua particularium: vide lit. (a) (b) Dem. 5., lit. (b) Dem. 6.

3. Quamvis sit composita ab eis: lit. (b) Dem. 6.

&

& contineat illas: lit. (g) Dem. 7., lit. (c) Dem. 8.,
lit. (b) Dem. 9.

4. Quod principia particularium scientiarum post suam transmutationem in principia universalia non maneat formaliter eadem principia, quæ prius erant, sed sint similitudines illorum, vel formæ abstractæ à suis materiis, quæ sunt nobiliores, & habeant altiorem causalitatem super illa: lit. (e) Dem. 3.

5. Quod habeant majorem virtutem, & magis multiplicatam: lit. (b) Dem. 6. lit. (f) & (g) Dem. 7.

6. Quod hæc Scientia universalis sit universale agens & patiens: lit. (c) Dem. 11.

7. Quod possit resolvere universa particularia scientiarum specialium: lit. (b) Dem. 9.

8. Quod respectu Theologiae non sit finis, sed universale medium: lit. (c) Dem. 10. & lit. (b) Dem. 13.

9. Quod sit infusa à Sancto Spiritu: lit. (e) Dem. 12.

10. Quod sit contenta in Arte Compendiosa, quæ habetur Tom. I., & in Arte Demonstrativa & Arte inventi Partic. in Univers., quæ sunt in Tom. 3. lit. (c) Dem. 14.

Finitum est hoc Compendium per gratiam & auxilium DEI, cuius brevitas si forsan tibi Lector in aliquibus locis hujus libelli videatur obscura, compara illa loca cum aliis locis, repetendo lectionem, ideo enim abbreviavi opus, ut paucis multa dicerem; quæ pauca per totum libellum dispersa tu collige in unum, & multa invenies lectione secundâ, quæ primâ non observasti, & plura tertâ quam secundâ: quod si ternâ lectione satur eris, consulo, sepone hunc libellum, non enim solo ternario perfectionem Artis consequeris, sed quaternario & ternario simul unitis; nec enim supremus Artifex mundum ipsum perfecit nisi completo septenario, complevit enim DEUS die septimo opus suum, quod fecerat, & requievit die septimo ab universo opere, quod patrârat: quam proin Regulam divinam convenit nos imitari in nostro opere.

Porrò si in hoc vel aliis meis scriptis vel imposterum scribendis error contra Sanctâ Fidem reperiatur, illum errorem non ipso Beato meo Magistro, (sicut & prædictum de scientia) sed meæ ignorantiae dignentur adscribere, quem errorem contra voluntatem à me positum profiteor, adeoque hæc & alia dicta scripta Censuræ Sanctæ Matris nostræ Ecclesiæ Catholicæ Apostolicae Romanæ cum omni humilitate submitto.

Denique cùm hæc Universalis Methodus scientifica ratione sui principii, mediæ & finis sit adeò excellens, quod inter omnes vias ad convertendum Infideles, & aberrantes à vera Fide, ista sit facilior & amicabilior & magis consona charitati, tantoque omnibus aliis viis fortior, quanto arma spiritualia sunt fortiora corporalibus (hæc enim armatos suos non onerant, nec molestant, non habebantur ictibus, nec franguntur, non rubiginantur algoribus, nec caloribus dissolvuntur, sed quanto plus in virtute eorum agitur, tanto subtilius accidunt, multiplicantur, & armatos suos magis agiles, fortes & audaces faciunt, plus in medio & fine quam in principio, præter multa alia, quæ narrare dimittimus) Doct. Illum. in Lib. de Artic. Fid. circa finem, ideo cum eodem Illum. Doctore ego Discipulus flexis genibus cum humilitate & reverentiâ, quantâ possum, supplico omnibus Viris doctis & sapientibus, præsertim verò Religiosis, quorum vocatio & professio est Veritatem Sanctamque Fidem tueri, promovere & augmentare, propter amorem Domini nostri JESU Christi, pro cuius gloria labore, (sic

ut & ipsi) & cum illius gratia usque ad finem vitæ meæ laborare intendo, propter zelum animarum, & salutem proximi, propter perfectionem & complementum omnium scientiarum, quæ tanquam medium valde proficuum supradicto fini destinantur, ut hanc Arthem videant, examinent, & non obiter sed omni attentione scrutentur; quod si invenerint, in illa veraciter reservari donum coelitis concessum nostro Illum. Magistro, cum gaudio recipiant, & nobiscum DEO omnium bonorum Lægitori grates rependant.

Sequitur jam superiùs fol. 3. §. *instabili* promilla Solutio objectionum, quas duo Celebres Doctores Theologiae, scilicet R.P. Vasquez & R.P. Arriaga contra Demonstrationes Doctoris Illuminati de Mysterio S. Trinitatis faciunt.

Frustra conarer persuadere Orbem literatum, dari aliquam Scientiam universalissimam verè & propriè demonstrativam (quam assertui esse solam illam Doctoris Illuminati Beati Raymundi Lulli hactenus explicatam) nisi simul ostenderem, Demonstrationes ab ipsomet Illum. Doctore per illam factas esse solidas, certas, evidentes & infallibiles quod quia per aliquos Viros Doctos, inter quos locum tenent præfati duo, in controversiam trahuntur, cogor illorum objectionibus satisfacere, tali quidem ratione, ut omnibus sanam rationem admittentibus manifestè pateat, dictas Demonstrationes Lullianas per opposita argumenta non tantum non esse fractas & remissas, sed multò plus roboris, virtutis & intentionis ex hac lucta reportasse: quemadmodum enim gradus virtutum naturalium & moralium mensurantur per operationes, quas exerunt in sua contraria, sic gradus virium demonstrandi mensuramus per effectum operis, quem cernimus in opposita argumenta.

Ne quis verò existimet, me oblitum eorum, quæ in fine Præfationis Tomi secundi scripsi, nolui respondere meis sed proptiis verbis Beati Magistri, ut simul videant adversarii, quam providus fuerit Doctor Illum., utpote qui jam ante quatuor circiter sæcula solutiones paratas reposuit, suis Discipulis quondam servituras ad objections adversariorum exarmandas: unde non sine causa loco supra citato conquestus sum de incuria horum Authorum in legendis Libris Illum. Doctoris, quia ne hos Libros quidem, quos impugnant, debitâ attentione inspexerunt, (ut statim infra ostendam) quid igitur censendum de ipsa Arte illis innotuisse, sine qua saltem aliqualiter cognitâ libri per illam compilati nequeunt intelligi. Sit igitur sequens

Quæstio.

Quæritur, an supposito Lumine Fidei Mysterium S. Trinitatis possit evidenter demonstrari?

Negant dicti duo Patres, affirmat Doctor Illuminatus cum S. Augustino, S. Anselmo, Richardo à S. Victore & aliis, quos vide citatos in primo Tomo ante *Sententiam definitivam*: item in *Præfatione* secundi Tomi per totum. R.P. Vasquez in Disp. 133, cap. 1. fol. 135. citat tres Libros Raymundi, *Librum Apostrophen*, *Librum Sententiarum*, & *Librum de Demonstratione per Aequiparantiam*, quem ultimum solum impugnat per tria Capita respondentia tribus Distinct. dicti Libri: audiamus nunc Demonstrationes Doctoris Illum. & refutationes illarum hujus Adversarii: §. His positis sic habet: ubiunque est concordia (concordantia), ibi est pluralitas, hanc positionem iple (Raymundus) relinquit ut notam,

in divina bonitate est concordia, ergo in divina bonitate est pluralitas.

Idem argumentum fieri potest in quovis Attributo: minorem verò sic probat: quia *ubicunque est actus, est concordia agentis & acti in ipso actu, in divina autem bonitate est actus, quem ipse appellat bonificare, ergo ibi est concordia bonificativi* (inquit ille) & *bonificabilis in actu bonificandi.* Eodem spectat alia ratio, quæ est huiusmodi: *ubicunque est equalitas, est distinctio inter ipsa equalia, in divina autem bonitate est equalitas inter bonificativum & bonificabile, ergo ibi est pluralitas:* majorem relinquit etiam ut notam; minorem verò eodem modo probat, quo probavit minorem superioris Demonstrationis.

Verùm hæ Rationes non solùm Demonstrationes censendæ non sunt, sed etiam eas nullius esse momenti, statim apparet: priùm quidem Demonstrationes non sunt, quia supponunt id, quod nullo modo evidens est, nec alio modo, quam Fide divinâ creditur, esse videlicet in DEO actum secundū rem, qui sit productio; nam licet ratione naturali probari possit, DEUM intelligere & velle, & ita in DEO esse operationem & actum, at nullā certè ratione evidenter ostendi potest, esse actum intellectus & voluntatis, qui verè sit productio; & nisi Fides id doceret, diceremus, actum intelligendi & volendi esse in DEO suam substantiam, non operationem, & à nobis solùm concipi per modum operationis & actus, ita Vasquez loco citato.

Quòd autem hæ Rationes non solùm Demonstrationes censendæ sint, sed etiam sint maximi momenti, statim apparebit, quando disparebunt objectiones, quarum prima, quòd supponant id, quod nullo modo est evidens &c.: non enim hoc Doctor Illum. supponit, sed efficaciter probat & demonstrat statim in prologo dicti Libri Demonstr. per Aequip.: unde apparet inadvertentia Vasquezii, qui dictum prologum vel omnino non legit, vel ad ibi dicta non attendit:

Nam in dicto prologo primò ponit fundamen-tum solidum demonstrandi, dum exponit *summam primitivitatem, veritatem, immediatatem & necessitatē horum principiorum, ex quibus format Demonstrationem per Aequiparantiam.*

Secundò: hoc fundamento posito probat *actus ignotus per actus notos* (sive jam hi actus noti sint secundū rem vel per rationem tantum, de hoc hic nondum quidquam supponitur, ut vult Vasquez, alias enim non sicut investigatio & demonstratio) sicut *bonificare &c. per intelligere & amare*, & hoc est, demonstrare per Aequiparantiam, cùm omnes Dignitates in DEO sint æquales; unde si una habet actum, necessariò omnes debent habere: ut probat Doct. Illum. n. 9., ubi demonstrat, quòd quando una ratio habet actum & altera non, illæ rationes realiter inter se distinguantur: quod utique in Divinis est absurdum.

Quòd verò in divino intellectu & voluntate sint actus, h. e. intelligere & velle, probat Doctor Illum. n. 6. ex hoc, quia in DEO non potest esse potentia sine actu, cùm potentia sine actu necessariò implicaret defectum, qui in DEO est impossibilis.

Tertiò: per hos actus jam demonstratos probat & demonstrat, dari in DEO *concordiam* (non *concordiam illam fictam à P. Arriaga*) & per *Concordiam* demonstratam demonstrat *Differentiam*, & per utramque probat *Aequalitatem*, quibus

demonstratis demonstrat Trinitatem: ergò gratis asserit P. Vasquez, Magistrum nostrum quidquam supponere.

Sed quomodo (quætes) probat Lullus, Concordantiam esse in DEO, si non demonstrat, esse in DEO actum secundū rem? Respondeo, utique demonstrat talē actum: per quid? per actus ignotus prius demonstratos ex actibus notis, nam *sicut ratione naturali probari potest, DEUM intelligere & velle*, & ita in DEO esse operationem & actum, ut suprà fatetur P. Vasquez, (de quibus nondum constat, an sint secundū rem vel rationem tantum) sic secundū eandem rationem naturalē probari potest, *DEUM bonificare, magnificare, possificare, perficere &c., & ita in DEO esse operationem & actum*, (de quibus jam certò constat, quòd sint secundū rem, & non secundū rationem tantum: cùm DEUS possit quidem se ipsum intelligere & amare, sed non possit se ipsum *bonificare, magnificare, possificare, perficere &c.*, cùm jam actus sit infinitè bonus, magnus, potens, perfectus &c.; unde cùm ratione æquiparantiae dignitatum & actuum earum necessariò debeat affirmari idem de uno, quod de altero, quod fieri non posset, nisi in DEO esset *Productio*, ideo legitimè infert & demonstrat Doctor Illum. per Aequiparantiam actuum divinorum Attributorum, dari in DEO productionem, & per consequens *concordiam* inter *actum, agens & agibile*: quâ semel demonstrat ultrò sequitur *differentia*, & ex differentia & concordantia *equalitas*: quæ tria principia semel in prologo demonstrata applicat Doctor Illum. ad omnia demonstranda, quæ P. Vasquez nequidquam conatur infringere.

Manifestum est ergò, quòd P. Vasquez scopum *Libri Demonstrationis per Aequiparantiam* non animadverterit, sed obiter tantum perlustrarit, multò minus videtur attendisse rationes *Libri Sententiarum*, quem tamen citat, ubi verbis clarissimis Doctor Illum. hanc difficultatem resolvit; cujus verba cap. 6. dicti Libri sunt sequentia.

DEUS habet naturam, per quam naturaliter intelligit & diligit se ipsum, quia si non haberet naturam, suum intelligere & diligere esset accidentale & artificiale, quod esset malum contra bonum, & parvum contra magnum, & in tempore contra æternum, & sic de aliis; & hoc est impossibile: habet ergò DEUS necessariò naturam, & per consequens naturalem intellectum & intelligibilem, volitivum & volibilem, sicut habet naturale intelligere & amare; quia divinæ rationes sunt idem numero, ut suprà quæst. 4. probatum est: unde sequitur, quòd sicut DEUS intrinsecè habet naturale intelligere & amare, sic habeat intrinsecè bonificare, magnificare, æternificare, possificare, virtuificare, verificare, glorificare, perficere: unde, cùm DEUS absolute sit summè bonus, summè magnus, æternus &c., sicut est summè intelligens & summè amans, convenit, quòd suum intelligere & suum amare sint necessariò absoluta, & sic DEUS se intelligit & diligit; veruntamen absolute non potest se bonificare, magnificare, æternificare, possificare &c. nec perficere, cùm ab æterno & in æterno jam sit perfectus in bonitate &c., quod non esset, si se simpliciter bonificaret &c.

Hac consideratione, ait Doctor Illum., se fuisse valde perplexum & admiratum, quo usque mediante divinâ gratiâ, quæ se bonæ intentioni & voluntati communicat, illi fuit declaratum & significatum, necessariò in DEO esse distinctionem;

veruntamen adhuc miratus fuit, & consideravit, de quibus erat, & quare erat illa distinctio; & sic Raymundus invénit, quod DEUS, in quantum naturaliter se intelligit, intelligit, quod potest naturaliter de se bonificare, magnificare &c., ut habeat ita naturale bonificare, magnificare &c., sicut intelligere; & sic de se producit bonificatum infinitum aeternum &c., quia de alia essentia ipsum non potest producere, cum nulla alia essentia nisi sua sit infinita & aeterna; & sic producens permanet in bonificabilis &c. & innascibilis, & totus se bonificat magnificat &c. in producto, ipsum producendo de tota sua bonitate, magnitudine &c.; & tunc Raymundus percepit, quod in divino intellectu, quem communem ante consideravit, sit unus intellectus proprius personalis, existens ille idem producens, quem prius consideravit, ut ipse sit bonificativus, magnificativus &c.: hæc Doctor Illum. dicta quæst. 6. Lib. Sentent.

Ex quibus est evidens, verè dici à P. Vasquez, quod nulla ratione (ab ipso) evidenter offendī posse, esse actum intellectus & voluntatis, qui verè sit productio, & quod nisi (ipsum) fides sit doceret, diceret, actum intelligendi & volendi esse in DEO suam substantiam non operationem, & ab illo solùm concipi per modum operationis & actus; nam ille supradatas rationes & innumeras alias, quas Doctor Illum. de hac materia tradidit in suis Libris, ignoravit, multò minus nota fuit Vasquez Ars & Scientia, ex qua milles tales rationes educuntur.

Pergit Vasquez: deinde ratio illius ad probandum, esse in DEO actum productionis ex eo, quod sit bonificativum, bonificare & bonificabile, frivola est; nam hic actus non est, quem fides docet esse productionem personæ, & notionalem operationem, sed est actus quidam non efficientis & producentis, adhuc nostro modo intelligendi, sed per modum causæ formalis, sicut dicere solemus, albedo facit album, ergo hoc modo non deducitur probabiliter, nedum evidenter, esse in DEO realē concordiam in actu bonificandi inter bonificativum & bonificabile, sed solùm nostro modo intelligendi, quo hæc distinguuntur, ita Vasquez.

Sicut Vasquez confusam habet ideam principiorum & argumenti ex his principiis formati, sic confusè opponit contra claram rationem, quæ ipsi est frivola, sicut calor receptus in nive & cucurbita infrigidat contra suam naturam: hic actus (inquit Vasquez nec tamen exprimit, quid ex tribus distinctis, scilicet bonificativo, bonificare, bonificabili vocet actum) non est, quem fides docet esse productionem persona &c., sed tantum à nobis concipitur per modum causæ formalis, sicut dicere solemus: albedo facit album: ergo &c.

Præclarè, sed prorsus nihil ad rem: maneamus tamen in paritate, ut clarius compareat impertinentia objectionis:

Sicut albedo est causa formalis albificandi, sic bonitas est causa formalis bonificandi, & intellectus causa formalis intelligendi, & voluntas causa formalis volendi, non tantum nostro modo concipiendi sed realiter, ut fateri debet Vasquez, si vel micam sanæ Philosophiae possidet: unde si vel primam definitionem *bonitatis* in Arte Lulliana didicisset, sic debuissest necessariò argumentari cum Illum. Doctore in Lib. Disputationis Fidei & Intellectus: illa *bonitas naturalis*, quæ est infinita & aeterna, est naturalis ratio bono infinito & aeterno, quod producat bonum infinitum & aeternum; sed divina bonitas est hujus-

modi, ergo est ratio DEO, quod producat naturaliter bonum infinitum & aeternum: hoc argumentum est à proportione, & est à comparatione & à compositione & significatione &c.; nam sicut se habet bonitas ad bonum, sic finita bonitas ad finitum bonum, & infinita bonitas ad infinitum bonum, & naturalis bonitas ad naturale bonum; compone & compara has analogias ad invicem, & videbis, illas exactè esse proportionatas: est ergo divinus intellectus ipsi intellectivo scilicet Patri non minus per modum causæ formalis, (ut utar verbis Vasquezii) quam *bonitas bonificativa*, & *magnitudo magnificativa*, h.e. eidem Patri, qui sub ratione formalis omnium suarum dignitatum constituentium realiter unam rationem formalem intellectus producit & generat Filium, & hoc necessariò exigit æquiparantia vel æqualitas dignitatum DEI, ne scilicet una sit major vel minor altera; quod autem ex hoc sequatur, in DEO esse realē distinctionem & concordantiam inter bonificativum & bonificabile in actu ipsius bonificare, sic probat Doctor Illum. ibidem: quia infinitus actus dicit plus in productione existendi & distinguendi, quam existendi tantum, quoniam majus est existere bonum, & agere seu producere bonum distinguendo (quia inde prodit multiplicatio Personarum) quam sine distinctione & multiplicatione: & sic ratio B. Raymundi stat, & Vasquezii non potest stare, quia jacet tantum in suo intellectu, & nihil est in re: imò si sic esset, sicut sentit Vasquez, esset confusio in DEO, & claritas in intellectu Vasquezii, & sic Vasquezius conceperet meliorem DEUM, quam DEUS esset; & intellectus Vasquezii esset perfectior DEO & intellectu DEI: quia *natura divinæ bonitatis, magnitudinis non esset permanens ab aeterno nec in aeternum, sed variabilis & mutabilis*, quia Naturans se transmutaret in Naturatum, & è converso, & sic de naturare; & aeternitas non posset sufficere ad permanentiam proprietatum numerorum eorum, quod esset malum contra bonum &c., immobile & mobile contra immutabile & immobile, possibile contra impossibile, innaturale contra naturale &c., quia bonificans &c. non esset naturaliter agens, nec bonificatus &c. naturaliter patiens, nec bonificare actus; & sic Natura divina non haberet radicem & fundamentum, in quo posset se sustentare hoc, quod est, quæ omnia sunt impossibilia &c.; ècontra in intellectu Vasquezii hæc omnia essent distincta, clara & inconfusa, ergo &c.

Capite secundo Disp. 133. conatur Vasquez ostendere, demonstrari non posse, in DEO esse tres Personas, contra B. Raymundum ejusque secundam Distinct. Lib. Dem. per Aequip.; argumentum B. Raymundi, prout habetur n. 2. cit. Dist., est sequens: illa concordantia, in qua sufficit unica actio & unica passio & unicus actus est in majori majoritate actionis, quam illa, in qua sunt plures actiones & plures passiones & plures actus; sed in divina bonitate sufficit unicus bonificatus & unicus bonificabilis & unicum bonificare, ergo divina bonitas est in majori majoritate actionis per illa tria, quam si essent plura vel pauciora: major sic declaratur; quia quando duas actiones numero differentes sunt in eadem Essentia, una limitat & impedit agere alterius; & sic de duabus passionibus & actibus numero differentibus.

Hoc argumentum confirmat sequenti. Illa Essentia, in qua sufficit unicus distinctivus à se & generativus productivus de se, & unicus distinguibilis à distinctivo productibili & generabili, & unicum distinguere per spirare & amare, est in majori majoritate distinctionis, quam illa, in qua sunt plures distinctivi & dis-

distinguibilis & plura distinguere; sed in divina magnitudine sufficit unicus magnificatus, qui est distinctivus à se, & generativus productivus de se, & unicus magnificabilis, qui est distinguibilis à distinctivo, & generabilis producibilis, & unicum magnificare, quod est distinguere per spirare & amare, ergo divina magnitudo est in majori majoritate distinctionis per illa tria, quam si essent plura vel pauciora: major & minor declarantur ut suprà, tamen ad excusandum nos intendimus dicere, quod Pater sit unicus distinctivus generativus respectu Filii, & Filius unicus distinguibilis generabilis respectu Patris; sed Pater & Filius simul sunt unicus distinctivus spirativus respectu S. Spiritus, & S. Spiritus est unicum distinguere per spirare & amare respectu Patris & Filiis &c.

Contra hæc argumenta inquit Vasquez dicto cap. 2.: Ego quidem vehementer miror, quam facile hic Author sibi persuadere potuit, has esse perspicuas & evidentes demonstrationes, cum non solum frivola sint, verum etiam aliqua contra nostram fidem ex illis sequi videantur absurdæ: Vasquez accinit Arriaga Tract. de S. Trin. Disp. 43. Sect. 4. ubi Demonstrationes Lulianas sequenti eloquio condecorat: P. Vasquez (ait Arriaga) eâ Disput. suprà citatâ per totum eas examinat Demonstrationes, quæ nugæ potius & barbari termini sunt, immo fidei contraria probant (yah quantum malum! sed audiamus rationes serias adversariorum & terminos pruriens auribus) itaque Vasquez ibidem pergit: *primo*, cum hæ rationes supponant id, quod putavit Raymundus in præcedentibus fuisse demonstratum, illudque non satis probatum fuerit, ut præcedente capite vidimus (visu nimis festino) nullam omnino vim nedum evidentiam habebunt: *secundo* non constat, quomodo Author demonstrat majorem harum demonstrationum, eam scilicet essentiam esse in majoritate actionis, in qua est solum unicum producens, unicum productum & unicus actus.

Ad *primum* respondeo, nil à B. Raymundo fuisse suppositum, sed omnia satis probata; ut suprà ostensum; unde, quia nihil horum à Vasquez fuit refutatum, signum est, illum aut rationes Doctoris Illum. non penetrasse, (quod mihi est verisimilium) aut si penetrasset, non potuisse refellere.

Ad *secundum* dico, maximè constare, & B. Raymundum efficacissimè demonstrare, quod illa *Essentia* sit in majoritate actionis, in qua sufficit unica *actio*, & unica *passio*, & unicus *actus*, (sic sonant verba B. Raymundi) si enim ista tria sufficiunt, quidquid illis additur, est frustraneum; unde per se sequitur demonstratio hujus majoris, quia quando due *actiones* numero differentes sunt in eadem *Essentia*, una *limitat* & *impedit agere alterius*; & sic de duabus *passionibus* & *actibus* numero differentibus: quid clarius? sed obscurum est hoc Vasquez & Arriagæ, cui ultimo summopere displicet hæc demonstratio, quam iterum ad nugas amandat; cetera (ait) de bonificativo, bonificabili & *bonificare*, unde tres infert personas, item nescio, quæ de majoritate actionis, quæ solum dicit habere unam actionem (nam si essent duas, una alteram limitaret) sunt puræ nugæ, & contra fidem, ut dixi; nam in Divinis actio nulla est, productio autem est duplex, nec una aliam limitat: hæc bene Vasquez ibi prosequitur: sic Arriaga. Quid consilii? defendamne puras nugas & ea, quæ sunt contra fidem? absit, sed ea quis prohibet defendere, quæ suprà Arriaga fatetur, se nescire, & non vult credere? ac proin est contra fidem Arriagæ, in Deo esse actionem, sed bene du-

plicem productionem: quis obsecro abstineat, quin revocet Arriagam ad suam barbaram Grammaticam, quam ibidem paulò inferiùs in auxilium vocare non veretur pro tuendo sensu suo fictæ concordie; nam secundùm Arriagam produco non amplius est verbum activum, nec producere est agere, nec producere est actio, quid ergo? at forsan regeret: ubi non est passio, non est actio, in Divinis non est passio, ergo: retorqueo argumentum, ubi non est posterius, non est prius, in Divinis non est posterius, ergo: sicut ergo terminos, quibus utimur ad comparandam scientiam de creaturis, debemus adhibere in Divinis remoto tamen defectu (quantum nobis est possibile) quia aliis caremus, & (si strictè loquendum esset) nihil prorsus possemus enuntiare de Deo, quod exactè exprimeret id, quod Deus est in se, cum Deus infinite transcendet non solum nostram locutionem sed captum etiam nostri intellectus: sic dicimus, in Deo dari actionem & passionem, quia videmus in creaturis actionem & passionem, à quibus scilicet *actione* & *passione* possumus removere omnem defectum, quem habent in creaturis, & quem in multis aliis terminis vix possumus tollere, sicut à termino *forma* removendo defectum dicimus, Deum esse *puram formam*, quamvis forma in creatura non possit esse sine materia.

At enim verò ne hoc quidem fuisse necessarium Illum. Doctori hic facere, nisi volens insistere universalitati suorum Principiorum primitorum, quæ debent esse communia intentionaliter Deo & Creaturæ, realiter autem esse tam in Deo quam in Creatura, secundùm proportionem geometricam tamen, volunt uti suo *tivum & are*, vel *agente*, *patiente & actu*, quæ generalius dicuntur, quam si protulisset bonificativum, bonificabile, bonificare, concordativum, concordabile, concordare, distinctivum, distinguibile, distinguere: quæ prolationes his Authoribus ideo sunt exosæ, frivole, barbaræ & nugatoriæ, quia ignorant res significatas per illas, & hæc ignorantia in illis inde sumpsit originem, quia prima Principia totius veræ & realis Philosophiae ignorarunt: quæ Principia sunt dicta *tivum, bile & are*. h. e. *agens, patiens & actus* realiter inter se distincta, si enim ista scivissent, realiter delitescere in singulis rebus creatis, nunquam negassent, dari verum vestigium S. Trinitatis in Creatura: quod tamen SS. Patribus optimè fuisse cognitum, per plurimas sententias ex eorum Scriptis petitas demonstravi ad oculum in Praefatione secundi Tomi.

Dixi itaque, quod absolute potuisse Illum. Doctor aliter loqui, si dixisset operans, operabile, operari, vel producens, producibile, producere & similia, quod & multoties fecit, ut patet in suis voluminibus, nisi placuisse ipsi generalius loqui, ut posset facere Demonstrationes à proportione geometrica de Deo ad Creaturam, & è converso; qui ergo volunt cavillare demonstrationes his terminis affixas, discant prius significaciones terminorum, alias ipsis accidet idem, quod adversariis Chimicorum, qui perpetuo invehuntur in sal, sulphur & Mercurium vulgaria, negantes, hæc esse tria Principia corporum naturalium, quod etiam veri Chimi ci negant.

Sed ne videar velle eludere vim argumenti Adversariorum, clarius exponam sensum horum trium Principiorum: in omni *Essentia* (ait Doctor Illum.) esse tria concreta essentialia realiter inter se distincta, quæ vocat *tivum, bile & are*, vel *agens, patiens & actum*, vel *actionem, passionem & actum*: v. g. in bonitate, *bonificativum, bonificabile, bonificare, concordare*.

*cordativum, concordabile, concordare, differentiativum, differentiable differentiare, & sic de qualibet dignitate, forma vel Essentiâ, tam in Deo, quam in Creatura: unde in Creatura dicimus de igne, significatum, significabile, significare, & sic de ceteris tribus elementis, sic pariter dicimus in Schola Lulliana memorativum, memorabile, memorare, intellectivum, intelligibile, intelligere, volitivum, volibile, velle, quæ omnia sunt de propria essentia memoriae, intellectus & voluntatis, & sunt realiter inter se distincta, licet ex omnibus tribus sit una essentia: ulterius assentit & demonstrat Doctor Illum., quod ex *tivo* generetur *bile*, & ex utroque procedat *are*, unde dicit, quod ex recolere generetur intelligere, & ex recolere & intelligere procedat velle: sic pariter in elementis, ex significativo generatur significabile, & ex utroque procedit significare (& ex calefactivo generatur calefactibile, & ex utroque procedit calefacere, & ex albificativo generatur albificabile, & ex utroque procedit albificate; & sic de qualibet essentia vel forma creata: hæc autem tria sortita sunt nomen in Schola Lulliana *agentis, patens & actus*. Ab hac similitudine ascendit intellectus creatus ad suum Creatorem, & videns in speculo Creaturarum illum relucere unum & trinum, sic argumentatur: Non minoris actualitatis potest alius & nobilitatis est bonitas infinita quam bonitas finita, sed bonitas finita est ratio bono finito, quod producat naturaliter & de se bonum finitum, ergo bonitas infinita erit ratio bono infinito, quod producat naturaliter & de se bonum infinitum: ergo cum in Deo sit bonitas infinita, producit bonum infinitum: nihil autem aliud a Deo potest esse infinitum, sed solus Deus, ut probatum est, ergo Deus, cum sit bonum infinitum, producit bonum infinitum, & per consequens idem & aequaliter sibi in bonitate, essentia & natura, Doctor Illum. in Lib. de Art. Fid., quem vocant Apostrophen, Dcm. 7. En hæc propositiones non sola fide creduntur (ut nudè assentit Arriaga) sed demonstrantur tali ratione, quam nec Vazquez, quamvis allegaverit hunc librum, ulla tenus refutavit, nec Arriaga: ulterius demonstratur *equalitas*, quæ non supponit pluralitatem Personarum, (ut iterum Arriaga falso obicit) sed potius è converso illam probat & demonstrat.*

Ex quibus hactenus dictis facile est colligere, quid Illum. Doctor velit per *actionem, passionem & actum* in Divinis, nempe *Trinitatem Personarum*, quam in duabus ultimis Distinctionibus demonstrat, ultra quam Trinitatem nullus numerus realis est possibilis in Divinis; unde pariter constat, quod si duo agentia vel duæ actiones, vel duo Patres essent in Divinis, unus limitaret alium, quia major magnitudo bonitatis potest esse in una Paternitate singulari, quam in duabus vel pluribus, nam in una potest esse infinita, in pluribus vero conveniret, eam esse fintam & limitatam: Doctor Illum. in Lib. de Quinque Sap. Disp. Lat. & Sarac. Dist. I. cap. 4. fol. 42. § 1. *Ad illud: & quia Doctor Illum. ibidem per tria Capita mirifice demonstrat, quidquid de hac materia scitu est necessarium & Capite quarto solvendo Objectiones Saraceni solvit superabundanter residuas objectiones Vazquezii & Arriagæ, nolui transumto illarum ampliare typum: adeant locum citatum & Disp. I. contra Græcum, ac tot & tanta invenient de hoc Mysterio demonstrata, qualia & quanta non invenient in tota Thologia Vazquezii & Arriagæ, quorum objectionum infirmitas tam copiosis & firmissimis argumentis ibi propositis tam parum valebit resistere, quam fumus ante faciem venti; tota namque hæc adversariorum machina fundatur in argumentis Doctoris Illum. ab ipsis adversariis male*

intellectis & malè expositis, in ignorantia suorum Principiorum & suæ Artis, & in ignorantia suæ realis Philosophiæ: hinc Arriaga, volens impugnare *concordantiam*, quando legit in Illum. Doctore in *Divina bonitate est concordia* (concordantia debuisset dicere) sed ubi est *concordantia est pluralitas*, (ait) vel intelligit Raymundus nomine concordia concordiam voluntatum vel personarum; si primum, est propositio heretica; si secundum, jam supponit, quod vult probare; quis non condoleat huic objectioni? negamus ergo Illum. Doctorem loqui de concordantia voluntatum vel Personarum, sed de *concordantia*, quæ in Deo est forma vel dignitas absoluta & simpliciter perfecta, sicut bonitas & alia Attributa; & quæ est ratio concordandi, sicut bonitas ratio bonificandi: ecce totum spectrum hæresos disparet, & tota reliqua structura Arriagæ huic arenoso fundo insistens corruerit.

Quapropter cum ex *Dignitatibus vel Attributis* Dei docuerit nos Illum. Doctor noster eruere & demonstrare Mysterium S. Trinitatis, ut hactenus est ostensum, & cum singulæ Dignitates nobis revealent tres proprietates personales nec plures nec pauciores, scilicet Paternitatem, Filiationem & Spirationem, quas intelligit per suum *tivum, bile & are*, manifestè evincitur, quod intellectus humanus in Deitate non plures nec pauciores potest intelligere secundum Dignitates Dei & actus earum; quoniam si est alia proprietas personalis &c. ultra predictas, divinae Dignitates & actus earum nobis mentiuntur, vel nolunt eam nobis revelare, & hoc, quia non sufficit intellectus apprehendere vel attingere illam propter suam dignitatem; quod est impossibile: quia si illa esset major, quam illa, quas intelligimus; vel quia vult, eam non esse à nobis intellectam & dilectam, & sic esset minor, quam predictæ, quas intelligimus & diligimus, quia iste habent actionem in Creaturam, eo quod nobis influunt, illa verò non; hoc autem est impossibile &c.: ergo ternarius *Suppositorum est in Deo tantum, & non ultra*. Doctor Illum. Lib. Disp. Fidelis cum Infideli. Cap. de Trin.

Hoc est argumentum ab æquiperantia, cuius & aliorum supradictorum vim si quis poterit contrariis argumentis fortioribus annullare, fatebimur, Demonstrationes Lullianas esse frivolas, nugas & barbaros terminos: denique miror summopere, unde Arriaga veniat admiratio? quasi B. Raymundus tam altè de sua sanctitate presumat, quod credat, se plus per fidem illuminatum a Deo quam sanctos Patres Augustinum &c., imo forte quam Apostolum Paulum &c., nunquam enim hoc protulit B. Magister noster, cuius Doctrina, tantum abest, quod sit contraria divo Paulo & Ss. Patribus, quin potius cum illis ad amissim convenit: præterea non est verum, Divum Paulum per solam fidem ambulasse, non enim ait D. Paulus: *credimus nunc in speculo & in enigmate, sed videmus*, nec ait: *credo ex parte, sed cognosco ex parte, & plura alia, quæ afferre possem: nec verum est, hoc Mysterium esse quodammodo contrariationem naturalem, quia alias esset quodammodo irrationale illud credere: imo hi duo Authores sibi ipsis contradicunt, quia alibi fatentur unam veritatem non esse alteri contrariam: item formam syllogizandi & que valere in Divinis ac in Creatura; quicunque igitur impostorum Demonstrationes Lullianas vultis impugnare, discite prius illius Artem & Principia Artis, vel saltem Libros D. Authoris melius versate, ne ignorantia vestra vos ipsos reddat aliis ridiculos & nugaces, discite moderamen in scribendo, ne intemperies mentis vestræ prodat passionem: denique si contra Beatos agitis, *Discite justitiam moniti & non temnere Divos*.*

